

Nr 127.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till manskapsavlöningsreglemente m. m.; given Stockholms slott den 8 mars 1940.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen

dels godkänna härvid fogade förslag till avlöningsreglemente för fast anställt manskap vid försvarsväsendet (manskapsavlöningsreglementet),

dels godkänna härvid fogade förslag till kungörelse om ändring i vissa delar av militära avlöningsreglementet,

dels ock bifalla de förslag i övrigt, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

F ö r s l a g
till
avlöningsreglemente för fast anställt manskap vid försvarsväsendet
(manskapsavlöningsreglementet).

1 kap. Allmänna bestämmelser.

1 §.

Reglementets tillämpnings-
område m. m. *1 mom.* Detta reglemente äger tillämpning å innehavare av beställningar för fast anställt manskap vid försvarsväsendet.

Angående avlöning åt dylikt manskap under krigstjänstgöring stadgas i krigsavlöningsreglementet.

2 mom. Antalet manskapsbeställningar bestämmes genom vederbörliga av Kungl. Maj:t och riksdagen fastställda *stater*.

3 mom. Beställning tillhörande den i 4 § intagna löneplan Ma tillsättes medelst kontrakt. Beställning tillhörande löneplan Mb tillsättes medelst konstitutorial.

Tillsättning medelst konstitutorial innebär, att beställningshavare kan i administrativ väg avsättas från sin beställning på grund av fel eller försummelse i tjänsten.

Angående skyldighet för beställningshavare, som anställes medelst kontrakt, att i vissa fall avgå från beställningen under löpande kontraktstid gäller vad därom är särskilt stadgat.

2 §.

Avlöning. *1 mom.* Beställningshavare äger åtnjuta *avlöning* enligt de föreskrifter och under de villkor, som innehållas i detta reglemente jämte de tilläggsbestämmelser, som på grund av stadgande i reglementet utfärdas av Kungl. Maj:t.

Avlöning utgöres av *lön* jämte i reglementet angivna *naturaförmåner* eller *kontant ersättning för naturaförmåner*, *vissa lönetillägg* och *särskilda ersättningar* ävensom *rörligt tillägg*.

2 mom. Avlöning utgår, där ej annorlunda stadgas i reglementet, från och med den dag beställningen tillträdades till och med den dag beställningen frånträdades.

Utan hinder av vad nu sagts må sådan till löneplan Ma hörande be-

ställningshavare, som kan räkna en anställningstid av minst sex år och som genomgått furirsutbildning eller motsvarande utbildning, under en tid av högst sex månader efter anställningskontraktets utlöpande åtnjuta *avlöning å civilanställningsstat* under de villkor och enligt de närmare bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t. På Kungl. Maj:ts prövning beror, huruvida i visst fall avlöning å civilanställningsstat må medgivas jämväl sådan beställningshavare, åt vilken icke kunnat beredas tillfälle att genomgå furirsutbildning eller motsvarande utbildning.

Angående skyldighet för beställningshavare tillhörande löneplan Mb att avgå från beställningen samt att å avlöningen vidkännas pensionsavdrag stadgas i gällande bestämmelser om tjänste- och familjepension.

3 mom. Avlöning utbetalas månadsvis i efterskott, i den mån icke be-
träffande särskild ersättning utbetalning i annan ordning är stadgad eller
eljest finnes lämpligen böra ske.

I fråga om beställningshavare tillhörande löneplan Ma må utbetalning
beträffande viss del av lönen ske genom insättning i postsparbanken enligt
de närmare bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t.

3 §.

I fråga om beställningshavares skyldighet att vara underkastad för krigs-
makten gällande tjänstgöringsföreskrifter samt vidsträcktare eller ändrad
tjänstgöring, så ock i fråga om tillstånd att med innehavande beställning
förener annan tjänst m. m. skola i tillämpliga delar gälla de bestämmelser,
som i nämnda hänseenden meddelats i 3 och 4 §§ militära avlöningsregle-
mentet.

Tjänst-
göringsfö-
reskrifter, för-
ening av
tjänster, för-
flyttnings-
skyldighet
m. m.

För beställningshavare tillhörande löneplan Mb skall dessutom gälla vad
i 3 § militära avlöningsreglementet stadgats om skyldighet att vara under-
kastad förflyttning till annan förlägningsort eller till annan beställning
eller befattning.

2 kap. Löneplaner och löneklassplacering.

4 §.

1 mom. Lön utgår enligt följande *löneplaner*, vilka jämväl angiva den
lönegrad, vartill varje särskild beställning är att hänföra:

Löneplaner
m. m.

Löneplan Ma.

(Manskap i allmänhet.)

Beställningar	Lönegrad		Löne- klass nr	Årslön, kronor
	nr	omfattar löneklas- serna nr		
Menig, Vicekorpral, Vicekonstapel	1	1— 5	1	684
			2	828
			3	996
Korpral, Konstapel	2	4— 8	4	1,176
			5	1,344
Furir	3	6—12	6	1,500
			7	1,620
			8	1,740
			9	1,860
			10	1,980
			11	2,100
			12	2,220

Löneplan Mb.

(Manskap i vissa särskilda beställningar.)

Beställ- ningar	Lönegrad		Löne- klass nr	O r t s g r u p p								
	nr	omfattar löneklas- serna nr		A	B	C	D	E	F	G	H	I
				Å r s l ö n , k r o n o r								
Högbåtsman	1	1—5	1	2,592	2,700	2,808	2,916	3,024	3,132	3,240	3,348	3,456
Flaggkorpral	2	2—6	2	2,700	2,814	2,928	3,042	3,156	3,270	3,384	3,498	3,612
			3	2,820	2,940	3,060	3,180	3,300	3,420	3,540	3,660	3,780
			4	2,940	3,066	3,192	3,318	3,444	3,570	3,696	3,822	3,948
			5	3,120	3,252	3,384	3,516	3,648	3,780	3,912	4,044	4,176
			6	3,330	3,468	3,606	3,744	3,882	4,020	4,158	4,296	4,434

2 mom. Den löneklass inom vederbörande lönegrad, enligt vilken lönen skall utgå, fastställs i enlighet med föreskrifterna i 5—7 §§.

Inom löneklass bestämmes lönebeloppet, såvitt angår löneplan Mb, efter den *ortsgrupp*, till vilken beställningshavarens förläggningssort blivit hänförd. Fördelningen av förläggningssorter å de olika *ortsgrupperna* fastställs av Kungl. Maj:t med hänsyn till levnadskostnaderna å de skilda *orterna*.

5 §.

1 mom. Vid tillträdande av beställning erhåller beställningshavare lön enligt den för vederbörande lönegrad fastställda lägsta löneklassen, där ej föreskrifterna i 6 och 7 §§ giva anledning till avvikelse härutinnan. Begynnelse-
lön och löne-
klassupp-
flyttning.

2 mom. Efter att hava tillhört en och samma löneklass, såvitt angår löneklasserna Ma 1—9 under ett år samt löneklasserna Ma 10 och 11 och Mb 1—5 under tre år, uppflyttas beställningshavaren till närmast högre löneklass; efter ytterligare ett, respektive tre år sker uppflyttning till den därpå följande högre löneklassen och så vidare, intill dess högsta löneklassen inom lönegraden uppnåts, allt så framt ej annat följer av föreskrifterna i 3 mom. här nedan eller i 6 och 7 §§.

3 mom. Uppflyttning till högre löneklass sker, såvitt angår uppflyttning till löneklasserna Ma 2—9 vid ingången av kalendermånaden näst efter den samt eljest vid ingången av kalenderkvartalet näst efter det, varunder den för sådan uppflyttning stadgade tiden i den lägre löneklassen tilländagått.

I övrigt gäller såsom villkor för beställningshavares uppflyttning till högre löneklass, att beställningshavaren under minst fyra femtedelar av den tid, som erfordras för vinnande av uppflyttning, bestritt sin egen eller på grund av förordnande annan statens tjänst. Härvid skall dock såsom tjänstetid räknas jämväl semester ävensom tjänstledighet, som avses i 11 § a), 12 § samt 14 § 2 mom., varjämte efter prövning av vederbörande regements- (likställd) chef må såsom tjänstetid räknas tid, varunder tjänstledighet åtnjutits antingen i samband med kommendering såsom elev vid krigsskola eller eljest för studier i och för fortsatt militär utbildning eller ock för genomgående av genom statlig myndighets försorg anordnad utbildningskurs eller för provtjänstgöring vid statligt verk i och för förvärvande av kompetens till civilanställning.

Beträffande beställningshavare tillhörande lönegraden Ma 1 skall såsom villkor för uppflyttning till 2 löneklassen tillika gälla, att beställningshavaren genomgått godkänd volontärsoldatutbildning (motsvarande utbildning) eller annan utbildning, som enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser finnes böra i förevarande hänseende därmed jämsställas.

Såvitt angår beställningshavare tillhörande löneplan Mb skall såsom villkor för löneklassuppflyttning vidare gälla,

a) att uppskov med uppflyttning icke prövats böra äga rum på grund av mindre väl vitsordad tjänstgöring under den tid beställningshavaren tillhört den lägre löneklassen; dock att härvid hänsyn till viss i tjänsten begången förseelse, för vilken beställningshavaren särskilt bestraffats, må tagas endast då förseelsen kan sägas karakterisera arten av tjänstgöringen i dess helhet; samt

b) att beställningshavaren icke uppnått den för honom gällande pensions-åldern.

Beslut om uppskov av anledning, som i a) sägs, må icke fattas, utan att beställningshavaren erhållit tillfälle att förklara sig, och skall sådant beslut

avse viss tid, minst ett halvt och högst tre år. Vid uppskovstidens utgång skall uppflyttning ske, om ej tjänstgöringen under nämnda tid givit anledning till förnyat uppskov därmed.

4 mom. Har beställningshavare, med tillämpning av föreskrifterna i 3 mom. tredje stycket eller fjärde stycket a), först efter viss tids uppskov blivit uppflyttad till högre löneklass, må sedermera, om hans fortsatta tjänstgöring anses böra föranleda därtill, kunna förordnas, att han för uppflyttning till än högre löneklass skall äga tillgodoräkna sig jämväl den tid uppskovet varat.

6 §.

Löneklass-
placering vid
befordran.

Beställningshavare, som befordras till beställning inom högre lönegrad av samma löneplan, skall placeras lägst i löneklassen närmast över den, som han i den lägre beställningen senast tillhörde. Dessutom skall för bestämmande av tidpunkt för löneklassuppflyttning i den högre beställningen tagas i beräkning den tid, dock högst ett eller, såvitt angår beställning tillhörande löneplan Mb, tre år, varunder beställningshavaren i den lägre beställningen tillhört eller beräknas hava tillhört löneklassen närmast under den, till vilken han på grund av nyssnämnda föreskrift eller stadgandet i 5 § 1 mom. skall hänföras.

7 §.

Löneklass-
placering i
vissa sär-
skilda fall.

1 mom. För den, som första gången tillträder beställning tillhörande lönegraden Ma 1 senare än vid anställningsårets början, må, därest vederbörande befunnits kunna tillgodogöra sig den vid tillträddandet pågående volontärsoldatutbildningen (motsvarande utbildning), efter vederbörande regements- (likställd) chefs prövning vid bestämmande av tidpunkt för löneklassuppflyttning så anses, som om beställningen tillträtts vid anställningsårets början.

Beträffande den, som omedelbart före tillträddandet av beställning tillhörande löneplan Ma tjänstgjort såsom värnpliktig, må efter prövning av vederbörande regements- (likställd) chef i fråga om placering i löneklass så anses, som om beställningen tillträtts vid värnpliktstjänstgöringens början eller vid den senare tidpunkt under nämnda tjänstgöring, som finnes skälig. Vad sålunda stadgats må äga tillämpning jämväl i fall, där tillträddandet av fast anställning sker inom en tid av högst sex månader efter värnpliktstjänstgöringens avslutande, dock att vid bestämmande av den tidpunkt, då beställningen skall anses hava tillträtts, hänsyn ej må tagas till tid, som förflutit efter tjänstgöringens avslutande.

2 mom. Den, som efter avgång från tidigare innehavd fast anställning vid försvarsväsendet ånyo tillträder beställning tillhörande löneplan Ma, må efter prövning av vederbörande regements- (likställd) chef placeras högst i den löneklass och förklaras berättigad högst till den vidare löneklassuppflyttning, vartill han med tillämpning av föreskrifterna i 5 och 6 §§ skulle hava varit berättigad, om föregående anställningstid omedelbart och i en följd föregått tillträddandet av den senast vunna beställningen. Härvid skall

iakttagas, *dels* i förekommande fall att tjänstetid i högre beställning än den senast tillträdde anses fullgjord i sistnämnda beställning, *dels ock* att placering ej må äga rum i högre löneklass än den högsta inom den lönegrad, till vilken den senast tillträdde beställningen är hänförd.

3 mom. För den, som tillträder beställning tillhörande löneplan Mb, skall, där sådant är för beställningshavaren förmånligare än en löneklassplacering i enlighet med föreskrifterna i 5 § 1 mom., vid bestämmandet av begynnelselön och tidpunkt för löneklassuppflyttning så anses, som om beställningen tillträtts vid ingången av kalenderkvartalet näst efter det, då beställningshavaren kan räkna sju års fast anställning såsom manskap vid försvarsväsendet, eller, där kompetens för befordran till beställning tillhörande lönegraden Mb 2 vunnits först efter nämnda tidpunkt, vid tiden för kompetensens vinnande.

Såsom förutsättning för tillämpning av vad nu stadgats skall gälla, att beställningshavaren från ingången av kalenderkvartalet näst efter det, då han kan räkna sju års fast anställning, respektive från tidpunkten för vinnande av kompetens för befordran varit i en följd fast anställd såsom manskap.

Fast anställning skall anses hava innehaft i en följd, även om avbrott av sammanlagt högst tre månader förekommit mellan olika anställningsperioder; dock må tid för dylikt avbrott icke inräknas i anställningstiden.

Har i den fasta anställningen förekommit avbrott av längre varaktighet än nyss nämnts, ankommer på Kungl. Maj:ts prövning, huruvida beställningshavaren må placeras i högre löneklass än den, till vilken han enligt bestämmelserna i 5 § 1 mom. skolat hänföras.

4 mom. Om och i den mån sådant med hänsyn till föreliggande särskilda omständigheter provas skäligt, må Kungl. Maj:t kunna medgiva, att beställningshavare, som från reservstat eller reserv övergår till beställning inom löneplan Mb, placeras i högre löneklass än den, till vilken han enligt bestämmelserna i 5 § 1 mom. skolat hänföras, dock ej högre än i högsta löneklassen inom den lönegrad, som gäller för den tillträdde beställningen.

8 §.

I fråga om avlöning åt beställningshavare tillhörande löneplan Mb, som på grund av bestämmelsen i 3 § andra stycket förflyttas till annan beställning, skola i tillämpliga delar gälla föreskrifterna i 10 § militära avlöningsreglementet. Avlöning vid förflyttning.

3 kap. Semester och tjänstledighet.

9 §.

1 mom. Beställningshavare äger årligen å tid, som provas lämplig med hänsyn till göromålens behöriga gång, åtnjuta *semester* under nedan angivna antal dagar: Semester.

	Intill det år, under vilket beställnings- havaren fyller 30 år	Från och med det år, under vilket be- ställningshavaren fyller 30 år, intill det år, under vilket han fyller 40 år	Från och med det år, under vilket beställnings- havaren fyller 40 år
Beställningshavare, tillhörande lönegrader Ma 1—2	15 dagar	20 dagar	—
Beställningshavare, tillhörande lönegraden Ma 3	20 »	25 »	—
Beställningshavare, tillhörande lönegrader Mb 1—2	20 »	25 »	30 dagar

2 mom. Rätt till semester inträder efter det beställningshavaren i man-skapsbeställning fullgjort tjänstgöring sammanlagt minst 180 dagar.

Semester beräknas för kalenderår. Har på grund av tjänstgöringsförhål-landena full semester icke kunnat beredas beställningshavare före kalender-årets utgång, äger han utfå felande antal semesterdagar under första ka-lenderkvartalet nästpåföljande kalenderår.

3 mom. Därest beställningshavare tillträder eller av annan anledning än anställningskontraktets utlöpande eller, såvitt angår beställningshavare till-hörande löneplan Mb, avgång med ålderspension skall frånträda beställ-ning vid annan tidpunkt än vid årsskiftet, beräknas hans semester i för-hållande till den del av året, under vilken beställningen innehaves. Uppstår vid dylik beräkning brutet tal, avrundas semestern till närmast högre dag-antal.

10 §.

Tjänstledig-
hetsavdrag.

För tid, under vilken beställningshavare åtnjuter *tjänstledighet* från sin beställning, skall med hans avlöning förhållas på sätt i 11—15 §§ stadgas, så framt icke Kungl. Maj:t finner skäl att för visst fall annorlunda bestäm-ma. Vid tjänstledighet förekommande avdrag å avlöningen, *tjänstledighets-avdrag*, äro av tre slag, A-, B- och C-avdrag.

A- och B-avdragen utgöra för dag räknat de belopp, som finnas angivna i följande tabeller:

Löneplan Ma.

Löneklass nr	A-avdrag för dag kronor	B-avdrag för dag kronor	Löneklass nr	A-avdrag för dag kronor	B-avdrag för dag kronor
1	0.50	1.00	7	1.10	2.20
2	0.60	1.20	8	1.20	2.40
3	0.70	1.40	9	1.30	2.60
4	0.80	1.60	10	1.40	2.80
5	0.90	1.80	11	1.50	3.00
6	1.00	2.00	12	1.60	3.20

Löneplan Mb.

Löneklass nr	A-avdrag för dag kronor	B-avdrag för dag kronor	Löneklass nr	A-avdrag för dag kronor	B-avdrag för dag kronor
1	1.30	2.60	4	1.60	3.20
2	1.40	2.80	5	1.70	3.40
3	1.50	3.00	6	1.80	3.60

C-avdraget utgöres av hela den på tjänstledighetstiden belöpande lönen ävensom i förekommande fall lönetillägg och särskilda ersättningar. I vad mån beställningshavare, som har att vidkännas C-avdrag, skall avstå jämväl naturaförmåner, kontant ersättning för naturaförmåner samt övriga med beställningen förenade avlöningsförmåner, beror på prövning i den ordning Kungl. Maj:t bestämmer.

11 §.

Under tjänstledighet för *offentligt uppdrag* skall beställningshavare

a) vidkännas A-avdrag, där ersättning för uppdraget ej utgår eller utgår allenast med visst belopp för sammanträdes- eller förrättningsdag och beställningshavaren icke medgivits rätt till gottgörelse för de avlöningsförmåner han under ledigheten avstått, så ock där fråga är om uppdrag såsom ledamot av riksdagen;

Tjänstledig-
het för
offentligt
uppdrag.

b) vidkännas C-avdrag i andra fall än under a) avses.

12 §.

1 mom. Vid tjänstledighet till följd av *olycksfall i tjänsten*, varav för- Tjänstledig-
anletts sjukdom eller förlust av arbetsförmågan, skall beställningshavare åtnjuta oavkortad lön. Med olycksfall i tjänsten skall förstås vad som enligt allmän lag är att hänföra till olycksfall i arbete. av olycksfall
i tjänsten
m. m.

2 mom. Oavkortad lön utgår jämväl, där beställningshavare på grund av sin tjänst blivit utsatt för *våld* eller annan *misshandel* eller han i tjänsten ådragit sig *yrkessjukdom* eller svårare *smittsam sjukdom* och av sådan anledning åtnjutit tjänstledighet, så ock där han förbjudits att tjänstgöra till förekommande av *smittas spridning*.

Härvid förstås med yrkessjukdom sådan sjukdom, varom förmäles i gällande lag om försäkring för vissa yrkessjukdomar, och med svårare smittsam sjukdom sådan sjukdom, som enligt bestämmelserna i gällande epidemilag skall föranleda anmälan till vederbörande myndighet, för så vitt den ej enligt förstnämnda lag är att hänföra till yrkessjukdom.

13 §.

1 mom. Vid tjänstledighet till följd av behörigen styrkt *sjukdom* i andra fall än som avses i 12 § skall beställningshavare

Tjänstledig-
het till följd
av sjukdom
m. m.

a) äga uppbära oavkortad lön under högst 20 dagar av ett och samma

kalenderår, såvitt angår beställningshavare tillhörande löneplan Mb och sådan beställningshavare tillhörande löneplan Ma, vilken åtnjuter hyres- och ortstillägg enligt 18 §, samt under högst 45 dagar av ett och samma kalenderår, såvitt angår annan beställningshavare;

b) vidkännas A-avdrag för tid utöver vad under a) sagts.

Utan hinder av vad här stadgats äger sådan marinen tillhörande beställningshavare med lön enligt löneplan Ma, vilken åtnjuter hyres- och ortstillägg, vid tjänstledighet på grund av sjukdom, som yppats under sjötjänstgöring, uppbära oavkortad lön under högst 45 dagar av ett och samma kalenderår.

2 mom. Har beställningshavare tillhörande löneplan Mb eller sådan beställningshavare tillhörande löneplan Ma, vilken åtnjuter hyres- och ortstillägg, beviljats tjänstledighet för *svag hälsas vårdande* och är behovet av sådan ledighet behörigen styrkt, skall han

a) vidkännas B-avdrag under högst 30 dagar av ett och samma kalenderår;

b) vidkännas C-avdrag för tid därutöver.

3 mom. Såvitt ej vederbörande regements- (likställd) chef finner skäl annat medgiva, må beställningshavare, som vid kalenderårs ingång sedan mera än sex månader åtnjuter tjänstledighet av anledning, som i 1 eller 2 mom. sägs, vid ledighet på grund av sjukdom under det året icke komma i åtnjutande av oavkortad lön, förrän han under sammanlagt minst 90 dagar bestritt sin egen eller annan statens tjänst eller fullgjort uppdrag för statens räkning.

14 §.

Tjänstledighet för
enskild angelägenhet
m. m.

1 mom. Vid tjänstledighet för *enskild angelägenhet* skall beställningshavare

a) uppbära oavkortad lön för tid, vilken han använder för verkställande av flyttning, då han förflyttats utan egen ansökan eller därom uttryckt önskan, dock högst tre dagar, allt såvitt angår beställningshavare tillhörande löneplan Mb;

b) vidkännas B-avdrag för tid, varunder han fullgör uppdrag inom sådan personalsammanslutning, som avser att tillvarataga beställningshavarnas intressen i tjänsten eller främja deras yrkesutbildning, dock högst 10 dagar av ett och samma kalenderår;

c) likaledes vidkännas B-avdrag, där ledigheten beviljats för annan *enskild angelägenhet* av vikt, dock högst 10 dagar av ett och samma kalenderår; samt

d) vidkännas C-avdrag i andra fall än här ovan under a)–c) sägs, såvitt ej annat följer av i 2 eller 3 mom. meddelade eller avsedda bestämmelser.

2 mom. Där sådant under uppehåll i utbildningen av fast anställt manskap eller av värnpliktiga eller eljest med hänsyn till tjänstgöringens ändamålsenliga ordnande finnes påkallat, må vederbörande regements- (likställd) chef bevilja beställningshavare, som redan kommit i åtnjutande av honom

för löpande kalenderår tillkommande semester eller för vilken rätt till semester ännu ej inträtt, tjänstledighet med oavkortad lön under högst 10 dagar av ett och samma kalenderår.

3 mom. Beträffande avlöning till beställningshavare, som beviljats tjänstledighet antingen i samband med kommendering såsom elev vid krigsskola eller eljest för studier i och för fortsatt militär utbildning eller ock för förvärvande av kompetens till vinnande av civilianställning, gälla de bestämmelser, som av Kunql. Maj:t meddelas.

15 §.

Där beställningshavare tillhörande löneplan Mb av anledning, som enligt stadgandena i 11—14 §§ medför tjänstledighetsavdrag, medges nedsättning av tjänstgöringstiden, skall avdraget å lönen beräknas i förhållande till den omfattning, vari tjänstgöringstiden nedsatts.

Nedsättning
av tjänst-
göringstid.

16 §.

Bestämmelserna i 23 § militära avlöningsreglementet angående löneavdrag för ordinarie beställningshavare vid undergående av arreststraff eller annat frihetsstraff, vid avstängning från tjänstgöring m. m. gälla i tillämpliga delar även beträffande beställningshavare, som avses i detta reglemente.

Avstängning
från tjänst-
göring m. m.

4 kap. Naturaförmåner och kontant ersättning för naturaförmåner. Tjänstebostad, ekiperingshjälp och årligt ekiperingsbidrag m. m.

17 §.

Beställningshavare tillhörande löneplan Ma äger kostnadsfritt av kronan erhålla *inkvartering, beklädnad* och *förplägnad* eller ersättning för dylik förmån enligt de närmare bestämmelser, som innefattas i detta kapitel eller eljest meddelas av Kunql. Maj:t.

Naturaför-
måner m. m.

18 §.

Gift beställningshavare tillhörande löneplan Ma, som kan räkna en anställningstid av minst fyra år, så ock annan beställningshavare, som tillhör lönegraden Ma 3 och kan räkna en anställningstid av minst åtta år, äger i stället för fri inkvartering åtnjuta *hyres- och ortstillägg* med belopp för år räknat, som nedan anges för den ortsgrupp, till vilken beställningshavarens förläggningssort blivit hänförd:

Hyres- och
ortstillägg.

	O r t s g r u p p								
	A	B	C	D	E	F	G	H	I
	Hyres- och ortstillägg, kronor								
Gift beställningshavare	252	324	396	468	540	612	684	756	828
Annan beställningshavare	168	204	240	276	312	348	384	420	456

Rätt till hyres- och ortstillägg inträder från och med kalendermånaden näst efter den, varunder i första stycket angiven anställningstid uppnåtts. Med anställningstid skall, där ej Kungl. Maj:t annorlunda förordnar, i förevarande hänseende förstås dels tid, varunder vederbörande innehåft fast anställning, dels ock tid, som jämlikt 7 § 1 mom. må hava tagits i beräkning för löneklassplacering.

Såsom gift beställningshavare anses i förevarande hänseende även den, som varit gift och därvid uppburit tillägg, varom i denna paragraf är fråga.

19 §.

Tjänstebostad
m. m. 1 mom. Därest åt beställningshavare, som ej åtnjuter fri inkvartering, anvisas *tjänstebostad*, skall i fråga om skyldighet att bebo sådan bostad samt beträffande begagnande av och ersättning för densamma i tillämpliga delar gälla vad i motsvarande hänseende stadgas i 2 avd. 6 kap. militära avlöningsreglementet.

2 mom. Beredes beställningshavare tillhörande löneplan Mb, utan att viss tjänstebostad anvisas honom, efter ansökan *inkvartering* i av statsverket ägd eller disponerad fastighet, har han att erlagga ersättning härför enligt de närmare föreskrifter, som meddelas av Kungl. Maj:t.

20 §.

Ekiperings-
hjälp. Vid tillträdande av beställning tillhörande löneplan Mb äger den, som icke förut innehåft sådan beställning, uppbära *ekiperingshjälp* med 300 kronor.

21 §.

Årligt
ekiperings-
bidrag, ut-
bekommande
av uniforms-
persedlar och
skyddsbe-
klädning m. m. 1 mom. Beställningshavare tillhörande löneplan Mb äger att för underhåll och förnyelse av uniformspersedlar, vilka ingå i föreskriven fältutrustning eller vilka det eljest enligt gällande bestämmelser åligger honom att anskaffa, uppbära *årligt ekiperingsbidrag* med 120 kronor.

Bidraget utbetalas halvårsvis under de villkor och enligt de närmare bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av vederbörande centrala förvaltningsmyndighet.

2 mom. Beställningshavare tillhörande löneplan Mb äger enligt de närmare bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av vederbörande centrala förvaltningsmyndighet, mot ersättning från kronans förråd utbekomma persedlar, som i 1 mom. avses, eller därför erforderliga materialier ävensom vid kronans verkstäder låta tillverka dylika persedlar.

Ersättning, som nu sagts, skall motsvara kronans självkostnadspris för materialanskaffning samt tillverkningsarbeten.

3 mom. I fråga om tillhandahållande åt beställningshavare tillhörande löneplan Mb av skyddsbeklädnad eller annan av särskild tjänstgöring påkallad beklädnadsutrustning skola gälla de föreskrifter, vilka meddelas av Kungl. Maj:t eller, enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande, av vederbörande centrala förvaltningsmyndighet.

5 kap. Vissa lönetillägg och särskilda ersättningar.

22 §.

1 mom. Vid tillträddande av beställning inom löneplan Ma äger den, som icke förut innehaft sådan beställning, uppbära *anställningspenning* med 50 kronor. Anställningspenning och avskedspremie.

2 mom. Vid avgång ur tjänst äger beställningshavare tillhörande löneplan Ma komma i åtnjutande av *avskedspremie* under de förutsättningar och enligt de grunder, om vilka här nedan stadgas.

Avskedspremie tillkommer sådan beställningshavare i någon av lönegraderna Ma 2 och 3, som efter en anställningstid av minst sex år avgår från den fasta anställningen utan att erhålla vare sig ny anställning i manskapsbeställning vid samma eller annan avdelning av krigsmakten eller ock sådan befattning i statens tjänst, å vilken civila eller militära tjänstepensionsreglementet äger tillämpning.

Premien utgår med 600 kronor till den, som kan räkna sex men ej nio års anställning, och med 800 kronor till den, som kan räkna minst nio års anställning.

Till den, som kommit i åtnjutande av den lägre premien och därefter innehaft förnyad anställning under så lång tid, att sammanlagda anställningstiden uppgår till minst nio år, utgår fyllnad till den högre premien.

Med anställningstid skall, där ej Kungl. Maj:t annorlunda förordnar, i förevarande hänseende förstås dels tid, varunder vederbörande innehaft fast anställning, dels ock tid, som jämlikt 7 § 1 mom. må hava tagits i beräkning för löneklassplacering.

Den, som kommit i åtnjutande av avskedspremie, skall, där han ej är att hänföra till musikpersonal, vara skyldig att enligt därom gällande bestämmelser inträda i vederbörlig reserv.

Närmare bestämmelser angående åtnjutande och utbetalning av avskedspremie meddelas av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av vederbörande centrala förvaltningsmyndighet.

23 §.

Beställningshavare tillhörande löneplan Mb samt sådan beställningshavare tillhörande lönegraden Ma 3, vilken kan räkna en anställningstid av minst åtta år, äger åtnjuta *kallortstillägg* under de förutsättningar och enligt

Kallortstillägg.

de grunder, om vilka förmåles i 24 § militära avlöningsreglementet jämte av Kungl. Maj:t i anslutning till nämnda författningsrum meddelade närmare bestämmelser.

Rätt till kallortstillägg inträder från och med kalendermånaden näst efter den, varunder den i första stycket angivna anställningstiden uppnåtts. Med anställningstid skall, där ej Kungl. Maj:t annorlunda förordnar, i förevarande hänseende förstås dels tid, varunder vederbörande innehåft fast anställning, dels ock tid, som jämlikt 7 § 1 mom. må hava tagits i beräkning för löneklassplacering.

24 §.

Sjötillägg
m. m.

1 mom. Beställningshavare tillhörande flottan äger under sjötjänstgöring uppbära *sjötillägg* med belopp för dag räknat, som i efterföljande tabell anges:

1	2	3	4	5	6
Beställningshavare	Å annat fartyg än undervattensbåt			Å undervattensbåt	
	vid rörlig förläggning	vid stationär förläggning		vid rörlig förläggning	vid stationär förläggning
		å egen förlägningsort kr.	å annan förlägningsort kr.		
3. klass sjöman (lönegrad Ma 1)	0.20	—	—	0.50	—
2. klass sjöman (lönegrad Ma 1):					
hovmästare, kock, eldare och torpedhantverkare	0.60	0.25	0.35	1.45	1.00
annan beställningshavare	0.40	0.15	0.20	1.00	0.70
Korpral (lönegrad Ma 2):					
hovmästare, kock, eldare och torpedhantverkare	0.80	0.35	0.50	2.05	1.40
annan beställningshavare	0.60	0.25	0.35	1.50	1.05
Furir (lönegrad Ma 3):					
hovmästare, kock, eldare och torpedhantverkare	1.00	0.45	0.65	2.65	1.80
annan beställningshavare	0.80	0.35	0.50	2.00	1.40
Högbåtsman (lönegrad Mb 1):					
hovmästare, kock, eldare och torpedhantverkare	1.50	0.60	0.90	3.25	2.20
annan beställningshavare	1.00	0.40	0.60	2.50	1.75
Flaggkorpral (lönegrad Mb 2):					
maskinist och torpedmästare.....	2.10	0.85	1.25	5.00	3.40
annan beställningshavare	1.30	0.50	0.75	4.00	2.80

2 mom. Till beställningshavare vid flottan eller flygvapnet, som under sjötjänstgöring omhänderhar annan uppbörd än penninguppbörd, utgår särskild ersättning med 50 öre för dag.

3 mom. I sjöreserv tjänstgörande personal åtnjuter sjötillägg med belopp, som angives i 3 kol. av tabellen i 1 mom.

4 mom. Beställningshavare vid kustartilleriet äger under sjötjänstgöring uppbära sjötillägg enligt de i 1 mom. för vederbörande lönegrad (tjänstbarhetsklass) innefattade bestämmelserna. Härvid skall dock iakttagas, dels att sådant tillägg till beställningshavare å fartyg eller båt, som är bemannad av kustartilleriets eller av för dess räkning förhyrd personal, utgår med belopp, som angivas i 3 kol. av tabellen i 1 mom., dels ock att maskinavdelningen tillhörande flaggkorpral vid kustartilleriet åtnjuter sjötillägg i likhet med flaggkorpral, ej maskinist, vid flottan.

5 mom. Till beställningshavare tillhörande löneplan Ma, vilken är gift eller ock varit gift och fortfarande har minderårigt barn hos sig, utgår under sjötjänstgöring förhöjning av sjötillägget med 75 öre för dag.

6 mom. Beställningshavare, tillhörande eller kommenderad till tjänstgöring vid flygvapnet, äger under tjänstgöring å rustad sjöstyrka åtnjuta sjötillägg enligt de i 1 mom. för vederbörande lönegrad innefattade bestämmelserna, med iakttagande därvid att beställningshavare tillhörande lönegraden Ma 1 åtnjuter sådant tillägg med belopp, som angivits för 2. klass sjöman.

Sjötillägg utgår likväl ej till beställningshavare, som enligt 25 § åtnjuter flygtillägg, mekanikertillägg eller elevtillägg; dock att beställningshavare tillhörande löneplan Ma, vilken är gift eller ock varit gift och fortfarande har minderårigt barn hos sig, må uppbära sådant tillägg med 75 öre för dag.

7 mom. Erforderliga föreskrifter angående tillämpningen av bestämmelserna i denna paragraf meddelas av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av marinförvaltningen.

8 mom. I fråga om särskilda förmåner under tjänstgöring å fartyg, som är beordrat till expedition för undersökningar och mätningar av militärleder, å fartyg, som användes för sjökarteverkets mättningsarbeten, eller å statens isbrytarfartyg gäller vad Kungl. Maj:t därom förordnar.

25 §.

1 mom. Beställningshavare, som är kommenderad till flygtjänstgöring i någon av nedannämnda befattningar, äger — under förutsättning att sådan tjänstgöring fullgöres minst i den omfattning, som bestämmes av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av chefen för flygvapnet — uppbära *flygtillägg* med följande belopp för månad räknat:

Flygtillägg
m. m.

Flygtillägg i befattning såsom			
flygförare kr.	provflygare kr.	flygsignalist kr.	flygskytt kr.
150	270	90	90

2 mom. Beställningshavare, vilken fullgör flygtjänstgöring såsom flygmekaniker, äger under förutsättning, som i 1 mom. angives i fråga om flygtillägg, uppbära *mekanikertillägg* med belopp, utgörande för månad räknat för chefsmekaniker 60 kronor och för annan mekaniker med godkänd examen 30 kronor.

Med flygmekaniker förstås mekaniker, vapensmed eller signalist, vilken fullgör flygtjänstgöring såsom mekaniker.

3 mom. Under kommendering såsom elev i flygvapnets aspirantskola äger beställningshavare åtnjuta *elevtillägg* med 90 kronor för månad.

4 mom. I 1—3 mom. omförmälda förmåner må under tjänstledighet åtnjutas endast i den mån beställningshavaren därunder äger uppbära oavkortad lön, dock att nämnda förmåner under tjänstledighet på grund av sjukdom, som ej föranletts av olycksfall i tjänsten, må uppbäras under högst 20 dagar av ett och samma kalenderår.

5 mom. Beställningshavare, som icke enligt 1—3 mom. är berättigad till flygtillägg, mekanikertillägg eller elevtillägg, äger för dag, varunder han på grund av särskilt uppdrag deltagar i flygning, uppbära *flygtraktamente* med 5 kronor.

Därest beställningshavare, som i detta moment avses, eller flygmekaniker under deltagande i flygning drabbas av olycksfall, varav föranledes sjukdom eller förlust av arbetsförmågan, äger han under tjänstledighet till följd av olycksfallet åtnjuta flygtillägg med 90 kronor för månad, flygmekaniker dock med avdrag av honom jämlikt 2 mom. tillkommande mekanikertillägg.

6 mom. Erforderliga föreskrifter angående tillämpningen av bestämmelserna i denna paragraf meddelas av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av flygförvaltningen.

26 §.

<p>Ersättning för resa m. m., mässpenning- ar m. m., riktartillägg m. m., ersättning för flytt- ningskostnad, ersättning för särskilt uppdrag m. m.</p>	<p>1 mom. Angående ersättning</p> <p>a) vid resa för förrättning i statens ärenden;</p> <p>b) vid resa för sökande och tillträdande av fast anställning såsom man- skap;</p> <p>c) vid tjänstgöring å annan ort inom riket än förläggningssorten; samt</p> <p>d) beträffande beställningshavare med förläggningssort inom fästning, vid tjänstgöring å sagda ort under sådana förhållanden att det vanliga kvarteret icke kan bibehållas,</p> <p>gäller vad därom stadgas i särskilda av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av vederbörande centrala förvaltningsmyndighet meddelade föreskrifter.</p>
---	---

2 mom. Under sjö tjänstgöring utgå till vissa beställningshavare *mässpenningar* eller *servisbidrag* enligt de närmare bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t.

Vid utförande av dykeriarbete må särskilda förmåner utgå enligt av Kungl. Maj:t fastställda grunder.

3 mom. Under tjänstgöring såsom riktare, plutonbefälhavare vid luftvärnsartilleri eller avståndsobservatör må särskilda förmåner utgå enligt av Kungl. Maj:t fastställda grunder.

4 mom. Beställningshavare, som utan egen ansökning förflyttats från en förläggningssort till en annan eller som eljest fått sig ålagt att byta bostad, må enligt de särskilda bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t, åtnjuta ersättning för flyttningskostnad.

5 mom. Gratifikation eller belöning må kunna tilldelas beställningshavare, därest medel för ändamålet finnas anvisade.

6 mom. Utöver vad i detta reglemente förutsättes eller eljest av Kungl. Maj:t och riksdagen medgivits må beställningshavare icke för sin tjänstgöring åtnjuta ersättning eller förmån, så framt ej Kungl. Maj:t för uppdrag eller arbete, vilket kan anses falla utom beställningshavarens vanliga tjänstutövning, anvisat särskilda medel eller eljest finner skäl medgiva särskild gottgörelse.

6 kap. Rörligt tillägg.

27 §.

Å lön samt å hyres- och ortstillägg utgår rörligt tillägg under de förutsättningar och enligt de grunder, som angivas i 2 avd. 4 kap. militära avlöningsreglementet, dock med iakttagande, såvitt angår beställningshavare tillhörande löneplan Ma, att rörligt tillägg å lönen beräknas allenast å det belopp för månad, varmed densamma överstiger 25 kronor.

7 kap. Sjukvård och begravningshjälp m. m.

28 §.

I fråga om sjukvård skola för beställningshavare, som avses i detta reglemente, i tillämpliga delar gälla föreskrifterna i 37—44 §§ militära avlöningsreglementet jämte de närmare bestämmelser, som utfärdas av Kungl. Maj:t.

För beställningshavare tillhörande löneplan Ma skola dock följande särskilda bestämmelser lända till efterrättelse:

a) rätten till fri sjukvård må för beställningshavare, som vid avsked ur tjänst är i behov av sådan vård, omfatta jämväl tid efter avskedet, dock högst ett år;

b) till läkarvård må, enligt de närmare föreskrifter som meddelas av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av vederbörande centrala förvaltningsmyndighet, hänföras tandvård jämväl i vidare mån än i 37 § 1 mom. andra stycket militära avlöningsreglementet sägs;

c) kostnaderna för sjukhusvård och specialistvård ävensom för bad, massage m. m. skola helt ersättas av statsmedel.

Sjukvård.

29 §.

Begravnings-
hjälp m. m.

1 mom. Avlider beställningshavare, skall till hans dödsbo såsom *begravningshjälp* utbetalas ett belopp av 300 kronor. Efterlämnar beställningshavare tillhörande löneplan Mb anhöriga, som äro berättigade till familjepension enligt allmänna familjepensionsreglementet, skall dock, där beställningshavares lön för månad jämte därå belöpande rörligt tillägg överstiger familjepensionen för månad, begravningshjälpen ökas med ett belopp motsvarande skillnaden. För beräkning av lön, rörligt tillägg och familjepension skola läggas till grund förhållandena under den månad, då dödsfallet inträffat.

I begravningshjälp, varom här stadgas, skall den vid dödsfall enligt gällande förordning om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, utgående begravningshjälpen anses inbegripen.

2 mom. Avlider beställningshavare under tjänstgöring å annan ort än förlägningsorten, må utöver begravningshjälp, varom i 1 mom. förmäles, efter vederbörande centrala förvaltningsmyndighets bestämmande i förekommande fall av statsmedel bestridas kostnaderna för transport av den avlidne till förlägningsorten eller till annan ort, i sistnämnda fall dock högst med belopp motsvarande kostnaderna för transport till förlägningsorten.

8 kap. Lönenämnd.

30 §.

Ärenden, vilka angå tillämpningen av detta reglemente jämte därtill hörande tilläggsbestämmelser, skola beredas av den *lönenämnd*, som jämlikt 57 § militära avlöningsreglementet eller av Kungl. Maj:t med stöd av femte stycket nämnda författningsrum meddelad föreskrift har att bereda ärenden angående tillämpningen av sistnämnda reglemente. I fråga om lönenämndens sammansättning skall iakttagas, att det fast anställda manskapets intressen skola vara inom nämnden företrädade vid här ifrågavarande ärendens behandling.

9 kap. Förbud mot besvär i vissa fall.

31 §.

Över regements-(likställd)chefs beslut i frågor, som omförmälas i 7 § 1 mom., må besvär icke anföras.

10 kap. Reglementets tillämplighet.

32 §.

1 mom. Beträffande beställningshavare, vilken vid detta reglementes ikraftträdande innehar anställning, som i reglementet avses, skall såsom förutsättning för reglementets tillämpning gälla, att beställningshavaren icke före viss av Kungl. Maj:t fastställd tidpunkt gjort anmälan, att han icke vill underkasta sig reglementets villkor och bestämmelser.

Beställningshavare tillhörande löneplan Ma varder, därest han efter utgången av löpande kontraktstid erhåller fortsatt anställning, med den nya kontraktstidens ingång underkastad reglementets föreskrifter, ändå att han gjort anmälan som i första stycket sägs.

2 mom. Beställningshavare, å vilken reglementet erhåller tillämpning, skall vara pliktig — beställningshavare tillhörande löneplan Ma jämväl under löpande kontraktstid — att underkasta sig minskning i, upphörande av eller eljest ändrade bestämmelser rörande de förmåner eller ersättningar, om vilka förmåles i 19—21, 24—26 och 28 §§.

3 mom. Beställningshavare, å vilken reglementet erhåller tillämpning, är vidare pliktig — beställningshavare tillhörande löneplan Ma jämväl under löpande kontraktstid — att, därest de allmänna levnadskostnaderna nedgå med tio procent eller mera i förhållande till 1935 års genomsnittliga levnadskostnader, efter prövning av Kungl. Maj:t och riksdagen underkasta sig minskning av lönen ävensom, i förekommande fall, av hyres- och ortstillägg med högst fem procent av de i vederbörande löneplaner, respektive i den under 18 § intagna tabellen angivna årsbeloppen.

Detta reglemente träder i kraft den 1 juli 1940, från och med vilken dag vad i tidigare av Kungl. Maj:t utfärdad författning eller föreskrift finnes stridande mot reglementets bestämmelser upphör att gälla, såvitt angår beställningshavare, å vilken reglementet erhåller tillämpning.

Förslag

till

kungörelse om ändring i vissa delar av militära avlöningsreglementet.

Härigenom förordnas, att 5, 12, 17 och 50 §§ militära avlöningsreglementet skola i nedan angivna delar erhålla ändrad lydelse på sätt av det följande framgår.

5 §.

Löneplaner:**Löneplan UO.**

(Underofficerare.)

Lönegrad		Löne- klass nr	O r t s g r u p p								
nr	omfattar löneklas- serna nr		A	B	C	D	E	F	G	H	I
			Å r s l ö n , k r o n o r								
1	1—5	1	2,940	3,066	3,192	3,318	3,444	3,570	3,696	3,822	3,948
		2	3,120	3,252	3,384	3,516	3,648	3,780	3,912	4,044	4,176
2	3—7	3	3,330	3,468	3,606	3,744	3,882	4,020	4,158	4,296	4,434
		4	3,606	3,756	3,906	4,056	4,206	4,356	4,506	4,656	4,806
3	5—9	5	3,936	4,098	4,260	4,422	4,584	4,746	4,908	5,070	5,232
		6	4,278	4,446	4,614	4,782	4,950	5,118	5,286	5,454	5,622
		7	4,608	4,785	4,962	5,139	5,316	5,493	5,670	5,847	6,024
		8	4,938	5,124	5,310	5,496	5,682	5,868	6,054	6,240	6,426
		9	5,268	5,466	5,664	5,862	6,060	6,258	6,456	6,654	6,852

12 §.

Löneklass-
placering vid
befordran till
lägsta under-
officersbe-
ställning.

1 mom. Vad i 8 § 1 mom. stadgas i fråga om löneklassplacering vid befordran till beställning inom högre lönegrad av samma löneplan skall äga motsvarande tillämpning beträffande den, som från beställning tillhörande den i manskapsavlöningsreglementet omförmälda löneplan Mb vinner be-

fordran till underofficersbeställning tillhörande lönegraden UO 1. Därvid skall iakttagas, att löneklasserna 1, 2 och 3 i löneplan UO anses motsvara löneklasserna 4, 5 och 6 i löneplan Mb.

2 mom. För den, som från beställning tillhörande den i manskapsavlösningsreglementet omförmälda löneplan Ma befordras till underofficersbeställning tillhörande lönegraden UO 1, skall, där sådant är för beställningshavaren förmånligare än en löneklassplacering i enlighet med föreskrifterna i 7 § 1 mom., vid bestämmande av begynnelselön och av tidpunkt för löneklassuppflyttning så anses, som om beställningen tillträtts vid nedan angiven tidpunkt, nämligen:

- a) i fråga om sergeant vid armén sex år efter avläggandet av furirsexamen;
- b) i fråga om musiksergeant vid armén nio år efter det beställningshavaren vunnit fast anställning vid krigsmakten, dock ej tidigare än vid uppnådda 27 års ålder; samt
- c) i fråga om sergeant vid flygvapnet fem år efter avläggandet av furirs-examen.

Såsom förutsättning för tillämpning av vad nu stadgats skall gälla, att beställningshavaren omedelbart före tillträdandet av underofficersbeställningen varit i en följd fast anställd vid krigsmakten under den tidrymd, som för vederbörande beställning anges under a) — c) här ovan.

Fast anställning — — — i anställningstiden.

Har i — — — skolat hänföras.

17 §.

För tid, — — — A-, B- och C-avdrag.

A- och B-avdragen — — — följande tabeller:

Tjänstledighetsavdrag.

Löneplan UO.

Löneklass nr	A-avdrag för dag kronor	B-avdrag för dag kronor	Löneklass nr	A-avdrag för dag kronor	B-avdrag för dag kronor
1	1.60	3.20	6	2.40	4.80
2	1.70	3.40	7	2.60	5.20
3	1.80	3.60	8	2.80	5.60
4	2.00	4.00	9	3.00	6.00
5	2.20	4.40			

C-avdraget utgöres — — — Kungl. Maj:t bestämmer.

50 §.

Ekiperings-
hjälp vid till-
träddandet av
första ordi-
narie be-
ställning.

Beställningshavare, som är pliktig att under tjänstgöring vara iförd tjänstedrätt (uniform), äger vid tillträddandet av första ordinarie beställning uppbära *ekiperingshjälp*. Beloppet av ekiperingshjälpen utgör för den, som från beställning tillhörande den i manskapsavlöningsreglementet omförmälda löneplan Mb vinner befordran till i detta reglemente avsedd beställning, 200 kronor och för annan beställningshavare 500 kronor.

Från åtnjutande — — — eller marinläkarstipendiat.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 juli 1940.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 8 mars
1940.*

N ä r v a r a n d e:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ.

Efter gemensam beredning med chefen för försvarsdepartementet anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, förslag till manskaps-avlöningsreglemente och vissa därmed sammanhängande frågor.

Föredraganden anför:

I. Inledning.

Enligt det uppdrag, som anförtroddes 1936 års lönekommitté vid dess tillsättande den 24 april 1936, ålåg det kommittén att verkställa revision av gällande avlöningsbestämmelser för befattningshavare inom alla de grenar av statsförvaltningen, för vilka kommunikationsverkens lönesystem genomförts. Uppdraget avsåg alltså icke blott personal vid de civila förvaltningsgrenarna utan även sådan personal vid försvarsväsendet, vars avlöningsförhållanden reglerats enligt nyssnämnda lönesystem, d. v. s. officerare, underofficerare och civilmilitär personal samt viss icke-ordinarie personal. Däremot omfattade utredningsuppdraget ursprungligen icke försvarsväsendets fast anställda manskap, vars löneförhållanden äro reglerade efter andra grunder.

Frågan om lönereglering för fast anställt manskap upptogs emellertid av mig i statsrådet den 24 februari 1939. Jag anförde därvid att, sedan lönereglering beslutats för flertalet ordinarie civila tjänstemän samt förslag framlagts eller vore under utarbetande beträffande lönereglering jämväl för militära beställningshavare samt icke-ordinarie personal inom civilförvaltningen och försvarsväsendet, även manskapets löneförhållanden borde upptagas till utredning. I anslutning till den förhöjning av lönenivån och den revision av lönebestämmelserna för befattningshavare i allmänhet inom statsförvaltningens olika grenar, som redan verkställts eller stode för dör-

ren, borde nämligen en revision av lönesatser och löneregler för försvarsväsendets manskapspersonal komma till stånd.

På min hemställan uppdrog Kungl. Maj:t genom beslut nämnda dag åt 1936 års lönekommitté att verkställa revision av gällande avlöningsbestämmelser för fast anställt manskap vid försvarsväsendet.

Sedermera har Kungl. Maj:t genom beslut den 24 november 1939 anbefallt lönekommittén att i anslutning till den kommittén åliggande utredningen angående lönereglering för fast anställt manskap avgiva förslag *dels* i fråga om jämkning i den i militära avlöningsreglementet intagna löneplanen för underofficerare, *dels ock* beträffande frågan om reglering av rätten till ersättning vid skada eller dödsfall till följd av olycksfall under flygtjänstgöring.

Till fullgörande av omförmälda utredningsuppdrag har lönekommittén den 14 december 1939 till Kungl. Maj:t överlämnat betänkande med förslag till manskapsavlöningsreglemente (SOU 1939: 38). Betänkandet innefattar förslag jämväl i de i Kungl. Maj:ts förenämnda beslut den 24 november 1939 omhandlade hänseendena.

Kommittén har vid behandlingen av förevarande ärende bestått av expeditionschefen i finansdepartementet *A. Westling*, tillika ordförande, ledamöterna av riksdagens andra kammare, ombudsmannen *O. Andersson* i Malmö och hemmansägaren *A. L. Hansson* i Rubbestad samt ledamoten av riksdagens första kammare, f. d. skogschefen *G. Tamm*. Under ärendets behandling har lönekommittén haft överläggningar med utsedda representanter för försvarsväsendets underbefälsförbund. Därjämte hava vissa delegerade för försvarsväsendets lönenämnd samt för försvarsväsendets centrala förvaltningsmyndigheter inom kommittén deltagit i revisionen av gällande avlöningsbestämmelser för fast anställt manskap vid försvarsväsendet.

Över betänkandet hava, efter remisser, utlåtanden avgivits av överbefälhavaren över rikets försvarskrafter, chefen för armén, chefen för marinen, chefen för flygvapnet, arméförvaltningen, marinförvaltningen, flygförvaltningen, försvarsväsendets lönenämnd och järnvägsstyrelsen samt, såvitt angår frågan om reglering av rätten till ersättning vid skada eller dödsfall till följd av olycksfall under flygtjänstgöring, av riksförsäkringsanstalten och försäkringsrådet, varjämte yttrande i anledning av betänkandet inkommit från försvarsväsendets underbefälsförbund. Vissa av de militära myndigheterna hava inhämtat utlåtanden av dem underställda förbandschefer eller lokala organ.

Frågan om avlåtande av proposition rörande reglering av rätten till ersättning vid skada eller dödsfall till följd av olycksfall under flygtjänstgöring anmäles längre fram av chefen för socialdepartementet.

II. Förslaget till manskapsavlöningsreglemente.

1. Allmänna synpunkter.

Vid utarbetande av det nu föreliggande förslaget till nytt manskapsavlöningsreglemente har lönekommittén i enlighet med de för kommittén fastställda direktiven sökt eftersträva en anpassning i ökad omfattning efter de principer, som varit vägledande vid utformningen av de nya avlöningsreglementena för befattningshavare vid den civila och den militära statsförvaltningen, varvid dock manskapets särskilda anställningsförhållanden och de särdrag i övrigt, som känneteckna manskapsorganisationen, på åtskilliga punkter nödvändiggjort avvikelser från berörda principer. Samtidigt hava vissa omläggningar i lönesystemet befunnits påkallade, vilka föranlett tillskapandet av nya avlöningsformer, varjämte i själva reglementet ansetts böra upptagas ett flertal stadganden, som för närvarande regleras helt vid sidan av avlöningsreglementet. Dessa omständigheter hava medfört, att i det föreliggande reglementsförslaget måst inrymmas väsentligt flera avlöningsföreskrifter än som innefattas i nuvarande manskapsavlöningsreglemente, något som i sin tur föranlett behov av en genomförd systematisering av lönebestämmelserna. Att sålunda reglementsförslaget måst givas en mera vidlyftig och detaljerad uppställning än 1928 års manskapsavlöningsreglemente kan måhända te sig som en olägenhet med hänsyn till önskvärdheten av största möjliga enkelhet i lönebestämmelserna, men å andra sidan torde den ökade systematisering av avlöningsföreskrifterna, som det föreliggande förslaget innebär, vara ägnad att skapa större överskådlighet på löneområdet.

I sitt reglementsförslag har kommittén, i viss anslutning till kapitelindelningen i civila och militära avlöningsreglementena, under särskilda kapitel sammanfört sådana bestämmelser, som äro inbördes likartade eller eljest äga logiskt samband med varandra. Då av praktiska skäl avlöningsförhållandena för all i reglementet avsedd personal — såväl manskap i allmänhet som flaggkorpraler och högbåtsmän — ansetts böra behandlas i ett sammanhang, har däremot någon uppdelning av bestämmelserna å särskilda huvudavdelningar med hänsyn till olika personalkategorier icke kommit till stånd.

Liksom avlöningsreglementena för ordinarie och icke-ordinarie personal vid civilförvaltningen och försvarsväsendet erhållit förkortade benämningar, som bekvämt kunna åberopas vid hänvisningar och citat, bör enligt kommitténs mening av praktiska skäl även nu förevarande reglemente givas en dylik förkortad benämning. Kommittén har ansett sig böra föreslå beteckningen »manskapsavlöningsreglementet».

Kommittén har förutsatt, att utöver de i reglementet ingående avlöningsföreskrifterna vissa särskilda stadganden för tolkning eller förklaring av reglementets huvudbestämmelser även fortsättningsvis liksom hittills bliva

erforderliga. Befogenhet att meddela dylika särskilda tilläggsföreskrifter skulle, såsom framgår av författningstexten under olika paragrafer av reglementsförslaget, tillkomma Kungl. Maj:t.

Ehuru jag i det följande får anledning att uppehålla mig vid olika delar av lönekommitténs förslag till manskapsavlöningsreglemente, anser jag mig dock redan här böra lämna en kortfattad allmän översikt över reglementsförslagets innebörd.

Förslaget innebär för det stora flertalet av det fast anställda manskapet ett bibehållande av det nuvarande blandlönesystemet, enligt vilket manskapet utöver kontant lön åtnjuter fullt naturaunderhåll i form av bostad, kost och beklädnad. Vissa grupper av äldre manskap, nämligen flaggkorpraler och högbåtsmän, vilka till skillnad från övrigt manskap äro långtidsanställda och äga kvarstå intill pensionsåldern, föreslås emellertid bliva kontant-avlönade enligt samma grunder som gälla för statliga befattningshavare i allmänhet.

Vissa modifikationerna i blandlönesystemet hava emellertid ansetts motiverade för dem bland det naturaavlönade manskapet, vilka bildat familj och fördenskull ej kunna på samma sätt som det yngre manskapet utnyttja naturaförmånerna. För att bereda möjlighet åt detta manskap att förhyra familjebostad och ha eget hushåll förordar lönekommittén införandet av en särskild kontant förmån, benämnd hyres- och ortstillägg. Även beträffande de äldre bland det ogifta manskapet har kommittén ansett skäligt, att genom beviljande av ett kontant bidrag till bostadskostnaden möjlighet beredes till bosättning utom kasern.

En dyrortsgradering av manskapslönerna har ansetts böra genomföras endast för flaggkorpraler och högbåtsmän, vilka skulle överföras till ett renodlat nettolönesystem. Det föreslagna hyres- och ortstillägget skulle emellertid graderas efter ortsdyrhet.

Rörligt tillägg föreslås utgå till manskap inom samma gränser som för befattningshavare i övrigt i statstjänst men med viss jämkning i grunderna med hänsyn till utgående naturaförmåner.

Med hänsyn till den allmänna löneutvecklingen under den tid, som förflutit sedan manskapslönerna senast reglerades, har lönekommittén ansett en höjning av lönebeloppen för manskapet befogad. Utgångspunkterna för lönebeloppens avvägning hava generellt sett varit, att den genomsnittliga löneökningen för manskap med rätt till naturaförmåner icke bör uppgå till samma storlek som de av riksdagen åren 1938 och 1939 beviljade löneförbättringarna för helt kontantavlönade befattningshavare samt att större löneökningar böra tillerkännas äldre manskap än meniga med kort anställningstid. Vidare hava löneökningarna ansetts böra vara större för beställningshavare å dyrare orter än för beställningshavare å billigare orter. — För flaggkorpraler och högbåtsmän hava lönebeloppen avvägs i anslutning till underofficerslönerna på det sätt, att vissa löneklasser i löneplanerna för ifrågavarande personalgrupper gjorts gemensamma. Härvid föreslås tillika en mindre höjning av lönebeloppen i de lägsta löneklasserna inom underofficerslöneplanen.

På vissa punkter föreslår kommittén betydelsefulla ändringar i nuvarande avlöningsbestämmelser. Sålunda föreslås lönetursberäkningen i princip grundad på samma system, som gäller för statliga befattningshavare i allmänhet. Vidare skulle manskapet generellt tillförsäkras en ovillkorlig semesterrätt. Kallortstillägg skulle införas som en ny förmån för äldre manskap i övre Norrland. Rätten till kommenderingstillägg vid tjänstgöring utom förlägg-

ningsorten föreslås utvidgad. Vissa mindre höjningar föreslås ifråga om sjö- tillägg till marinens manskap under sjötjänstgöring. Flygtilläggen föreslås bibehållna vid oförändrad nivå.

Beträffande nuvarande anordningar för underlättande av avgående manskaps övergång till civilanställning förutsätter kommittén icke någon principiell ändring. Avskedspremierna till avgående manskap föreslås enhetligt avvägda vid samtliga försvarsgrenar.

Avgivna yttranden. Av de över det föreliggande förslaget hörda myndigheterna har flertalet lämnat detsamma utan principiell erinran. De myndigheter, vilka angivit sin allmänna inställning till förslaget, hava uttalat, att detsamma syns dem innebära en förtjänstfullt utförd anpassning till militära avlöningsreglementet samt i stort sett utgöra en tillfredsställande lösning av frågan om en reglering av manskapets avlöningsförhållanden. Uttalanden i denna riktning hava gjorts av *överbefälhavaren över rikets försvarskrafter, chefen för armén* samt *arméförvaltningen*. Några myndigheter ha dock, såsom i det följande närmare beröres, förklarat sig anse den föreslagna löneökningen i vissa lönelägen vara väl knapp för att säkerställa önskvärda rekryteringsmöjligheter.

Det av 1936 års lönekommitté framlagda förslaget till manskapsavlöningsreglemente har utarbetats efter ingående överväganden i de hänseenden, som angivits i direktiven för ifrågavarande utredning. Under utredningsarbetets gång har samarbete ägt rum med särskilda delegerade för försvarsväsendets lönenämnd och centrala förvaltningsmyndigheter, och vidare hava — liksom skedde under kommitténs förarbeten till militära avlöningsreglementet — förhandlingar rörande såväl löneplaner som reglementets utformning i övrigt förts med utsedda representanter för vederbörande personalorganisation. Härvid har enighet vunnits såväl om löneförbättringens storlek som jämväl beträffande avlöningsförmånerna i övrigt samt utformningen av lönebestämmelserna.

Efter att hava tagit del av förslaget jämte däröver avgivna utlåtanden finner jag mig böra förorda, att detsamma lägges till grund för proposition i ämnet till innevarande års riksdag. Det synes mig nämligen även i nuvarande läge påkallat, att löneregleringsfrågan för det fast anställda manskapet utan uppskov bringas till sin lösning. Ett undanskjutande av frågan skulle enligt min mening framstå såsom obilligt, sedan lönereglering för övrig personal på aktiv stat vid försvarsväsendet genomförts vid fjolårets riksdag.

2. Lönesystem och löneplaner.

Brutto- eller blandlönesystem.

För närvarande gäller för allt fast anställt manskap ett blandat kontant- och naturallönesystem. De anställda åtnjuta utöver kontant lön fullt naturalunderhåll, innefattande hostad, kost, kläder och tvätt eller med andra ord vad som i dagligt tal plägar betecknas med uttrycket »fritt vivre». För äldre, gift

manskap är dock detta blandlönesystem så till vida modifierat, som i stället för fri inkvartering må utgå ett hyresbidrag för att möjliggöra för sådant manskap att anskaffa familjebostad. I dylika fall uttager beställningshavaren i regel kontant gottgörelse för portion i stället för portion in natura.

1936 års lönekommitté. I fråga om sättet för avlönande av det fast anställda manskapet uttalar kommittén till en början, att det icke syntes lämpligt eller möjligt att för manskap i allmänhet frångå det hittillsvarande blandlönesystemet. Härom anför kommittén i huvudsak följande (sid. 16—18):

De militära organisations- och tjänstgöringsförhållandena torde oundgängligen nödvändiggöra, att det stora flertalet manskap förläggas och utspisas i kasern och att uniformsplikt upprätthålles. Under sådana förhållanden synes det ofrånkomligt, att lönesystemet grundas på att naturaunderhåll ingår i avlöningen såsom en avlöningsform vid sidan av den kontanta lönen. Ur de anställdas synpunkt synes ej heller blandlönesystemet medföra olägenheter av den art, att de kunna motivera ett övergivande av detsamma.

Vad här anförts tar sikte på det stora flertalet manskap, i främsta rummet beställningshavare i de yngre årsklasserna, bland vilka familjebildning endast undantagsvis förekommer och vilkas närvaro i kasernerna av olika skäl är nödvändig ej blott under egentlig tjänstgöringstid. Betraktar man däremot förhållandena för olika kategorier av äldre manskap, ter sig saken något annorlunda.

Vad först beträffar de äldsta grupperna av manskap, nämligen flaggkorpraler och högbåtsmän, äga dessa beställningshavare kvarstå i tjänst intill uppnådd pensionsålder. De hava, innan de erhålla befordran till sina beställningar, en lång anställningstid bakom sig. Ifrågavarande beställningshavare hava också arbetsuppgifter och befälsfunktioner, vilka i stort sett giva dem en ställning, som närmar sig den underofficerarna intaga. Flaggkorpraler och högbåtsmän äro vidare till övervägande antal familjeförsörjare. Av den statistiska utredningen framgår att — medan för manskapet i gemen antalet gifta utgör endast 13.7 procent av det totala antalet beställningshavare — antalet gifta i procent av hela antalet manskap i här avsedda grader utgör för högbåtsmän 94.4 samt för flaggkorpraler 85.5 vid flottan och 79.3 vid kustartilleriet.

Med hänsyn till vad sålunda anförts synes det hittillsvarande blandlönesystemet, såvitt angår flaggkorpraler och högbåtsmän, icke längre motsvara förhållandenas krav. Införandet av ett renodlat kontantlönesystem genom beställningshavarnas överförande till en särskild löneplan synes fördenskull, såsom även i direktiven för utredningen antytts, vara för deras vidkommande påkallat. Genom en sådan omläggning kunna enligt kommitténs uppfattning ifrågavarande beställningshavare lättare än vid blandlönesystemets bibehållande beredas lönevillkor, som kunna anses skäliga i betraktande av vad som tillkommer andra statliga befattningshavare med jämförlig utbildning och i ansvarsställning.

*Departements-
chefen.*

Vad lönekommittén i ovan angivna hänseende anfört och föreslagit har av de hörda myndigheterna i huvudsak lämnats utan erinran. För egen del kan jag biträda kommitténs förslag på förevarande punkt.

Dyrortsgradering av lönerna.

För närvarande äro manskapslönerna icke alls differentierade med hänsyn till levnadskostnadsskillnader på olika orter. En viss grovt summarisk dyrortsgradering förekommer emellertid beträffande hyresbidraget.

1936 års lönekommitté. Lönekommittén har verkställt vissa undersökningar beträffande frågan om en dyrortsgradering av manskapets kontanta löneförmåner. De överväganden, som kommittén på grundval av dessa undersökningar ägnat frågan, hava emellertid icke givit kommittén anledning att förorda någon dyrortsgradering av lönerna för manskap i allmänhet. Beträffande skälen härtill anför kommittén (sid. 20—21) i huvudsak följande:

För det manskap, som äger rätt till och kan till fullo utnyttja de av kronan tillhandahållna naturaförmånerna, erhålles redan genom nämnda förmåner full kompensation för de levnadskostnadsskillnader, som i fråga om dessa förnödenheter förekomma mellan olika förläggningsorter. Dessa naturaförmåner utgöra för manskapet i de yngsta årsklasserna den väsentliga delen av den ur anställningen härflytande inkomsten, och de förnödenheter, som här avses, torde tillika i konsumtionsbudgeten för allt blandavlönat manskap motsvara de konsumtionsposter, i fråga om vilka — bortsett från skatteposten — de största interlokala prisvariationerna förekomma. I vad mån beträffande övriga poster dylika variationer föreligga och vilken vikt sådana variationer böra tillmätas i den samlade konsumtionen i ett inkomstläge, som svarar mot manskapets genomsnittliga löneställning, är för närvarande icke möjligt att med någon säkerhet bedöma. I varje fall torde dessa variationer icke vara av den betydelse, att de kunna motivera den kompliceradhet av lönesystemet, som en särskild dyrortsgradering för manskapet, grundad på prisvariationer för en partiell konsumtionsbudget, i åtskilliga hänseenden otvivelaktigt skulle innebära.

I fråga om flaggkorpraler och högbåtsmän, vilka enligt kommitténs förslag skulle erhålla en renodlad kontantlön, har kommittén ansett samma skäl för en dyrortsgradering av lönebeloppen föreligga som de, vilka motiverat den i lönesystemet för officerare och underofficerare samt tjänstemän vid civilförvaltningen ingående ortsgroupsindelningen.

Mot kommitténs förslag i förevarande avseende har jag — i likhet med *Departements-*
de hörda myndigheterna — icke funnit anledning till erinran. *chefen.*

Hyres- och ortstillägg.

Det nuvarande blandlönesystemet är i vad angår äldre, gift manskap för närvarande så till vida modifierat, som i stället för fri inkvartering må utgå ett hyresbidrag för att möjliggöra för sådant manskap att anskaffa familjebostad. Ifrågavarande förmån utgör för närvarande å A-, B- och C-orter 252 kronor, å D-, E- och F-orter 288 kronor, å G- och H-orter 324 kronor samt å I-ort — med inräknande av den tillfälliga förstärkning av hyres-

bidraget, som under senare år beviljats — 564 kronor. Hyresbidraget tillkommer furir och korpral vid armén eller flygvapnet samt flaggkorpral, högbåtsman och till 1. klass sjöman eller 1. klass kustartillerist uppflyttad menig under förutsättning, att vederbörande är gift och innehar en enligt avlöningsreglementets regler beräknad tjänstetid av minst 72 månader eller 6 år.

1936 års lönekommitté. Enligt lönekommitténs åsikt bör, såvitt angår annat manskap än flaggkorpraler och högbåtsmän, ett särskilt tillägg till den kontanta lönen utgå dels till manskap, som ingått äktenskap och som innehar så lång tjänstetid, att bosättning utom kasern anses kunna medgivas utan större olägenheter ur tjänstesynpunkt, dels ock till ogift manskap med mera avsevärd anställningstid. Lönekommittén har för ifrågavarande tillägg föreslagit benämningen *hyres- och ortstillägg*. Enligt kommitténs uppfattning är en dyrortsgradering av hyres- och ortstillägget motiverad. Kommittén har härvid utgått från att graderingen av hyres- och ortstilläggen bör ske på grundval av förlägningsorternas placering i ortsgrupp enligt den allmänna dyrortsgruppering, som gäller för gradering av lönerna för tjänstemän vid nyreglerade verk. Till stöd härför anför kommittén:

Såvitt kommittén kan döma, finnes all anledning att låta den *totala* löneförmånen för ifrågavarande manskapskategori variera för olika orter på ungefär samma sätt som lönen varierar för uteslutande kontantavlönade befattningshavare i motsvarande inkomstlägen. Om, på sätt i det föregående tillstyrkts, den egentliga lönen bestämmes till enhetliga belopp för alla tjänstgöringsorter, finnes för åstadkommande av den önskade totala dyrortsgraderingen ingen annan utväg än att verkställa densamma genom lämplig gradering av hyres- och ortstillägget. För bestämmande av de orter, på vilka de olika tilläggsbeloppen böra utgå, bör då också den vanliga indelningen av tjänstgöringsorterna i ortsgrupper tillämpas.

En konstruktion av det här avsedda tillägget i enlighet med nu angivna synpunkter leder uppenbarligen, såvitt angår hyres- och ortstillägget enbart, till en betydligt större procentuell spännvidd än den, som gäller beträffande lönebeloppen för tjänstemän i allmänhet i ungefär motsvarande inkomstläge. Om man fasthåller vid tilläggets nyssnämnda uppgift att åstadkomma en i stort sett riktig variation av den *totala* avlöningen, lär dock någon berättigad erinran häremot icke kunna göras. Tages endast den av ortsvariationer oberoende kontantlönen i betraktande, bliva för övrigt beställningshavare å de billigaste orterna i någon mån överkompenserade, medan å andra sidan beställningshavare å de dyraste orterna måste anses i viss mån underkompenserade. För det manskap, som kommer i åtnjutande av hyres- och ortstillägg, åstadkommes genom den större spännvidden hos detta tillägg en viss korrigerig härutinnan.

Vad angår storleken av det här avsedda lönetillägget har kommittén ansett detsamma böra för gift manskap bestämmas till 252 kronor för A-ort eller ett belopp motsvarande det nu utgående lägsta hyresbidraget, vilket för närvarande kan anses utgöra ett genomsnittsbelopp närmast avseende B-ort. Skillnaden i tilläggsbeloppen mellan de olika ortsgrupperna har ansetts lämpligen kunna bestämmas till 72 kronor. I överensstämmelse härmed skulle tilläggen för gift personal fastställas till följande belopp:

Ortsgrupp	A	B	C	D	E	F	G	H	I
Tilläggsbelopp	252	324	396	468	540	612	684	756	828

För ogift äldre manskap har kommittén ansett hyres- och ortstillägget böra bestämmas på A-ort till två tredjedelar av gift beställningshavares tillägg på samma ort eller 168 kronor. För högre ortsgrupper har tillägget ansetts böra avvägas så, att skillnaden mellan beloppen för de olika ortsgrupperna utgör 36 kronor eller hälften av det för gift manskap föreslagna skillnadsbeloppet. Hyres- och ortstilläggen för ogifta beställningshavare skulle alltså bestämmas på följande sätt:

Ortsgrupp	A	B	C	D	E	F	G	H	I
Tilläggsbelopp	168	204	240	276	312	348	384	420	456

Beträffande förutsättningarna för rätt till hyres- och ortstillägg uttalar kommittén som sin uppfattning, att en viss minimitjänstetid bör krävas för åtnjutande av förmånen ifråga. Härom anför kommittén:

Denna gräns torde utan större olägenhet ur militära tjänstesynpunkter kunna sättas lägre än för närvarande. Med tillmötesgående av de önskemål, som härutinnan framställts under kommitténs förhandlingar med personalrepresentanterna, har kommittén ansett sig böra förorda, att rätt till hyres- och ortstillägg för gift manskap må inträda efter en tjänstetid av 4 år. Enligt kommitténs uppfattning finnes icke tillräcklig anledning att, såsom för närvarande gäller beträffande hyresbidraget, som villkor för rätt till hyres- och ortstillägg uppställa uppnådd befordran till viss underbefälsgrad eller verkställd uppflyttning till viss tjänstbarhetsklass.

Vad angår villkoren för rätt till hyres- och ortstillägg för ogift manskap, är kommittén av den åsikten att i fråga om tjänstetid böra för sådant manskap uppställas väsentligt strängare krav för erhållande av rätt till dylikt tillägg. Ur tjänstesynpunkt torde det nämligen få betraktas såsom en bestämd olägenhet, om det mera erfarna underbefälet i större utsträckning skulle medgivas bosätta sig utom kasernen. Enligt kommitténs mening bör rätt till hyres- och ortstillägg för ogift manskap icke inträda förrän efter en så lång tjänstetid, att manskapet regelmässigt avslutat underofficersutbildningen och därefter under ett år tjänstgjort vid sitt truppförband. I överensstämmelse härmed förordar kommittén, att tidsgränsen för ogift manskap bestämmes till 8 år.

Avgivna yttranden. Av de myndigheter, som uttalat sig angående det föreslagna hyres- och ortstillägget, har *chefen för armén* förklarat sig icke kunna tillstyrka, att det äldre ogifta manskapet tillerkändes en ovillkorlig rätt till sådant tillägg i stället för inkvartering; endast vid god tillgång på äldre underbefäl eller i händelse av bristande förlägningsutrymme borde ogift underbefäl medgivas bosätta sig utom kasernen. Ur disciplin-, ordnings- och utbildningssynpunkt vore det nämligen ett bestämt önskemål, att även det äldre underbefälet i viss utsträckning kvarbode i kasern. Å andra sidan har

chefen för marinen uttalat, att hyres- och ortstillägg borde tillkomma ogift manskap, som kunde räkna en anställningstid av minst sex år. Med hänsyn till att underofficersskolan i vanliga fall genomginges under sjätte och sjunde anställningsåren, vore det nämligen ett bestämt önskemål, att sådant manskap bereddes möjlighet att åtnjuta den arbetsro under de synnerligen krävande studierna, som följde med bosättning utom kasern. *Arméförvaltningen* har — med förmälan att vissa av de underlydande militära myndigheterna uttalat betänkligheter ur tjänstesynpunkt mot att det mera erfarna underbefälet, särskilt det ogifta äldre underbefälet, i större utsträckning medgåves bosätta sig utom kasern — ansett sig kunna utgå från att de befarade olägenheterna kunde motverkas genom av myndigheterna vidtagna lämpliga åtgärder med avseende å dylikt manskaps kasernförläggning för vissa kortare perioder. *Arméförvaltningen* har alltså tillstyrkt förslaget i denna del.

*Departements-
chefen.*

Såsom framgår av den lämnade redogörelsen, hava cheferna för armén och marinen i sina över det föreliggande förslaget avgivna yttranden anført sinsemellan motsatta synpunkter på frågan om förutsättningar för tillträdande av hyres- och ortstillägg, såvitt angår ogift manskap. För egen del finner jag i likhet med *arméförvaltningen* tillräckliga skäl ej föreligga för ett frångående av kommitténs förslag.

Rörligt tillägg.

Enligt 1921 års riksdags beslut skulle vid beräkning av dyrtidstillägg för fast anställt manskap sådant tillägg icke utgå å det grundbelopp, som motsvarade begynnelselönen för menig. Å överskjutande avlöningsbelopp skulle däremot dyrtidstillägg erhållas och beräknas enligt de för kommunikationsverkens personal gällande föreskrifterna, dock efter ett lägre procenttal än som fastställts för denna personal.

Att dyrtidstillägg icke skulle utgå å grundlönen berodde därpå, att denna fastställdes efter ett högre prisläge än det, som legat till grund för de samtida löneregleringarna för övriga statstjänare, och alltså kunde sägas inkludera dyrtidstillägg. Det hade nämligen ansetts, att det skulle verka befrämjande för rekryteringen, om den kontanta avlöning, som erbjödes för anställning vid försvarsväsendet, vore till beloppet bestämd. När grundlönen för menig åren 1922 och 1923 sänktes, nedsattes också i motsvarande mån det belopp, varå dyrtidstillägg icke skulle utgå.

Anledningen till den avvikelse från de allmänna grunderna för dyrtidstillägg, som låge däri att tillägget för manskap skulle beräknas efter ett lägre procenttal, syntes vara att söka i förekomsten av naturaförmåner vid sidan av den kontanta lönen. Då naturaförmånernas värde automatiskt steg i förhållande till den allmänna prisstegring, som toge sig uttryck i indextalets höjning, hade en minskning av procentsatsen för beräkning av dyrtidstillägget ansetts vara erforderlig.

Vid den omläggning av grunderna för dyrtidstillägg åt befattningshavare i allmänhet, som beslöts av 1923 års riksdag, fastställdes dessa tillägg till betydligt lägre belopp än som tidigare utgätt. I anslutning härtill ändrades

även bestämmelserna om beräkning av dyrtidstillägg åt det fast anställda manskapet. Dyrtidstillägg utgår för närvarande — om man bortser från särskilda bestämmelser för visst manskap, som anställdts före den 1 juli 1923 — å den del av lönen, som överstiger 50 kronor i månaden, och beräknas efter ett procenttal, som ligger 6 enheter lägre än det för tjänstemän i allmänhet gällande procenttalet enligt de före den senaste löneregleringen gällande grunderna för dyrtidstillägg.

1936 års lönekommitté. Lönekommittén har funnit välbefogat att — såsom även i direktiven antytts — flaggkorpraler och högbåtsmän, vilka nu skulle erhålla enbart kontantlön, få åtnjuta rörligt tillägg efter samma grunder, som i de nya civila och militära avlöningsreglementena fastställts för befattningshavare i allmänhet.

Vad övrigt manskap angår, har lönekommittén för att erhålla grundval för frågans bedömning verkställt vissa utredningar beträffande verkningarna av de nuvarande bestämmelserna om dyrtidstillägg för manskap i jämförelse med bestämmelserna om dyrtidstillägg, respektive rörligt tillägg för tjänstemän vid olika grenar av statsförvaltningen. Kommittén anför i detta sammanhang bland annat följande:

Effekten av reglerna om detta tillägg har åskådliggjorts genom beräkning av den s. k. kompensationsgraden, d. v. s. dyrtidstilläggets storlek i procent av levnadskostnadernas stegring. Vid studiet av kompensationsgraden för det militära manskapets dyrtidstillägg måste emellertid beaktas, att manskapet ju kan anses erhålla full kompensation för levnadskostnadernas stegring, såvitt angår den del av avlöningen som utgår in natura. För att kunna utföra beräkningar rörande kompensationsgraden måste man därför taga till utgångspunkt ett visst värde på naturaförmånerna. De beräkningar, som verkställdts, hava baserats på två skilda antaganden härutinnan, nämligen det ena att naturaförmånerna äga ett värde av 600 kronor för år räknat vid index 156, vilket närmast ansluter sig till den värdering av naturaförmåner, som fastställts för bestämmande av folkpension och som torde få betraktas såsom tämligen låg, och det andra att nämnda förmåner uppskattas till 600 kronor vid 1914 års levnadskostnadsnivå eller alltså omkring 900 kronor vid indexläget 156, vilket sistnämnda antagande ansluter sig till en av 1918 års militära avlöningssakkunniga gjord uppskattning (se prop. 350/1921, sid. 66), som i detta sammanhang icke torde behöva överskridas.

Enär naturaförmånerna i skilda lönelägen utgöra en olika stor del av den totala inkomsten och då vidare värdet av dessa förmåner kan anses följa levnadskostnadsindex, medan de nuvarande reglerna för dyrtidstillägg endast delvis giva kompensation å den kontanta lönen, blir uppenbarligen kompensationsgraden för totalavlöningen olika hög för olika inkomstlägen. Med hänsyn härtill hava beräkningar utförts för fyra olika inkomstlägen, nämligen där kontantlönen enligt nuvarande avlöningsregler utgör 600 kronor (menigs begynnelselön), 960 kronor (lön för menig vid armén med 36 månaders tjänstetid) samt 1,272 kronor och 1,800 kronor (lön för furir med 36, respektive 84 månaders tjänstetid).

Av de verkställda beräkningarna framgår, att med gjorda antaganden rörande naturaförmånernas värde dyrtidstillägget för fast anställt manskap enligt nuvarande grunder ger en något sämre kompensation än för tjänstemän i allmänhet inom statsförvaltningen.

Vid de förhandlingar, som av lönekommittén förts med de av underbefälsförbundet utsedda representanterna, har från dessas sida påyrkats, att rätt till rörligt tillägg måtte medgivas allt fast anställt manskap och att grunderna för detta tillägg måtte så utformas, att manskapet i detta hänseende bleve principiellt likställt med befattningshavare i allmänhet i statens tjänst. Enligt kommitténs mening föreligger grundad anledning att tillmötesgå detta yrkande. Ur principiell synpunkt läser ej med fog kunna göras gällande, att manskapet bör i förevarande avseende ställas sämre än statliga anställningshavare i övrigt. Detta torde ej heller vid de nuvarande bestämmelsernas tillkomst hava varit åsyftat, ehuru de av andra anledningar fastställda avvikelserna från de allmänna grunderna för dyrtidstillägg kommit att verka därhän. Psykologiska skäl tala enligt kommitténs mening med styrka för att lönerna för manskapet — och sålunda även begynnelselönen för menig — göras rörliga efter levnadskostnadsväxlingarna i ungefär samma omfattning som lönerna för officerare och underofficerare. Även lönetekniska motiv kunna åberopas för införande av en automatisk rörlighet hos manskapslönerna inom samma gränser, som fastställts vid de senaste löneregleringarna för statstjänstemän.

Med hänsyn till vad här anförts anser sig lönekommittén böra förorda, att rörligt tillägg må utgå även å lönerna för manskap i allmänhet. Vid avvägning av grunderna för detta tillägg måste emellertid nödig hänsyn tagas till att de utgående naturaförmånernas värde växlar med levnadskostnadsindex. Därvid bör man enligt kommitténs uppfattning eftersträva en sådan konstruktion av det rörliga tillägget för manskap med naturaförmåner, att för levnadskostnadsstegringen erhålles en total compensation i möjligaste mån överensstämmande med den, som tillkommer civila tjänstemän samt officerare och underofficerare m. fl. Beräkningar hava utförts till prövning ur sådan synpunkt av olika tänkbara alternativ för det rörliga tilläggets konstruktion. Det har därvid visat sig, att det angivna syftet bäst skulle förverkligas genom en regel, enligt vilken rörligt tillägg utgår å den kontanta lönen, minskad med ett belopp av 300 kronor för år, och beräknas efter samma procenttal som för tjänstemän i allmänhet.

Å hyres- och ortstillägg har lönekommittén ansett rörligt tillägg böra utgå efter samma grunder, som fastställts i fråga om sådant tillägg å lön till tjänstemän i allmänhet.

För närvarande utgår till fast anställt manskap, liksom tidigare till befattningshavare i allmänhet, inom dyrtidstilläggsbestämmelsernas ram ett fast månatligt *barntillägg*. Kommittén har förutsatt, att detta tillägg avvecklas enligt samma grunder, som fastställts beträffande civila tjänstemän samt officerare och underofficerare m. fl.

*Departements-
chefen.*

Mot de av kommittén föreslagna grunderna för rörligt tillägg åt det fast anställda manskapet har jag icke funnit anledning till erinran, varför jag förordar förslaget till fastställelse.

Enhetlig löneplan för manskap i allmänhet m. m.

För närvarande gälla särskilda löneplaner för arméns och flygvapnets manskap å ena sidan (löneplan Maf) samt för marinens manskap å andra sidan (löneplan Mm). Förstnämnda löneplan omfattar fyra lönegrader, nämligen en för meniga, en för vicekorpraler, en för korpraler och en för furirer. Löne-

plan Mm omfattar tre lönegrader, nämligen en för meniga, en för korporaler (högbåtsmän) och en för flaggkorpraler. Högbåtsmännen tillhöra sålunda för närvarande samma lönegrad som korpralerna. För högbåtsmän fortsätta dock enligt till löneplanen fogad anmärkning löneförhöjningarna med stigande tjänstålder att utgå utöver det tjänstetidsläge, där sådan innehavare av korpralsbeställning, som ej är högbåtsman, nått slutlön.

Beträffande manskap i allmänhet förekomma för närvarande åtskilliga olikheter mellan löneplanerna Maf och Mm. Begynnelselönen för menig är lika för hela försvarsväsendet. Slutlönen för furir vid armén och flygvapnet överensstämmer vidare med slutlönen för närmast motsvarande beställning — korpralsbeställning — vid flottan och kustartilleriet. Denna slutlön uppnås dock icke vid samma tjänstetid; för armén och flygvapnet vinnes furirs slutlön efter en tjänstetid av 84 månader, men vid marinen tillträdes korprals slutlön efter en tjänstetid av 96 månader. I övrigt föreligger icke på någon punkt full överensstämmelse mellan de båda löneplanerna. Antalet avlöningsförhöjningar i de olika graderna växlar, och likaså är avlöningsförhöjningarnas storlek olika. Sålunda förekomma för menig vid marinen icke mindre än åtta avlöningsförhöjningar, vilket kan sägas innebära, att lönegraden omfattar nio löneklasser. Avlöningsförhöjningarna utgöra, de båda första 120 kronor vardera, den tredje 180 kronor samt de därefter följande fem förhöjningarna envar 96 kronor. För menig vid armén och flygvapnet förekomma fyra löneförhöjningar (lönegraden omfattar sålunda fem löneklasser), och löneförhöjningarna utgöra respektive 60, 120, 180 och 120 kronor. I furirsgraden vid armén och flygvapnet utgör vid normal befordringsgång begynnelselönen (d. v. s. lönen efter 36 månaders tjänstetid) 1,272 kronor och därefter följa enligt löneplanen fyra förhöjningar å respektive 120, 144, 144 och 120 kronor. För flottans korpraler däremot utgör begynnelselönen (lön efter 36 månaders tjänstetid) 1,320 kronor, varefter följa fem löneförhöjningar, envar å 96 kronor.

1936 års lönekommitté. Enligt lönekommitténs mening måste det anses önskvärt, att nuvarande avvikelser mellan löneplanerna för manskap i allmänhet vid de olika försvarsgrenarna utjämnas. Härom anför kommittén bland annat följande (sid. 31—33):

De skäl, som föranlett nämnda avvikelser, synas kommittén icke vara av den vikt, att de böra stå hindrande i vägen för åstadkommande av en större likformighet, så mycket mindre som avvikelserna äro av obetydlig storleksordning. Avvikelser i lönehänseende äro visserligen ofrånkomliga under kortare tider, i den mån de utbildningskurser som erfordras för befordran till högre beställning äro förlagda till olika anställningsår vid olika försvarsgrenar eller vapenslag. Kommittén är emellertid av den uppfattningen, att lika lön normalt bör utgå till manskap vid olika delar av försvarsväsendet, i den mån beställningshavarna kunna räkna lika anställningstid och genomgått samma eller jämförlik utbildning. Vid de förhandlingar, som förts med personalens representanter, hava också dessa framhållit önskvärdheten av att i dylikt syfte en utjämning mellan löneplanerna åvägbringas. Jämväl de representanter för de centrala militärstaberna, med vilka lönekommittén under hand samrätt, hava uttalat sig för åstadkommande av enhetlighet i

förevarande hänseende. En dylik enhetlighet skulle också vara ägnad att medföra vissa lönetekniska fördelar.

Kommittén vill alltså för sin del förorda, att allt manskap utom flaggkorpraler och högbåtsmän sammanföres i en gemensam löneplan.

För åstadkommande av detta resultat erfordras vissa smärre organisatoriska omläggningar. Såsom framgår av den förut lämnade redogörelsen, innehåller för närvarande löneplanen Maf fyra lönegrader, medan löneplanen Mm omfattar två lönegrader (bortsett från flaggkorpralerna). En enhetlig löneplan för manskap i allmänhet vid samtliga försvarsgrenar torde svårligen kunna åstadkommas, med mindre dessa skiljaktigheter utjämnas på sådant sätt, att antalet lönegrader genomgående blir tre. I detta syfte föreslår kommittén, att vid armén och flygvapnet den särskilda lönegraden för vicekorpraler slopas samt att vid marinen mellan meniggraden och den hittillsvarande korpralsgraden inskjutes en ny lönegrad, avsedd för 1. klass sjöman och 1. klass kustartillerister samt ställd i jämbredd med korpralsgraden vid armén och flygvapnet. Vid de överväganden, som lönekommittén efter samråd med representanter för vederbörande centrala staber ägnat denna fråga, har kommittén kommit till den uppfattningen, att en sådan omläggning även i och för sig är sakligt motiverad och att den ej heller ur organisatoriska synpunkter behöver möta mera vägande invändningar.

Vad vicekorpralsgraden angår, finnes denna underbefälsbeställning för arméns vidkommande endast vid vissa truppslag, nämligen infanteriet, ingenjör- och signaltrupperna samt trängen. För kompetens till vicekorpralsbefordran erfordras ej annan utbildning än den vanliga volontärsoldatutbildningen. Ett avskaffande av vicekorpralsgraden lär redan tidigare vid vissa tillfällen hava varit på tal. Meningarna om lämpligheten av gradens slopande hava emellertid varit delade. Mot avskaffande av vicekorpralsgraden har man framhållit dels psykologiska skäl — avseende att manskapssträvan att tillägna sig volontärutbildningen skulle stimuleras av medvetandet om att efter en med goda betyg genomgången sådan utbildning utsikter funnes till utnämning till en befälsgrad — dels ock behovet av att under slutet av andra anställningsåret använda de godkända eleverna i volontärskolan såsom instruktörer för värnpliktiga, varvid befälsgraden underlättade fullgörandet av deras befälsfunktioner. Även om emellertid vicekorpralsgraden skulle anses böra bibehållas såsom befälsgrad, följer dock härav icke, att den med nödvändighet behöver bibehållas såsom särskild lönegrad. De skillnader i ställning och uppgifter, som föreligga mellan å ena sidan menigt manskap som genomgått rekrytutbildning och å andra sidan vicekorpraler, synas vara så ringa, att en särskild lönegrad för vicekorpralerna icke kan anses erforderlig. Löneskillnaden enligt nu gällande löneplan mellan vicekorpralernas normala begynnelselön (lön efter 12 månader) och lönen till en menig efter samma tjänstetid är också relativt obetydlig. Enligt lönekommitténs mening torde det, med hänsyn även till den korta tid efter vilken befordran till korpralsbeställning regelmässigt vinnes, få anses vara tillfyllest med den högre löneställning, som ernås genom ålderstillägg i meniggraden.

Vad flottan angår, kvarstår dess meniga manskap för närvarande i meniggraden intill dess befordran kan vinnas till den mot furirsgraden svarande korpralsbeställningen. Efter genomgången korpralsutbildning bliva de korpralskompetenta beställningshavare, som ej kunna vinna omedelbar befordran till korpralsbeställning, samt de meniga, vilka avlagt endast avkortad korpralsexamen, uppflyttade i tjänstbarhetsklass från 2. klass sjöman till 1. klass sjöman. Korpralskompetenta 1. klass sjömän befordras se-

nare i mån av ledigblivande beställningar till korpralsgraden. De 1. klass sjömän åter, som icke avlagt fullständig korpralsexamen — vilket innebär, att de ej uppfyllt fordringarna i avseende å den allmänbildande delen av undervisningen, medan de däremot fullgjort kraven beträffande den rent militära utbildningen — kvarstå i menigs lönegrad, där de till skillnad från andra meniga erhålla löneförhöjningar (ålderstillägg) varje år intill dess slullön för menig uppnått efter en tjänstetid av 8 år. Enligt lönekommitténs mening finnes fog för uppflyttande av 1. klass sjömän — vilka på grund av sin praktiska utbildning kunna under sjötjänstgöring fullgöra uppgifter jämförliga med korpralernas — till en särskild, högre lönegrad.

Även 1. klass kustartillerister torde böra uppflyttas till den nya lönegrad, som kommittén alltså förordar för 1. klass sjömän. För kustartilleriets vidkommande synes emellertid den nyinrättade beställningen böra avses jämväl såsom en mellangrad mellan de nuvarande menig- och korpralsgraderna för dem, som avlagt korpralsexamen och som enligt nuvarande ordning normalt befordras direkt från menig- till korpralsbeställning efter utgången av andra tjänståret. En sådan anordning synes påkallad för ernående av större likformighet i löneställningen för manskap vid olika delar av försvarsväsendet. För närvarande genomgås kustartilleriets korpralskola under andra anställningsåret, och vid normal befordringsgång äger därefter befordran till korpralsbeställning rum från och med tredje anställningsåret, medan motsvarande grad vid armén och flottan nås först från och med fjärde året och vid flygvapnet vinnes först från och med femte anställningsåret. Den utbildning, som vinnes i kustartilleriets korpralskola, synes, såvitt kommittén kan döma, icke fullt likvärdig med arméns furirsutbildning eller flottans korpralsutbildning. Att kustartilleriets manskap sålunda för närvarande kommer i åtnjutande av furirs lön efter mindre omfattande teoretisk utbildning och efter kortare praktisk tjänstgöring än manskapet vid armén och flygvapnet, synes icke vara riktigt. Enligt lönekommitténs uppfattning kan kustartilleriets korpralsutbildade manskap först efter genomgående av den nuvarande lägre underofficersskolan anses fullt jämställt i utbildningsavseende med arméns och flygvapnets furirer. Intill dess sådan kompetens vunnits, torde manskapet vid kustartilleriet böra kvarstå i den nyinrättade mellangraden.

I enlighet med det anförda har lönekommittén föreslagit, att i en enhetlig löneplan för manskap i allmänhet upptagas tre lönegrader, till vilka hänförs följande beställningar (här angivna med nuvarande benämningar):

Lönegrad 1: volontärer (meniga) och vicekorpraler vid armén och flygvapnet samt meniga vid marinen med undantag av 1. klass sjömän och 1. klass kustartillerister;

Lönegrad 2: korpraler vid armén och flygvapnet samt 1. klass sjömän och 1. klass kustartillerister vid marinen;

Lönegrad 3: furirer vid armén och flygvapnet samt korpraler vid marinen.

I förevarande sammanhang har lönekommittén även uttalat önskvärdheten av viss omläggning av manskapsutbildningen för åvägbringande av likställighet de olika försvarsgrenarna emellan. En av de delegerade för försvarsväsendets lönenämnd, sekreteraren C. W. Curtman, har under hänvisning till rekryteringsförhållandena ytterligare understrukt behovet av en dylik omläggning.

I samband med tillskapandet av en enhetlig löneplan har det även syns lönekommittén vara önskvärt att åstadkomma i möjligaste mån enhetliga benämningar å de olika beställningarna. Kommittén yttrar:

Särskilt otillfredsställande synes vara, att för närvarande korpralsbenämningen vid armén och flygvapnet å ena sidan samt marinen å andra sidan användes för utmärkande av beställningar, vilka tillhöra olika lönegrader samt äro helt olika i fråga om utbildning och tjänstuppgifter, ett förhållande som torde vara ägnat att vålla missförstånd exempelvis då manskap från olika försvarsgrenar efter avgång ur tjänst söker anställning å den civila arbetsmarknaden. Enligt kommitténs mening bör korpralsbenämningen förbehållas för beställningar i 2 lönegraden och alltså 1. klass sjömän och 1. klass kustartillerister vid marinen hädanefter vid befordran till nyssnämnda mellangrad erhålla benämningen korpral. För den hittillsvarande korpralsgraden vid marinen torde därför en ny benämning böra tillskapas. För kustartilleriets vidkommande lärer hinder mot införande av furirstiteln icke föreligga. Vad flottan angår, har det däremot framhållits, att furirstiteln skulle vara mindre lämplig. Kommittén anser sig böra ifrågasätta, att beställning i 3 lönegraden vid flottan erhåller benämningen »båtsman».

Vad armén angår, förekomma för närvarande skiljaktiga benämningar å mellangradsbeställningarna å ena sidan vid artilleriet, där de mot korpralsgraden svarande beställningarna sedan gammalt benämnas konstapel, samt å andra sidan vid armén i övrigt. Såvitt kommittén kan bedöma, borde hinder ej föreligga att även i detta avseende åvägabringa enhetlighet genom övergång jämväl för artilleriets vidkommande till korpralstiteln.

Särskilda benämningar å de för musikmanskap vid armén avsedda beställningarna synas icke vara erforderliga.

Det må slutligen framhållas, att vad här framförts i fråga om nya benämningar på vissa beställningar endast avser att utgöra ett uppslag för åstadkommande av större enhetlighet. Olika uppfattningar kunna givetvis råda om de lämpligaste beteckningarna, och denna fråga torde kunna upptagas till vidare övervägande i samband med remissbehandlingen av reglementsförslaget.

Avgivna yttranden. Mot kommitténs förslag om sammanförande i en gemensam löneplan av manskap i allmänhet och om vidtagande av vissa härför erforderliga organisatoriska omläggningar har någon principiell erinran icke framkommit under remissbehandlingen av reglementsförslaget. Förslagen om slopande av den särskilda lönegraden för vicekorpraler vid armén och flygvapnet samt om tillskapande av en särskild lönegrad för 1. klass sjömän och 1. klass kustartillerister hava sålunda lämnats utan anmärkning. *Chefen för armén* har emellertid uttalat, att vicekorpralsgraden borde bibehållas såsom tjänstegrad och dessutom införas vid de truppslag, där den nu ej förekommer. *Arméförvaltningen* har ansett, att med hänsyn till musikmanskapets från övrigt manskap avvikande ställning i fråga om kompetenskrav och utbildning till den föreslagna löneplanen för manskap i allmänhet borde fogas en anmärkning av innehåll, att till respektive lönegrader skulle hänföras jämväl motsvarande till musikmanskapet hörande beställningshavare. En sådan anordning har syns ämbetsverket vara att förorda även ur synpunkten av att vinna överensstämmelse mellan i vederbörliga stater och i avlöningsreglementet avsedda beställningar.

Med avseende å frågan om åstadkommande av enhetliga benämningar å de olika manskapsbeställningarna hava under remissbehandling- en skilda meningar kommit till uttryck. Ur de avgivna yttrandena må följande återgivvas:

Överbefälhavaren över rikets försvarskrafter: De föreslagna ändringarna i benämningen av vissa manskapsbeställningar sakna reellt värde. Vid sådant förhållande finnes intet skäl att göra våld på en gammal tradition, helst som ombyte av benämningar alltid under en längre eller kortare tidsperiod medför osäkerhet och förvirring. Ur militär synpunkt kan fördenskuil förslaget i förevarande del icke biträdas.

Chefen för armén: Förslagen att konstapelstiteln skulle utbytas mot korpralstiteln samt att särskilda benämningar på de för musikmanskaf avsedda beställningarna icke längre borde förekomma sammanhänga intimt med andra titelfrågor inom armén och kunna icke lämpligen behandlas separat. En eventuell revision av de militära titlarna bör sålunda ske i ett sammanhang, varför kommitténs förslag i förevarande hänseenden icke kan biträdas.

Chefen för marinen: Beträffande frågan om de olika beställningarnas benämning, kan det finnas fullt fog för att åstadkomma en ändring av den nuvarande korpralstiteln vid flottan, men till frågan, huruvida den nya titeln bör bli va »båtsman» eller någon annan, är chefen för marinen ännu icke redo att taga ställning. Beslut i denna fråga är emellertid icke för närvarande erforderligt, eftersom frågan ej inverkar på principerna för löneplanens konstruktion.

Därest flaggkorpralerna kunde öfverföras till underofficersskåren såsom un- officerare av 2. graden, skulle benämningen »flaggkorpral» med fördel kunna användas för den nuvarande korpralsgraden och alltså bli va ställd i paritet med furir. Benämningen »korpral» för den nya mellangraden bleve då naturlig.

Marinförvaltningen: Benämningen »båtsman» på de nuvarande korpralerna vid flottan synes knappast lämplig, enär denna benämning under äldre tider var den lägsta graden på skalan. Marinförvaltningen ser icke något hinder för att benämningen furir kommer till användning, varigenom ju en gemensam benämning för hela försvarsväsendet i lönegraden Ma 3 skulle kunna genomföras. Mot förslaget, att de nuvarande 1. klass sjömännen skulle benämnas korpraler, är från ämbetsverkets sida intet att erinra.

Försvarsväsendets lönenämnd: Vad angår de föreslagna benämningarna »furir», resp. »båtsman» för de nuvarande korpralerna vid kustartilleriet och flottan synes det lönenämnden, att beaktansvärda fördelar kunde vinnas genom en enhetlig benämning för samtliga försvarsgrenar. Därest t. ex. furirstiteln bleve gemensam för alla tre försvarsgrenarna, kunde den i löneplanen Ma gjorda uppdelningen mellan armén och flygwapnet å ena samt marinen å andra sidan slopas.

Försvarsväsendets underbefälsförbund: På grund av att ovisshet varit rådande om den allmänna uppfattningen på personalhåll rörande den föreslagna tjänstebenämningen »båtsman» har underbefälsförbundet anordnat en omröstning bland korpraler och 1. klass sjöman vid flottan, varvid det sammanlagda antalet röstande utgjort öfver 85 procent av de beställningshavare det här närmast gäller. Röstfördelningen har utfallit så, att det icke längre kan råda någon tvekan om personalens mening i den förevarande frågan. De avgivna rösterna fördela sig nämligen på följande sätt:

För titeln	furir		hava	avgivits	861	röster
»	»	båtsman	»	»	50	»
»	»	sjöfurir	»	»	15	»
»	»	marinfurir	»	»	2	»
»	»	korpral	»	»	3	»

Summa 931 röster.

Förbundet hemställer, att under den fortsatta handläggningen av manskapets lönefråga beaktande måtte skänkas åt den mening, som genom omröstningen bland personalen kommit till uttryck.

*Departements-
chefen.*

I likhet med lönekommittén finner även jag det vara önskvärt, att nu rådande avvikelser mellan manskapslöneplanerna för de olika försvarsgrenarna utjämnas. De riktlinjer för åstadkommande av ökad likformighet på förevarande område, vilka av kommittén angivits och om vilka enighet vunnits mellan kommittén och personalens representanter, hava icke föranlett någon principiell erinran från de över förslaget hörda myndigheternas sida.

För egen del finner jag beaktansvärda fördelar vara förenade med sammanförandet i en gemensam löneplan av allt manskap utom flaggkorpraler och högbåtsmän. De principer för åstadkommande av detta resultat, vilka innefattas i kommitténs förslag, äro enligt min mening välgrundade, varför jag tillstyrker fastställelse av detsamma.

Vad härefter angår frågan om införandet av enhetliga benämningar å de olika beställningarna, har lönekommittén angivit vissa uppslag för åstadkommande av ökad likformighet härutinnan och därvid förutsatt, att denna fråga skulle upptagas till vidare övervägande i samband med remissbehandlingen av kommitténs förslag. Såsom den föregående redogörelsen giver vid handen, hava under remissbehandlingen olika meningar yppats på förevarande punkt, varvid vissa myndigheter ansett en revision av de militära tjänstetitelnarna kunna anstå, under det att från andra håll benämningsfrågan upptagits till närmare granskning. Den förda diskussionen tager i första hand sikte på frågan om en ombenämning av den hittillsvarande korpralsgraden vid marinen. Från marint håll liksom även från personalens sida har härvid kritik framförts mot den av kommittén för flottans vidkommande ifrågasatta benämningen »båtsman». Marinförvaltningen och försvarsväsendets lönenämnd hava för sin del närmast förordat benämningen furir såsom enhetlig beteckning för den föreslagna 3 lönegraden i löneplanen för manskap i allmänhet, och inom försvarsväsendets underbefälsförbund har en i det närmaste enhällig opinion gjort sig gällande till förmån för denna benämning. För egen del vill jag i betraktande av vad sålunda förekommit och efter samråd med chefen för försvarsdepartementet uttala mig för att furirstiteln kommer till användning såsom enhetlig benämning för beställning tillhörande nämnda lönegrad.

Vad armén beträffar, har chefen för armén motsatt sig ett utbytande av den nuvarande konstapelstiteln mot korpralstiteln. Med hänsyn härtill och då i detta fall de praktiska skälen för en ombenämning icke göra sig lika

starkt gällande som i fråga om den nuvarande korpralsgraden vid marinen, har jag — likaledes efter samråd med chefen för försvarsdepartementet — ansett mig icke böra ifrågasätta ett slopande av konstapelstiteln.

I likhet med lönekommittén anser även jag, att särskilda benämningar å de för musikmanskap vid armén avsedda beställningarna icke äro påkallade. Att, såsom arméförvaltningen föreslagit, till löneplan Ma skulle fogas en anmärkning av innehåll, att till respektive lönegrader skulle hänföras jämväl motsvarande till musikmanskapet hörande beställningshavare, synes mig ej vara nödvändigt, även om i vederbörliga stater nuvarande benämningar å beställningar för musikmanskap i fortsättningen bibehållas oförändrade.

Den av lönekommittén berörda frågan om viss omläggning av manskapsutbildningen för åvägabringande av likställighet mellan de olika försvarsgrenarna lär komma att upptagas inom försvarsdepartementet i samband med behandlingen av ett utav den s. k. 1939 års rekryteringsutredning den 21 december 1939 framlagt förslag angående rekryteringen av försvarsväsendets officerskårer m. m.

Löneplanernas tekniska byggnad m. m.

1936 års lönekommitté. Med avseende å frågan om löneplanernas tekniska byggnad m. m. har kommittén anfört huvudsakligen följande (sid. 36—37):

Såsom förut framhållits, bör den särskilda löneplanen för flaggkorpraler och högbåtsmän dyrortsgraderas enligt samma grunder, som kommit i tillämpning beträffande löneplanerna för officerare och underofficerare m. fl. samt för civila tjänstemän. Jämväl i övrigt torde denna löneplan i princip böra erhålla samma uppbyggnad som löneplanen för underofficerare (löneplan UO). Antalet löneklasser torde sålunda för vardera lönegraden böra bestämmas till fem, vilka delvis böra vara gemensamma för båda lönegraderna. Då det syntts lämpligt, att lönegraden för högbåtsmän i avseende å såväl begynnelse- som slutlön lägges en löneklass under lönegraden för flaggkorpraler, skulle totala antalet löneklasser i löneplanen bliva sex. Tidsintervallerna för uppflyttning i löneklass torde liksom beträffande officerare och underofficerare m. fl. böra bestämmas till tre år.

Löneplanen för flaggkorpraler och högbåtsmän torde böra benämnas *löneplan Mb* till skillnad från löneplanen för manskap i allmänhet, för vilken föreslås beteckningen *löneplan Ma*. För närvarande finnas till löneplan Mb hänförliga beställningar endast vid marinen, men med hänsyn till möjligheten av att liknande beställningar framdeles kunna komma att inrättas vid annan försvarsgren har kommittén ansett, att löneplanen ej bör erhålla en benämning med direkt syftning på marinen.

Löneplanen för manskap i övrigt (löneplan Ma) skulle, såsom förut nämnts, enligt kommitténs förslag upptaga tre lönegrader. I fråga om indelning i övrigt av denna löneplan må erinras, att för närvarande löneplanerna Ma_f och M_m för de särskilda lönegraderna upptaga dels begynnelselönen och dels förhöjda lönebelopp för olika tjänstetider. Härvid tillämpas beträffande de lönegrader, om vilka nu är fråga, ettårsintervaller för löneförhöjningarna; genom provisoriska anordningar ha dock för furirsgraden införts förhöjningar vid sidan av löneplanen med tillämpning av längre tidsintervaller. För

tillträdande av löneförhöjning vid de olika lönegraderna tillgodoräknas hela tjänstetiden och alltså icke endast tjänstetid i vederbörande beställning.

Enligt lönekommitténs mening är det önskvärt, att löneplan Ma uppbygges på likartat sätt som löneplanerna för befattningshavare i övrigt inom statsförvaltningen och sålunda indelas i ett antal *löneklasser*, vilka delvis göras gemensamma för olika lönegrader, samt att lönetsreglerna grundas på sneddningsprincipen, som innebär att den beförade, oavsett sammanlagd tjänstetid, erhåller lön lägst enligt löneklassen närmast högre än den han tillhört i den lägre lönegraden, med tillgodoräknande tillika av viss tid, varunder han i den lägre lönegraden tillhört närmast underliggande löneklass. Härigenom ernås större likformighet och rättvisa de olika beställningshavarna emellan. En anordning av denna innebörd synes — efter den omläggning beträffande beställningarnas hänförande till lönegrader m. m., som i det föregående föreslagits — utan svårighet låta sig genomföra.

Antalet löneklasser i löneplan Ma föreslås för vardera av de båda lägsta lönegraderna (menig, korpral) till fem. Så stort antal löneklasser är visserligen icke behövt vid normal beföringsgång men har ansetts likväl böra upptagas i betraktande av de avvikelser från den regelmässiga beföringsgången, som i individuella fall kunna förekomma, och särskilt med hänsyn tagen till den icke sällan långsammare beföringsgång, som förekommer för musikpersonal vid armén. Kommittén vill i detta sammanhang framhålla, att antalet löneklasser i dessa lönegrader icke rimligen får tagas till intäkt för kvarhållande i tjänst av manskaps, som icke kvalificerat sig för beföring till högre beställning, under längre tid än som är ur tjänstesynpunkt påkallat. För furirs- (båtsmans-) graden torde ett större antal löneklasser vara behövt bland annat med hänsyn till förekommande ojämnheter med avseende å tiden för underofficersbeföring. Med hänsyn i främsta rummet till beföringsförhållandena för arméns personal förordar kommittén, att antalet löneklasser i 3 lönegraden bestämmes till sju.

Begynnelönen för korpralsgraden torde böra sättas vid löneklass 4 och för furirs- (båtsmans-) graden vid löneklass 6. I enlighet härmed skulle de olika lönegraderna komma att omfatta följande löneklasser, nämligen 1 lönegraden löneklasserna 1—5, 2 lönegraden löneklasserna 4—8 samt 3 lönegraden löneklasserna 6—12.

I fråga om tidsintervallerna för uppflyttning i löneklass torde för de båda lägre lönegraderna, liksom hittills, genomgående böra tillämpas ettårsintervaller. För furirsgraden tillämpas för närvarande liksom för korpralsgraden vid marinen enligt löneplanerna genomgående ettårsintervaller; för de båda ytterligare avlöningsförhöjningar, vilka genom provisoriska anordningar tillskapats vid armén, utgöra emellertid tidsintervallerna respektive tre och fem år. Lönekommittén har ansett sig böra förorda tillämpning av ettårsintervaller till och med det anställningsår, under vilket i normala fall underofficersexamen avlägges; den sista ettårsuppflyttningen skulle sålunda regelmässigt ernås från och med åttonde anställningsåret. För återstående löneklasser torde böra tillämpas treårsintervaller. Kommittén förordar alltså, att ettårsintervaller i löneplan Ma tillämpas för löneklasserna 1—9 samt treårsintervaller inom löneklasserna 10—12.

*Departements-
chefen.*

Lönekommitténs förslag i fråga om den tekniska konstruktionen av manskapslöneplanerna ansluter sig i tillämpliga delar till de principer, som vunnit tillämpning beträffande befattningshavare i övrigt inom statsförvaltningen. Från min sida är icke något att erinra mot förslaget i denna del. Ett

under remissbehandlingen framställt yrkande om tillämpande av tvåårsintervaller för uppflyttning inom löneklasserna Ma 10—12 kan jag således ej biträda.

Lönebeloppens avvägning.

I lönekommitténs direktiv har anförts, att en omprövning av den hittillsvarande utgångspunkten för lönesättningen för menigt manskap påkallas icke blott av de förändringar i löneläget för lantarbetarna, som ägt rum under tiden efter fastställandet av nu gällande lönesatser för det fast anställda manskapet, utan även med hänsyn till de förskjutningar, vilka synes hava skett och till äventyrs ytterligare kunde anses önskvärda beträffande manskapets rekrytering från olika samhällsgrupper.

1936 års lönekommitté. Kommittén har lämnat en redogörelse dels för hittillsvarande utgångspunkter för lönesättningen och dels för utvecklingen såväl av rekryteringsförhållandena för olika grenar av försvarsväsendet som ock av lönenivån för vissa löntagargrupper utom statens tjänst (sid. 37—40). I anslutning härtill uttalar kommittén såsom sin mening, att med hänsyn till den allmänna löneutvecklingen under den tid, som förflutit sedan manskapslönerna senast reglerats, en höjning såväl av begynnelselönen för menigt manskap som ock av övriga lönesatser för dessa beställningshavare måste anses motiverad.

Med avseende å löneavvägningen anför kommittén vidare (sid. 40—41):

Vid de överväganden, som ägnats frågan om utgångspunkterna för lönesättningen, har kommittén varken av tillgängliga uppgifter angående rekryteringskällorna eller i övrigt funnit anledning att vid begynnelselönen fixerande söka direkt anknytning till lönenivån för någon viss löntagargrupp. Begynnelselönen betydelse för manskapets rekrytering ur olika samhällslager bör enligt kommitténs uppfattning icke överskattas. Det bör vid denna frågas bedömande beaktas, att inträde i manskapsanställning äger rum i unga år, att de första anställningsåren väsentligen äro att betrakta såsom utbildningsår och att täta löneförhöjningar komma manskapet till del genom löneklassuppflyttning i innehavande beställning samt genom i allmänhet snabbt inträdande befordringar. Det nyanställda meniga manskapet är i främsta rummet att betrakta såsom lärlingar, vilka ha att genomgå en utbildning, som — förutom att den gör dem skickade för underbefälsfunktioner i militärtjänsten — skänker dem ett värdefullt underlag för en framtida verksamhet på andra levnadsbanor. Denna utbildning och de framtida förvärvsmöjligheter, som därå kunna grundas, torde — i förening med vissa åtgärder för underlättande av avskedad manskaps övergång till civila levnadsbanor, till vilka kommittén i det följande återkommer — för en tillfredsställande rekrytering vara av större betydelse än lönenivån för det nyanställda manskapet. Den höjning av lönebeloppen, som även för de yngsta manskapsgruppernas del bör komma till stånd, synes böra avvägas efter vad som kan anses skäligt under beaktande av nyss anförda omständigheter men utan bestämd anknytning till inkomstläget för någon viss samhällsgrupp.

Den bestämning av lönebeloppen, som med iakttagande av olika i det föregående angivna synpunkter föreslås av lönekommittén, utgör — liksom löne-

planernas uppbyggnad och lönesystemets utformning över huvud taget — resultatet av förhandlingar mellan lönekommittén och personalorganisationens utsedda representanter, varvid man genom sammanjämkning av olika inom kommittén och av personalrepresentanterna framförda meningar i fråga om löneförbättringens storlek för olika grupper av beställningshavare lyckats uppnå enighet kring den avvägning av beloppen, som innefattas i de förslag till löneplaner, vilka framläggas av kommittén.

Vid avvägningen av beloppen hava givetvis lönerna samt de förut angivna hyres- och ortstilläggen bedömts i ett sammanhang och med beaktande av föreslagna regler för rörligt tillägg. Utgångspunkterna hava generellt sett varit, att den genomsnittliga löneökningen för manskap med rätt till naturförmåner icke borde uppgå till samma storlek som de beviljade löneförbättringarna för helt kontantavlönade befattningshavare i statens tjänst, att större löneökningar borde tillerkännas äldre manskap än meniga med kort anställningstid samt att löneförbättringarna borde vara större för beställningshavare å dyrare orter än å billigare.

Angående de föreslagna lönebeloppen har kommittén beträffande *löneplan Ma* påpekat bland annat följande:

Begynnelselönen för menig har ansetts böra höjas från 600 till 684 kronor för år eller med 7 kronor för månad. Den löneökning, som vid bifall här till inträder för nyanställd menig, blir emellertid i högre indexlägen än det, efter vilket de fasta lönerna avvägs (indexläget 156/157 enligt skalan för nuvarande dyrtidstillägg), större än vad löneplanen utvisar tack vare att rörligt tillägg skulle utgå även å dessa löner, vilka för närvarande ej äro förenade med rätt till dyrtidstillägg. Kommitténs förslag och de löneförbättringar, som därmed eftersträfvats, hava närmast avvägs på grundval av överväganden, avseende indexläget 168/169 (= index 108 på den nya indexskala, som utgår från 1935 som basår). Vid detta indexläge uppgår löneökningen för nyanställd menig till 106 kronor för år. Beloppen för de närmast följande löneklasserna hava ansetts böra avvägas så, att de bereda en ungefär motsvarande, i vissa fall något större löneökning åt innehavare av vicekorpralsbeställning. På grund härav har löneökningen för menig med längre tjänstetid än 12 månader något stegrats. Korprals begynnelselön (löneklassen Ma 4) föreslås till 1,176 kronor för år, vilket för korpral vid armén och flygvapnet medför en löneökning av 220 kronor. För nuvarande 1. klass sjömän och 1. klass kustartillerister, vilka enligt förslaget flyttas upp från meniggraden till lönegraden Ma 2, blir ökningen avsevärt större. Å andra sidan kommer för det manskap vid kustartilleriet, som enligt hittillsvarande ordning efter avslutad korpralsutbildning befordrats till nuvarande korpralsbeställning men som enligt förslaget får stanna i den nya korpralsgraden intill dess lägre underofficersskola genomgått, löneökningen att reduceras till ett belopp, som är mindre än nu utgående provisorisk avlöningsförstärkning; i vissa tjänstetidslägen inträder t. o. m. sänkning i förhållande till beloppen i nu gällande löneplan. För furir (båtsman) har begynnelselönen (löneklass Ma 6) upptagits till 1,500 kronor, vilket för arméns furirer innebär en löneökning vid index 168/169 av 240 kronor för år. För furir eller båtsman med så lång tjänstetid, att rätt till hyres- och ortstillägg inträtt, blir löneökningen i allmänhet större, särskilt på dyrare orter, men för ogift personal, som ju hittills icke haft rätt till hyresbidrag, jämväl på billigare orter. Störst blir löneökningen i furirsgarden för gift beställningshavare med en tjänstetid av över 48 men under 72 månader, vilka beställningshavare hittills icke ägt uppbära hyresbidrag men enligt förslaget skulle bliva berättigade till hyres- och ortstillägg. Löneökningen utgör för gift furir i nämnda tjänstetidsläge på E-ort omkring 800 kronor och på I-ort

omkring 1,100 kronor, allt vid indexläget 168/169. För gift manskap med mer än 72 tjänstemånader inträder å andra sidan å de billigaste orterna en relativ sänkning, i det att löneökningen på A-ort — där dock för närvarande ej finnas några beställningshavare — understiger och på B-ort endast obetydligt överstiger ett belopp motsvarande den nuvarande provisoriska avlöningsförstärkningen. En dylik relativ sänkning är en ofrånkomlig konsekvens av den i förslaget eftersträfvade starkare graderingen av löneförmåner efter ortsdyrheten genom ökning av löneskillnaden mellan billigare och dyrare orter.

Vad angår *löneplan Mb*, har kommittén ansett denna löneplan böra konstrueras efter samma grunder som löneplan *UO* i militära avlöningsreglementet. Det har därvid även synts kommittén naturligt, att vissa löneklasser i nämnda båda löneplaner göras gemensamma. Lönekommittén har i sådant avseende föreslagit, att löneklasserna 4—6 i löneplan *Mb* bestämmas lika med löneklasserna 1—3 i löneplan *UO*.

I detta sammanhang har kommittén erinrat, hurusom 1939 års riksdag i skrivelse nr 426 i anledning av Kungl. Maj:ts förslag till militärt avlöningsreglemente (prop. nr 245) anhöll, att Kungl. Maj:t ville i samband med pågående utredning rörande avlöningsförhållandena för det fast anställda manskapet vid försvarsväsendet taga under omprövning, i vad mån en jämkning kunde finnas erforderlig i den i reglementet intagna löneplanen för underofficerare (*löneplan UO*). I motiveringen till denna hemställan anförde riksdagen bland annat, att det syntes vara förtjänt av övervägande, huruvida icke i samband med manskapslöneregleringen någon mindre jämkning uppåt av lönebeloppen i de lägsta löneklasserna av löneplan *UO* kunde vara av förhållandena motiverad. Vid anmälan av riksdagens skrivelse i denna del har Kungl. Maj:t anbefallt 1936 års lönekommitté att i anslutning till den kommittén åliggande utredningen om lönereglering för det fast anställda manskapet avgiva utlåtande i den av riksdagen sålunda berörda frågan.

För ernående av en lämplig relation mellan å ena sidan lönebeloppen i löneplan *Ma* jämte utgående naturaförmåner eller ersättning för sådana förmåner — däri inbegripet hyres- och ortstillägg — och å andra sidan lönebeloppen i löneplan *Mb* har lönekommittén funnit anledning föreslå en sådan avvägning av beloppen i sistnämnda löneplan, att lönerna i löneklasserna *Mb* 4 och 5 komma att något överstiga nu gällande belopp enligt löneklasserna *UO* 1 och 2. En viss höjning av beloppen i sistnämnda båda löneklasser erfordras därför för åvägabringande av den nyss förordade överensstämmelsen mellan löneklasserna *Mb* 4—6 och *UO* 1—3. Kommitténs förslag innebär härutinnan en höjning å A-ort beträffande löneklassen *UO* 1 med 102 kronor och beträffande löneklassen *UO* 2 med 36 kronor. Härvid påkallas jämväl en ökning med 6 kronor av de för dessa löneklasser nu fastställda ortsskillnadsbeloppen, i följd varav höjningen för I-ort kommer att uppgå till 150 kronor för löneklassen *UO* 1 och 84 kronor för löneklassen *UO* 2.

De löneökningar, som — under visst hänsynslagande till bortfallande rätt till naturaförmåner — enligt kommitténs förslag skulle inträda för beställ-

ningshavare tillhörande löneplan Mb, variera för olika tjänstetider och å olika ortsgrupper men bliva i allmänhet betydande. Störst bliva givetvis ökningarna å de dyrare orterna. Vid indexläget 168/169 utgör enligt förslaget den lägsta löneökningen för gift manskap å E-ort 539 kronor för högbåtsman och 440 kronor för flaggkorpral samt å I-ort 651 kronor för högbåtsman och 600 kronor för flaggkorpral. De största ökningarna bliva för gifta beställningshavare å E-ort vid samma indexläge för högbåtsman 889 kronor och för flaggkorpral 704 kronor. För ogift personal, som ju för närvarande ej äger rätt till hyresbidrag utan allenast åtnjuter den i nuvarande löneplan Mm upptagna enhetliga kontantlönen jämte naturaförmåner, bliva löneökningarna ännu större, emedan övergången till enbart kontantlönesystem medför lika lön för ogifta och gifta beställningshavare.

De avsevärda löneförbättringar, som sålunda skulle beredas flaggkorpraler och högbåtsmän, äro enligt lönekommitténs uppfattning motiverade med hänsyn till att dessa beställningshavare i förhållande till sin utbildning och tjänstetid samt till sina uppgifter inom försvarsväsendet hittills varit i lönehänseende ogynnsamt ställda. Den omläggning av lönesystemet, som för deras del nu vidtages, innebär att lönenivån för denna personal undergår en höjning av ungefär samma storleksordning som den löneökning, vilken hittills tillkommit flaggkorpral vid befordran till underofficersbeställning. Där emot blir löneökningen vid framdeles inträdande befordran till underofficersbeställning i motsvarande mån mindre än hittills, i det att genom snedding från löneplan Mb till löneplan UO uppstår en löneökning endast av den storleksordning, som kommer en underofficer till del vid befordran från lägre till högre underofficersbeställning.

Vissa tabeller, som belysa löneförändringarna enligt de föreslagna löneplanerna Ma och Mb, finnas fogade vid betänkandet (sid. 241—253).

Angivna yttranden. Flertalet av de hörda myndigheterna hava lämnat kommitténs förslag till lönesättning utan erinran eller förklarat sig kunna tillstyrka detsamma. Sålunda framhåller *arméförvaltningen*, att de föreslagna lönebeloppen för de olika löneklasserna i allmänhet synts ämbetsverket vara väl avvägda. *Överbefälhavaren* samt *cheferna för armén* och *marinen* hava emellertid ansett löneökningen i vissa lönelägen vara väl knapp för att säkerställa önskvärda rekryteringsmöjligheter. Överbefälhavaren och arméchefen hava sålunda uttalat, att den föreslagna ökningen av menigs begynnelselön från 600 till 684 kronor vore alltför ringa; chefen för marinen anser väl, att den föreslagna begynnelselönen kan anses tillfredsställande med hänsyn till manskapets lärlingsstadium, men förordar en betydande löneförhöjning från och med fjärde anställningsåret eller den tidpunkt, då manskapets yrkesutbildning i stort sett är avslutad.

*Departements-
chefen.*

Såsom den föregående redogörelsen giver vid handen, hava utgångspunkterna för bestämmandet av den löneförbättring för det fast anställda manskapet, som innefattas i de av lönekommittén framlagda löneplaneförslagen, generellt sett varit, att den genomsnittliga löneökningen för manskap med

rätt till naturaförmåner icke bör uppgå till samma storlek som de av riksdagen åren 1938 och 1939 beslutade löneförbättringarna för helt kontantavlönade befattningshavare, att större löneökningar böra tillerkännas äldre manskap än meniga med kort anställningstid samt att löneförbättringarna böra vara större för beställningshavare å dyrare orter än å billigare.

De principer för bestämmande av lönenivån för det fast anställda manskapet, på vilka det föreliggande lönerегleringsförslaget sålunda grundats, synas mig bärande, och jag finner mig böra giva min anslutning till den avvägning av den reella löneförbättringen, som innefattas i de framlagda förslagen till löneplaner. Någon jämkning av lönenivån i enlighet med de av överbefälhavaren och chefen för armén, å ena, samt chefen för marinen, å andra sidan, från motsatta utgångspunkter framförda yrkandena kan jag således icke förorda, helst som vid lönebeloppens avvägning enighet vunnits mellan kommittén och vederbörande personalorganisation beträffande löneförbättringens storlek i de skilda lönelägena.

Till belysande av den samlade verkan av lönebeloppen i löneplan Ma samt de föreslagna beloppen av hyres- och ortstillägg har lönekommittén å sid. 43 i sitt betänkande intagit en sammanställning över de belopp i lön samt hyres- och ortstillägg, vilka under olika anställningsår skulle tillkomma en ogift och en gift beställningshavare vid armén, som efter normal beföringsgång upp till furirsgarden kvarstår i denna grad intill dess slutlönen uppnåtts, varvid tillika gjorts jämförelse med nuvarande avlöningsförmåner, inklusive provisoriska tillägg med undantag av den provisoriska avlöningsförstärkningen. Till grund för nämnda sammanställning har kommittén lagt hyres- och ortstillägg för E-ort samt rörligt tillägg vid indexläget 168/169.

I syfte att belysa den samlade verkan av lönebeloppen samt hyres- och ortstilläggen vid det indexläge — 174/175 på den hittills för dyrtidstilläggsberäkningen gällande indexskalan — efter vilket avlöningsanslagen i budgetförslaget för nästkommande budgetår beräknats, anser jag mig här böra intaga en motsvarighet till berörda av lönekommittén upprättade sammanställning:

Anställningsår	Kontant lön jämte hyres- och ortstillägg å E-ort		Ökning i förhållande till nuvarande kontanta förmåner	
	ogift kronor	gift kronor	ogift kronor	gift kronor
1:a	718	718	118	118
2:a	875	875	119	119
3:e	1,254	1,254	234	234
4:e	1,608	1,608	252	252
5:e	1,738	2,327	250	839
6:e	1,869	2,458	213	802
7:e	2,000	2,589	188	453
8:e	2,131	2,719	175	439
9:e	2,471	2,719	515	439
10:e	2,471	2,719	515	439
11:e	2,602	2,850	514	438
12:e	2,602	2,850	514	438
13:e	2,602	2,850	514	438
14:e	2,733	2,981	645	569

Beträffande de genomsnittliga löneförbättringar, som enligt förslaget skulle vid olika indexlägen framkomma för olika grupper av beställningshavare, får jag hänvisa till en i det följande å sid. 67 intagen sammanställning.

3. Vissa förmåner i syfte att underlätta avskedat manskaps övergång till civilanställning.

Frågan om åtgärder för underlättande av avskedat manskaps övergång till civila levnadsbanor har under senare år tilldragit sig betydande uppmärksamhet i diskussionen om det stamanställda manskapets förhållanden samt upprepade gånger varit föremål för prövning av statsmakterna.

De *avskedspremier*, som under vissa förutsättningar utgå till avgående manskap, tillkommo redan i anslutning till genomförandet av 1914 års härordning. De voro ursprungligen att betrakta såsom ett led i åtgärder för underlättande av den då otillfredsställande manskapsrekryteringen. Härav föranleddes den differentiering av avskedspremiernas belopp mellan olika försvarsgrenar och, för arméns vidkommande, mellan olika truppförband, som ännu är gällande. Redan från början betonades emellertid såsom ett viktigt moment i avskedspremiernas karaktär deras uppgift att för manskap, som efter längre tids anställning avgår ur militärtjänsten, utgöra ett stöd då det gäller att vinna utkomst på en civil levnadsbana.

Avskedspremierna äro av två slag, en lägre, som utgår efter 6 års tjänst, samt en högre, vartill rätt vinnes genom 9 års tjänst. Den lägre avskedspremien varierar vid armén mellan 400, 600 och 700 kronor vid olika truppförband. Det högsta beloppet utgår endast vid tre truppförband i Norrland, och de övriga förekommande beloppen, 400 respektive 600 kronor, gälla för vardera ett tjugotal av arméns truppförband. Den högre avskedspremien (efter 9 års tjänst) vid armén varierar på samma sätt vid olika truppförband mellan 700, 1,000 och 1,100 kronor. Vid marinen utgöra avskedspremierna generellt, den lägre 600 kronor och den högre 1,000 kronor. Vid flygvapnets samtliga truppförband utgå avskedspremierna med samma belopp, som lägst förekomma vid armén, d. v. s. 400 kronor efter 6 års samt 700 kronor efter 9 års tjänst. För rätt till avskedspremie kräves ej fullständig underbefälsutbildning utan allenast att vederbörande vid avgången innehar underbefälsbeställning. Premie tillkommer ej avgående underbefäl, som erhåller fast anställning vid samma eller annan avdelning vid krigsmakten eller anställning vid försvarsväsendet i befattning, å vilken militära tjänstepensionsreglementet äger tillämpning. Enligt beslut av 1939 års riksdag kan däremot premie, i motsats till vad tidigare varit stadgat, tillkomma jämväl avgående manskap, som erhållit civilanställning i statens tjänst.

För beredande av avskedspremie äro i nu gällande riksstat beräknade anslagsmedel om tillhopa 236,000 kronor. Kostnaderna för ändamålet hava under de två senast förflutna budgetåren utgjort i runda tal för budgetåret 1937/38 282,000 kronor och för budgetåret 1938/39 231,000 kronor.

En av de mest betydelsefulla åtgärderna i syfte att underlätta möjligheterna för avgående manskap att vinna civilanställning torde vara den anordning med s. k. *överstatsanställning*, som tillkom genom statsmakternas beslut år 1934. Denna anordning innebär, att manskap med furirsutbildning eller motsvarande utbildning, som kan räkna minst 6 års anställning och

vars anställningskontrakt utgår på hösten, äger erhålla anställning över stat med bibehållna avlöningsförmåner kontant och in natura under högst ett halvår efter anställningskontraktets utgång. Anordningen åsyftar i främsta rummet att undvika, att hela massan av avgående militärmanuskap vid en ur civilanställningssynpunkt ogynnsam tidpunkt av året — på hösten — på en gång utföres i den civila arbetskonkurrensen, samt att giva det äldre manskapet, för vilket civilanställningsspörsmålet är mest brännande, stödet av fortsatt anställning och avlöning under en övergångstid mellan militär anställning i egentlig mening och civil sysselsättning. Samtidigt möjliggör anställningsformen över stat beredande av ledighet åt vederbörande beställningshavare för utbildning och provtjänstgöring m. m. samt beviljande av omedelbart avsked, då civilanställning vinnes. Hittills har riksdagens bemyndigande angående beredande av dylik anställning lämnats för ett år i sänder. Anordningen har sålunda ännu karaktär av en försöksanordning, men det har förutsatts, att frågan om överstatsanställningens framtida fortbestånd skulle göras till föremål för prövning i samband med löneregleringen för manskapet.

Kostnaderna för överstatsanställning beräknades ursprungligen för samtliga försvarsgrenar till något över 200,000 kronor för år, däri inbegripet ej blott avlöningar utan jämväl utgifter för naturaförmåner. Emellertid hava kostnaderna i verkligheten stigit till betydligt högre belopp, i det att de för budgetåren 1934/35—1937/38 varierat mellan omkring 250,000 och 275,000 kronor enbart för löner (exklusive dyrtidstillägg) men utan hänsyn tagen till kostnader för underhåll in natura.

För att underlätta det fast anställda manskapets möjligheter att vinna utbildning och tjänstgöringsmeriter i och för civilanställning har vidare genom en år 1934 vidtagen ändring i 1928 års manskapsavlöningsreglemente öppnats möjlighet för manskapet till *ledighet i civilanställningssyfte* med helt eller delvis bibehållna avlöningsförmåner. Den vidtagna ändringen har lagt i Kungl. Maj:ts hand en vidsträckt befogenhet att efter omständigheterna bestämma avlöningsförmånerna under dylik ledighet, och på grundval härav har utbildat sig en praxis, enligt vilken vid ärendenas avgörande hänsyn tages dels till vederbörandes tjänstetid i militäranställningen, dels till hans ekonomiska behov på grund av familjeförhållanden, dels ock till den ersättning, som eventuellt uppbäres under civil tjänstgöring.

I detta sammanhang må vidare omnämnas, att under senare år tillkommit särskilda *civilanställningsorgan*, som ha att verka för förmedling av civilanställning åt uttjänt manskap, nämligen dels lokala civilanställningskommissioner vid de olika truppförbanden, dels ock en central civilanställningsbyrå. Den centrala civilanställningsbyrån, som är direkt underställd Kungl. Maj:t och för vilken fastställts instruktion den 17 december 1937 (nr 965), har till huvudsaklig uppgift att verka för beredande av civilanställning åt uttjänt manskap och därvid utöva ledande och rådgivande verksamhet jämväl i fråga om arbete, som fullgöres av de lokala civilanställningskommissionerna. Byrån fullgör jämväl vissa uppgifter med avseende å försvarsväsendets manskapsrekrytering.

Slutligen må erinras, att i samband med de under de båda senaste åren verkställda löneregleringarna för tjänstemän vid civilförvaltningen och försvarsväsendet införts en vidgad rätt till *flyttningersättning*, innebärande att dylik ersättning må utgå jämväl till manskap, som övergår till annan statlig anställning. Denna ersättning, som sålunda må utgå även vid tillträde till anställning såsom extra tjänsteman eller aspirant, är av betydelse för

underlättande av manskapets övergång till statsanställning på annan ort än förlägningsorten för det förband, varifrån avgång äger rum.

1936 års lönekommitté. Lönekommittén uttalar, att det syns kommittén naturligt, att en omprövning av nuvarande anordningar för underlättande av avgående manskaps övergång till civila levnadsbanor verkställs i samband med avvägningen av lönenivån och utformandet av lönebestämmelserna för fast anställt manskap. Härom anför kommittén huvudsakligen följande (sid. 49—53):

Vissa av dessa anordningar utgöra, även om de ej kunna betraktas såsom en direkt eller allmän avlöningsform, för det manskap som uppfyller de med anordningarna förbundna villkoren ett tillskott till de allmänna avlöningsförmånerna av den betydelse, att det ej kan förbigås vid lönefrågans bedömande. En dylik omprövning av civilanställningsförmånerna i samband med löneregleringen har ock från statsmakternas sida förutsatts. Här avsedda anordningar äro för närvarande reglerade helt vid sidan av gällande avlöningsbestämmelser och utgöra delvis åtgärder av försökskaraktär. I den mån för framtiden bestående anordningar anses böra vidtagas och fråga är om kontanta förmåner till avgående manskap, böra dessa förmåner enligt lönekommitténs mening i sina huvuddrag regleras eller i varje fall omnämnas i avlöningsreglementet. Detta gäller sålunda i första hand avskedspremierna samt rätten till s. k. överstatsanställning.

Såvitt lönekommittén kan döma, lära de nuvarande anordningarna på förevarande område få anses välmotiverade och i stort sett ägnade att fylla sin uppgift. Vad avskedspremierna beträffar, har under senare år icke från något håll ifrågasatts ett avskaffande av desamma. Någon ändring av premiernas natur har under den senaste tiden ej varit aktuell. Ej heller lönekommittén anser någon omläggning av premiernas karaktär och syfte böra ifrågakomma. Premierna böra alltjämt betraktas huvudsakligen såsom en förmån avsedd att för underbefäl, som under relativt lång tid kvarstått i tjänst men som icke kan beräknas finna sin framtida bärgning i militäransställning, underlätta en övergång till civil sysselsättning. Såsom framgår av den föregående redogörelsen, infördes avskedspremierna ursprungligen såsom ett led i åtgärder för att underlätta manskapsrekrytering och rekapi-tulation, och premiebeloppen sattes därför högre vid vissa delar av krigsmakten, där svårigheter med avseende å rekryteringen visat sig föreligga. Denna synpunkt torde numera väsentligt hava förlorat i betydelse. Ehuru givetvis möjligheten till avskedspremie efter långvarig tjänstgöring — liksom överhuvud taget anordningar i civilanställningssyfte — allmänt sett äro ägnade att bidra till en god rekrytering, synes det knappast berättigat att förmoda, att utsikten till en större premie vid ett truppförband än vid ett annat spelar någon roll för rekryteringsmöjligheterna vid olika truppförband. Erfarenheten synes icke giva stöd för antagandet att en yngling, som söker fast anställning vid försvarsväsendet, skulle välja truppförband med tanke på den avskedspremie han tidigast efter en sexårig anställning kan erhålla. Om alltså, såsom lönekommittén håller före, rekryteringssynpunkterna i detta sammanhang böra skjutas i bakgrunden och tyngdpunkten läggas på avskedspremiernas uppgift såsom ett led i civilanställningsåtgärderna, följer enligt kommitténs uppfattning härav, att tillräcklig anledning ej längre förefinnes att vid skilda grenar av försvarsväsendet bibehålla olika belopp för avskedspremierna. En utjämning av nuvarande skillnader i premiernas belopp bör alltså enligt kommitténs mening äga rum.

En dylik utjämning kan givetvis verkställas på olika sätt. Vid de förhandlingar, som i detta ämne förts med de utsedda personalrepresentanterna, hava dessa ifrågasatt, att i samband med utjämningen en genomsnittlig höjning av nuvarande premiebelopp skulle komma till stånd. Lönekommittén har icke kunnat biträda denna uppfattning. Med hänsyn till den löneökning och de övriga förbättringar, som genom antagandet av kommitténs förslag till nytt avlöningsreglemente skulle inträda, samt icke minst i betraktande av de betydande och delvis för staten kostsamma utvidgningar av civilanställningsåtgärderna, vilka efter avskedspremiernas tillkomst ägt rum, synes det kommittén nödvändigt att verkställa den avsedda utjämningen på sådant sätt, att kostnaderna för avskedspremierna för framtiden komma att hålla sig inom eller i varje fall icke i nämnvärd mån överstiga den ram, som skulle hava gällt därest nuvarande regler om beloppen lämnats orubade.

I fråga om avvägningen av avskedspremiernas belopp är lönekommittén vidare av den mening, att den premie, vartill rätt vinnes efter minst 9 års anställning, icke bör sättas alltför högt. Varken ur personalens eller ur statens synpunkt kan det anses önskvärt att i fråga om manskap, som ej har utsikt att vinna framtida befordran, stimulera till ett kvarstannande i tjänst i större utsträckning under så avsevärd tid som 9 år. För manskapet måste givetvis svårigheterna att övergå till en ny levnadsbana ökas med åldern; ur statens synpunkt är det till fördel, att omsättning vinnes inom manskapskadern därigenom att äldre underbefäl, som ej har utsikt att ernå underofficersbefordran, träder tillbaka för att lämna plats för yngre krafter, något som även medför ett tillskott till reserverna.

Ur här antydda synpunkter har lönekommittén efter övervägande ansett sig böra förorda, att avskedspremierna vid samtliga försvarsgrenar bestämmas till 600 kronor för minst 6 års tjänst och till 800 kronor för minst 9 års tjänst. Denna avvägning innebär för ungefär halva antalet arméförband samt för samtliga förband vid flygvapnet en ökning med 200 kronor för 6-årspremien och med 100 kronor för 9-årspremien. För marinen ävensom för återstoden av arméförbanden — med undantag av förenämnda tre Norrlandsförband — innebär förslaget oförändrad 6-årspremie men en sänkning med 200 kronor av 9-årspremien. För de nyss åsyftade tre Norrlandsförbanden medför ett bifall till förslaget sänkning av 6-årspremien med 100 kronor och av 9-årspremien med 300 kronor.

Beträffande verkningarna i kostnadshänseende av detta förslag har kommittén verkställt viss utredning med utgångspunkt från de utbetalningar av avskedspremier, vilka vid olika förband ägt rum under budgetåren 1937/38 och 1938/39. De med denna utgångspunkt beräknade siffrorna kunna med hänsyn till de ändringar i villkoren, som vidtagits genom beslut år 1939, icke anses rättvisande med avseende å kostnadernas absoluta storlek, men beräkningarna torde giva tillfredsställande grundval för bedömande av förslagets innebörd i jämförelse med nu gällande grunder för avskedspremierna. Enligt ifrågavarande utredning utgjorde kostnaden för avskedspremier enligt nuvarande regler, beräknad med ledning av siffrorna för nyssnämnda båda budgetår, i genomsnitt för år räknat 258.800 kronor. Därest i stället under nämnda tid de av kommittén föreslagna beloppen — 600 och 800 kronor — varit gällande, skulle totalkostnaden hava utgjort 263.000 kronor. Den kostnadsökning, som ett genomförande av kommitténs förslag skulle medföra, skulle sålunda bliva jämförelsevis obetydlig.

Vad angår de närmare föreskrifterna om avskedspremies utgående, torde dessa kunna avfattas i huvudsaklig överensstämmelse med nu gällande bestämmelser. På en punkt bör dock efter kommitténs uppfattning vid-

tagas en jämkning av beskaffenhet att böra omnämnas redan i detta sammanhang. Såsom förut erinrats, må enligt 1939 års beslut om ändring av villkoren för avskedspremier dylik premie utgå även i de fall, då den avgående beställningshavaren erhåller statlig civilianställning och sålunda jämväl då han direkt vinner en med pensionsrätt förenad civil befattning i statens tjänst. Däremot utgår ej avskedspremie, då avgången underbefäl erhåller befattning med pensionsrätt enligt militära tjänstepensionsreglementet. Att göra åtskillnad mellan dessa båda fall synes kommittén vara oberättigat; i intetdera fallet finnes giltig anledning att medgiva avskedspremie. I själva verket kunde det enligt kommitténs mening ifrågasättas, om ej undantag från rätt till avskedspremie borde stadgas jämväl för det fall, att den avgående vinner civil statsanställning i egenskap av extra tjänsteman eller aspirant, en anställning som regelmässigt inom ett fåtal år plägar medföra antagande i extra ordinarie tjänst. Kommittén har dock icke ansett sig böra förorda en dylik skärpning av nuvarande villkor och har vid detta ståndpunktstagande i främsta rummet tagit hänsyn till att anställning såsom extra tjänsteman eller aspirant åtminstone vid vissa verk icke sällan under den första anställningstiden medför endast mera sporadisk tjänstgöring, vartill kommer att ersättningen i dylik anställning ofta torde understiga den avlöning, vederbörande i underbefälsbeställningen senast åtnjuter.

Vad härefter angår den s. k. överstatsanställningen, har från personalrepresentanternas sida med styrka framhållits önskvärdheten av att denna anställningsform, som visat sig vara av stor betydelse, i samband med löne regleringen göres till en permanent anordning. Lönekommittén har ansett sig böra biträda denna uppfattning. Rätten till dylik anställning samt de huvudförutsättningar, som böra gälla för denna rätt, torde vid godkännande av kommitténs nu angivna ståndpunkt böra införas i avlöningsreglementet. Beträffande grunder och villkor för överstatsanställning torde någon saklig ändring i nuvarande bestämmelser icke vara påkallad. Detaljföreskrifterna beträffande denna förmån synas dock lämpligen i sin helhet böra meddelas vid sidan av avlöningsreglementet, förslagsvis i de tilläggsbestämmelser, som utfärdas till reglementet. I detta sammanhang må emellertid framhållas, att den hittillsvarande benämningen å ifrågavarande anställningsform, »anställning över stat», synes mindre lämplig med hänsyn till den betydelse begreppet »över stat» i övrigt har inom försvarsväsendet. Kommittén vill för sin del förorda, att anordningen i fråga betecknas med termen »civilanställningsstat», en benämning som på ett mera tydligt sätt anger det speciella syftet med densamma.

I fråga om avlöning åt fast anställt manskap på aktiv stat under tjänstledighet för utbildning, provtjänstgöring eller eljest i civilianställningssyfte torde någon egentlig ändring i nu rådande förhållanden icke vara påkallad. Avlöningsreglementet har i detta hänseende redan nu en helt allmän avfattning, som ger Kungl. Maj:t befogenhet att besluta efter omständigheterna i olika fall, och den praxis, som på grundval härav utvecklats, synes icke giva anledning till erinran. Motsvarande grunder torde kunna tillämpas i fråga om avlöning under ledighet från anställning å civilianställningsstat. Nämda allmänna avfattning torde alltså i det nya avlöningsreglementet böra bibehållas. De generella författningsföreskrifter, som gälla rörande avlöning m. m. under provtjänstgöring vid vissa affärsverk och som i främsta rummet hava praktisk betydelse i fråga om tjänstgöring vid postverket, synas emellertid böra underkastas revision. Härvid torde — i anslutning till vad civilianställningsbyrån i nyssnämnda sammanhang ifrågasatt — böra vidtagas sådan omläggning, att provtjänstgöringen förläggas till tid, varunder lön må åtnjutas å civilianställningsstat.

Avgivna yttranden. Mot kommitténs förslag i ovan angivna hänseenden har från de hörda myndigheternas sida icke framställts erinran i vidare mån än att vissa myndigheter uttalat sig för en höjning av beloppet av den större avskedspremien. *Chefen för marinen* har sålunda förordat bibehållande av den högre avskedspremien vid marinen vid nuvarande belopp, 1,000 kronor, och till stöd härför anfört, att flottans manskap, som i allmänhet vore sjö-kommenderat under de sista anställningsåren, torde hava åtskilligt svårare än manskap från landbaserade vapenslag att ordna sin civilianställning. *Försvarsväsendets lönenämnd* har för ernående av större differens mellan den mindre och den större avskedspremien ävensom med hänsyn till önskvärdheten ur militär synpunkt att i tjänst bibehålla äldre manskap ansett den högre premien ej böra sättas lägre än till 900 kronor. En reservant i lönenämnden har påyrkat bibehållande av den högre avskedspremien vid marinen vid nuvarande belopp, under det att en annan reservant ansett den högre avskedspremiens belopp böra fastställas för ett budgetår i sänder under hänsynstagande till de behov av rekapitulation, som anmälas av vederbörande myndigheter.

Till vad lönekommittén anfört och föreslagit i fråga om vissa förmåner *Departementschefen.* i syfte att underlätta avskedat manskaps övergång till civilianställning vill jag för egen del ansluta mig. Framställda yrkanden om jämkning av den högre avskedspremiens belopp kan jag således ej biträda.

4. Specialmotivering till manskapsavlöningsreglementet.

Såsom i det föregående berörts, har lönekommittén under behandlingen av de i det föreliggande reglementsförslaget upptagna frågorna haft överläggningar med särskilt utsedda representanter för vederbörande militära personalorganisation, därvid tillfälle beretts personalrepresentanterna att inför kommittén framföra sina synpunkter på de olika lönespörsmålen. Vidare hava delegerade för försvarsväsendets lönenämnd och centrala förvaltningsmyndigheter deltagit i förarbetena till manskapsavlöningsreglementet. För underlättande av sitt ståndpunktstagande till vissa viktigare detaljfrågor har kommittén slutligen, såsom av betänkandet framgår, i viss utsträckning funnit sig böra inhämta upplysningar i skilda hänseenden från vederbörande militära myndigheter eller haft överläggningar med representanter för dessa myndigheter.

Av de vid lönekommitténs betänkande fogade särskilda yttrandena framgår, att det föreliggande reglementsförslaget icke givit anledning till erinran vare sig från de militära personalrepresentanterna eller — fränsett ett enskilda detaljspörsmål — av de delegerade för försvarsväsendets lönenämnd och centrala förvaltningsmyndigheter.

Vid angivna förhållanden anser jag mig här kunna i allmänhet begränsa mig till att redogöra för de över förslaget avgivna yttrandena, endast i den

mån desamma synts mig böra föranleda ändringar av saklig eller formell innebörd i de föreslagna avlöningsbestämmelserna eller eljest påkalla särskilt yttrande från min sida. Beträffande övriga ändringsyrkanden får jag hänvisa till en inom finansdepartementet uppgjord sammanställning av ifrågavarande yttranden, vilken bilägges handlingarna i ärendet. I den mån yttrandena beröra förmåner, vilka avsetts att regleras vid sidan av reglementet, torde jag framdeles få anledning att taga ställning till desamma i samband med utfärdande av tilläggsbestämmelser till manskapsavlöningsreglementet.

Beträffande lönekommitténs motivering till de särskilda paragraferna tillåter jag mig hänvisa till sid. 69—123 i betänkandet.

1 §. Reglementets tillämpningsområde m. m.

Under 3 mom. av förevarande paragraf har lönekommittén intagit ett stadgande av innehåll, att beställning tillhörande löneplan Mb tillsättes medelst konstitutorial, varvid kommittén till ifrågavarande författningsrum även överfört den förklaring av begreppet konstitutorial, som finnes intagen i civila och militära avlöningsreglementena.

Försvarsväsendets lönenämnd har i detta sammanhang påpekat, hurusom inom de delar av den civila statsförvaltningen, varest konstitutorial förekommer — framför allt vid kommunikationsverken — eftersträfvats att skapa garantier gentemot missbruk av den administrativa avsättningsmöjligheten genom meddelande av föreskrifter om särskilt kvalificerad sammansättning av den myndighet, som beslutar i avsättningsärende, om förhörs hållande i sådana ärenden m. m. Under framhållande att sådana ur rättssäkerhetens synpunkt värdefulla bestämmelser saknas inom försvarsväsendet, har lönenämnden ifrågasatt, huruvida icke bestämmelser i förevarande hänseende även för försvarsväsendets personal borde komma till stånd.

Även jag hyser den uppfattningen, att föreskrifter i av lönenämnden angivna hänseenden böra, sedan numera konstitutorialet i dess inom civilförvaltningen hävdvunna bemärkelse kommit till användning vid försvarsväsendet, med det snaraste meddelas, lämpligen i samband med en allmän översyn av de militära reglementena och instruktionerna.

2 §. Avlöning.

Efter påpekande av försvarsväsendets lönenämnd har jag för vinnande av likformighet med motsvarande föreskrift i civila och militära avlöningsreglementena låtit vidtaga den jämkning i avfattningen av sista stycket av 2 mom. under förevarande paragraf, att i författningstexten särskilt omnämnts den skyldighet för beställningshavare tillhörande löneplan Mb att avgå från beställningen, varom förmåles i gällande bestämmelser om tjänste- och familjepension.

5 §. Begynnelselön och löneklassuppflyttning.

Under 3 mom. andra stycket av förevarande paragraf har lönekommittén intagit en bestämmelse därom, att tid, varunder tjänstledighet åtnjutits i sam-

band med kommendering såsom elev vid krigsskola, må efter prövning av vederbörande regements- (likställd) chef räknas såsom tjänstetid för löneklassuppflyttning.

Försvarsväsendets lönenämnd har ansett, att med hänsyn till den värdefulla utbildning, som förvärfvas vid krigsskola, nyss omförmäld ledighet borde utan särskild prövning få tillgodoräknas såsom tjänstetid för löneklassuppflyttning. Såsom tjänstetid har enligt lönenämndens mening skäligen ansetts böra räknas jämväl tid, varunder tjänstledighet åtnjutits för fullgörande av tjänstgöring å handelsfartyg eller för genomgående av sjökaptensklass vid navigationsskola i och för utbildning till reservofficer vid flottan.

Det av lönenämnden framställda yrkandet om slopande av prövningsförfarandet vid beräkning av tjänstledighetstid i samband med kommendering som elev vid krigsskola anser jag mig icke böra biträda, helst som enligt det föreliggande reglementsförslaget nuvarande förbud mot besvär över truppförbandschefs beslut i hithörande fall icke är avsett att bibehållas.

Lönenämndens förslag i fråga om beräkning av tjänstetid i vissa fall för blivande reservofficerare vid flottan har synt mig sakligt befogat. Emellertid kunna fall ifrågakomma, i vilka ett tillgodoräkning av tjänstledighetstid jämväl för annan fortsatt militär utbildning kan visa sig skäligt. I enlighet härmed har jag — i viss anslutning till avfattningen av stadgandet i 14 § 3 mom. — vidtagit omformulering av bestämmelsen under andra stycket av förevarande moment.

7 §. Löneklassplacering i vissa särskilda fall.

Under 1 mom. andra stycket av förevarande paragraf har lönekommittén intagit en föreskrift, att värnplikstjänstgöring, som avslutats inom en tid av högst tre månader före tillträddandet av fast anställning, må kunna tagas i beräkning för löneklassplacering.

Chefen för flygvapnet, flygförvaltningen och försvarsväsendets lönenämnd hava ansett en utsträckning av nämnda tid till sex månader vara påkallad, då först härigenom bestämmelsen ifråga kunde få någon större praktisk betydelse. Med hänsyn till att varje särskilt fall skulle underkastas regements- (likställd) chefs prövning, syntes några olägenheter ej behöva följa av en sådan ändring.

Då ett utsträckande från tre till sex månader av den tid, som i tillgodoräkningshänseende högst må förflyta från värnplikstjänstgöringens avslutande intill tillträddandet av den fasta anställningen, skulle bliva av praktisk betydelse för flygvapnets värnpliktiga, vilkas tjänstgöring upphör under maj månad, samt några allvarigare konsekvenser i övrigt av ett dylikt utsträckande icke torde behöva befaras, har jag ansett mig böra tillstyrka myndigheternas ifrågavarande förslag.

Gentemot den föreslagna avfattningen av stadgandet under 3 mom. har *lönenämnden* erinrat, att någon kompetens i formellt hänseende för förordnande till högbåtsman icke finnes stadgad. Lönenämnden har i anslut-

ning här till föreslagit viss omformulering av stadgandet. I anledning av det sålunda gjorda påpekandet har jag låtit vidtaga en formell jämkning i avfattningen av nämnda stadgande.

14 §. Tjänstledighet för enskild angelägenhet m. m.

Efter påpekande från vissa av de hörda myndigheterna har jag under 1 mom. av förevarande paragraf intagit en bestämmelse om rätt för beställningshavare tillhörande löneplan Mb att uppbära oavkortad lön för tid, vilken han använder för verkställande av flyttning, då han förflyttats utan egen ansökan eller därom uttryckt önskan, dock högst tre dagar.

23 §. Kallortstillägg.

Ett av försvarsväsendets lönenämnd framställt yrkande om utsträckande av rätten till kallortstillägg till samtliga beställningshavare vilka uppfylla förutsättningarna för åtnjutande av hyres- och ortstillägg — d. v. s. i fråga om gift manskap beställningshavare tillhörande löneplan Ma med en anställningstid av minst fyra år — finner jag mig ej böra biträda. I likhet med lönekommittén hyser jag nämligen den uppfattningen, att såsom villkor för åtnjutande av kallortstillägg bör gälla, att fast anställning innehafts under en mera avsevärd tid.

24 §. Sjötillägg m. m.

I de föreslagna stadgandena om sjötillägg hava *chefen för marinen* och *försvarsväsendets lönenämnd* föreslagit vissa ändringar i syfte att ernå en för personalen förmånligare avvägning av sjötillägget. Jag har ansett mig ej böra närmare ingå på dessa yrkanden, vilka icke synts mig böra föranleda ändring i kommittéförslaget.

I 6 mom. andra stycket av förevarande paragraf har lönekommittén intagit en mot stadgandet i 26 § 7 mom. andra stycket militära avlöningsreglementet korresponderande föreskrift därom, att — med visst undantag — sjötillägg ej må utgå till beställningshavare, vilken åtnjuter flygtillägg, mekanikertillägg eller elevtillägg. En av de delegerade för försvarsväsendets centrala förvaltningsmyndigheter, översten *T. Lychnell*, har anmält avvikande mening från kommitténs förslag på denna punkt, i det han ansett skäligt, att den flygtjänstgörande manskapspersonalen vid tjänstgöring ombord å rustad sjöstyrka finge — liksom för närvarande är fallet — komma i åtnjutande av sjötillägg i likhet med övrigt manskap. Under remissbehandlingen hava yrkanden i samma riktning framställts av *chefen för flygvapnet* och *flygförvaltningen* samt av två *reservanter inom lönenämnden*. Med hänsyn till den i militära avlöningsreglementet införda begränsningen på förevarande punkt finner jag mig ej kunna biträda det sålunda väckta förslaget.

Efter påpekande av vissa myndigheter har jag i 2 mom. av förevarande paragraf intagit en kompletterande föreskrift därom, att — liksom enligt

militära avlöningsreglementet — ersättning för omhänderhavande av upp-
börd må under sjötjänstgöring tillkomma jämväl beställningshavare vid flyg-
vapnet.

26 §. Ersättning för resa m. m.

I anledning av påpekande från vissa myndigheter har jag såsom ett nytt
3 mom. under förevarande paragraf låtit införa en generell föreskrift därom,
att under tjänstgöring såsom riktare, plutonbefälhavare vid luftvärnsartilleri
eller avståndsobservatör särskilda förmåner må utgå enligt av Kungl. Maj:t
fastställda grunder. Närmare föreskrifter i ämnet torde lämpligen böra in-
flyta i blivande tilläggsbestämmelser till manskapsavlöningsreglementet.

5. Övergångsanordningar.

För att reglera det fast anställda manskapets övergång till ett nytt man-
skapsavlöningsreglemente erfordras vissa övergångsbestämmelser. Dessa fö-
reskrifter synas, liksom hittills varit praxis vid lönerogleringar i allmänhet,
böra utfärdas av Kungl. Maj:t. Lönekommittén har emellertid i sitt betän-
kande (sid. 129—135) angivit de allmänna grunder, efter vilka övergången
enligt kommitténs mening bör ordnas, samt vissa viktigare bestämmelser,
vilka böra ifrågakomma.

Kommittén yttrar:

Det nya manskapsavlöningsreglementet torde lika litet som de nya civila
och militära avlöningsreglementena böra givas retroaktiv tillämpning. Den-
na princip har praktisk betydelse särskilt när det gäller fastställandet av
beställningshavarnas lönetursrätt. Någon omräkning av löneturen i anled-
ning av de i det föreliggande reglementsförslaget upptagna nya lönetursbe-
stämmelserna bör sålunda icke äga rum.

Det av lönekommittén föreslagna systemet med särskilda löneklasser inom
de olika lönegraderna och de i samband med införande av enhetliga löne-
planer förutsatta förändringarna i fråga om vissa manskapsbeställningar
(tillskapande av ett par nya underbefälsbeställningar samt ändrade benäm-
ningar på vissa beställningar m. m.) påkalla emellertid särskilda bestämmel-
ser dels för inplacering av nuvarande innehavare av manskapsanställning i
det nya reglementets beställningar, dels ock för beställningshavarnas place-
ring i löneklass inom de olika lönegraderna.

Vid manskapets överförande till de nya beställningarna torde för arméns
och flygvapnets del några svårigheter icke uppstå. Det framgår utan vidare
av löneplan Ma, att innehavare av vicekorpralsbeställningar skola hänföras
till lönegrad Ma 1. Ändring av nuvarande benämning har ifrågasatts endast
beträffande konstapels- (för musikpersonal även vicekonstapels-) beställning.
Vid godkännande av den nya benämningen bör förklaring meddelas därom,
att anställning såsom konstapel (vicekonstapel) skall gälla såsom anställning
i korprals-(vicekorprals-)beställning. Ej heller för flottans vidkommande
torde svårigheter möta. Vid godkännande av ifrågasatta namnförändringar
bör förklaring utfärdas om att anställning såsom korpral vid flottan skall
gälla såsom anställning i båtmansbeställning. De nya korpralsbeställning-
arna vid flottan torde däremot böra besättas genom att, i mån av tillgång på

dylika beställningar, till dem befordras meniga, vilka fullgjort villkoren för uppflyttning till 1. klass sjöman, d. v. s. undergått fullständig eller avkortad korpralsexamen.

I fråga om kustartilleriet däremot kan tvekan råda, i vilka beställningar enligt det nya reglementet nuvarande innehavare av korpralsbeställningar skola placeras. Då såsom kompetensvillkor för tillträddande av de föreslagna nya furirsbeställningarna vid kustartilleriet är avsett att uppställas fordran på godkänd genomgång av den lägre underofficersskolan, låge det väl närmast till hands, att endast sådana korpraler, vilka vid övergången till det nya reglementet uppfyllde detta villkor — varvid emellertid med lägre underofficersskola borde jämföras genomgången förberedande kurs vid arméns underofficersskola och lägre klass vid flottans underofficersskola — skulle överföras till furirsbeställningar, under det att de, som ej genomgått minst nämnda utbildning, efter övergången till reglementet skulle placeras i den nya korpralsgraden. Den för sistnämnda personalkategori härigenom uppkommande löneminskningen bleve av den storlek, att den rimligtvis borde kompenseras med personliga lönetillägg.

Emellertid skulle en dylik anordning för dem, som sålunda finge kvarstå såsom korpraler, dessutom innebära, att de, från att enligt nuvarande bestämmelser hava varit till tjänsteställningen likställda med flottans korpraler samt arméns och flygvapnets furirer, komme att för framtiden stå en tjänstegrad lägre än dessa, intill dess det nya kompetenskravet uppfyllts. Bilighetsskäl synas därför kunna åberopas för att samtliga de beställningshavare vid kustartilleriet, som omedelbart före övergången till det nya reglementet innehava korpralsbeställning, efter reglementets ikraftträdande oavsett utbildning erhålla tjänsteställning och — i stället för personliga lönetillägg — även lön såsom furirer.

Till förmån för en sådan anordning talar även sannolikheten av att denna lösning skulle underlätta övergången till den tilltänkta nya utbildningsordningen vid kustartilleriet, enligt vilken den hittillsvarande lägre underofficersskolan skulle förläggas till tredje anställningsåret.

Huruvida vid tillämpning av den anordning, som sålunda övergångsvis ifrågasatts, de korpraler, vilka ej genomgått lägre underofficersskolan, böra tilldelas furirslön över stat eller med ianspråktagande delvis av å stat uppförda furirsbeställningar, torde böra avgöras med hänsyn till tillgången på sådana beställningar och under beaktande av att den normala befodringsgången icke i alltför hög grad bör rubbas. Ståndpunkt till sistnämnda spörsmål läser ej kunna tagas förrän i samband med avvägning av antalet beställningar i olika grader vid kustartilleriet, och det torde böra ankomma på marinledningen att i dessa avseenden framlägga beräkningar och förslag. I den mån furirslöner utgå över stat, torde emellertid korpralsbeställningarna ej böra i full utsträckning besättas.

Beställningshavare vid kustartilleriet, som före reglementets ikraftträdande kvalificerat sig för korpralsbefordran enligt hittillsvarande regler men ännu ej erhållit sådan befordran, bör i mån av tillgång på beställningar befordras till den nya korpralsgraden, i vilken vederbörande bör kvarstå intill dess befordran till furirsgraden enligt de nya reglerna kan äga rum.

Vad härefter angår löneklassplaceringen bör, såsom ovan nämnts, vid övergången till det nya manskapsavlöningsreglementet någon omräkning av lönetursrätten icke äga rum vid inplacering i löneklass inom vederbörlig lönegrad. Det enklaste tillvägagångssätt härvidlag, som samtidigt skipar full rättvisa de olika beställningshavarna emellan med hänsyn till hittillsvarande lönetursgrunder, synes vara att, med utgångspunkt från den tjänstetid vederbörande beställningshavare jämlikt nu gällande bestämmelser ägt att i avlö-

ningshänseende tillgodoräkna sig, verkställa inplaceringen i den löneklass, till vilken beställningshavaren efter nämnda tjänstetid skulle i den omedelbart före övergången innehavande beställningen hava hänförs enligt lönetursreglerna i det nya reglementet och med tillämpning av en befördringsgång, som generellt sett i förevarande sammanhang kan betraktas såsom »normal». Med en sådan regel skulle löneklassplaceringen ske enligt följande schema:

Lönegrad	Vid övergången inplaceras beställningshavare med nedan angivet beräknat antal tjänstgöringsmånader enligt nu gällande bestämmelser i följande löneklass											
	0— 11	12— 23	24— 35	36— 47	48— 59	60— 71	72— 83	84— 119	120— 155	156— 191	192— 227	228 el. mera
Ma 1....	1	2	3	4	5							
Ma 2....	(4)	(4)	4	5	6	7	8					
Ma 3....	(6)	(6)	(6)	6	7	8	9	10	11	12		
Mb 1....	—	—	—	—	—	—	(1)	1	2	3	4	5
Mb 2....	—	—	—	—	—	—	(2)	2	3	4	5	6

De omkring vissa löneklassiffror utsatta parenteserna utmärka begynnelse-löneklasser, i vilka inplacering bör ske i sådana fall, då befördran till vederbörande beställning faktiskt vunnits tidigare än enligt den till grund för schemat liggande »normala» befördringsgången.

Vad angår beräkning av lönetur för fortsatt uppflyttning i löneklass vare sig inom samma lönegrad eller, efter befördran, inom högre lönegrad bör så anses, som om vederbörande beställningshavare före övergången tillhört den löneklass, vari han vid övergången placerats, under den tid, varmed hans vid övergångstillfället beräknade tjänstetid överstiger den i ovanstående schema angivna minimitiden för inplacering i den erhållna löneklassen, dock högst, såvitt angår beställningshavare som enligt angivna regler placeras i slutlöneklass inom lönegraden, den tid, som enligt reglementet må beräknas för uppflyttning i löneklass vid befördran, d. v. s. ett, respektive tre år.

De sålunda angivna reglerna för löneklassplacering synas kunna tillämpas såväl i det fall, att beställningshavaren vid övergången kvarstår i innehavande beställning eller överföres till en motsvarande beställning med ändrad benämning, som ock för det fall, att vederbörande samtidigt med övergången vinner befördran till beställning i högre lönegrad. I sistnämnda fall — vilket bland annat inträffar beträffande 1. klass sjömän och 1. klass kustartillerister — bör sålunda först inplacering i löneklass ske i den lägre beställningen med tillämpning av ovanstående schema, varvid även enligt nyss angivna regler beräknas den tid före övergången, som vederbörande skall anses hava tillhört den erhållna löneklassen. Därefter bestämmes löneklassplaceringen efter befördran, varvid reglementets lönetursregler för befördringsfall tillämpas med utgångspunkt från den placering i löneklass, som bestämts i den lägre beställningen, och med hänsyn tagen till den tid — högst ett, respektive tre år — som vederbörande beräknats vid övergångstillfället hava tillhört nyssnämnda löneklass i den lägre beställningen.

I fråga om den, vars tjänstetid före övergången understiger vad som erfordras för inplacering i begynnelselöneklass vid »normal» befördringsgång, bör för vidare löneklassuppflyttning räknas tjänstetid först från och med reglementets ikraftträdande.

Ett par exempel må anföras för att tydligare åskådliggöra innebörden av de ifrågasatta lönetursreglerna:

En furir, som tillträtt fast anställning den 1 november 1931 och därefter oavbrutet varit anställd, kan vid övergången den 1 juli 1940 räkna 104 tjänstgöringsmånader. Han inplaceras i löneklass 10 och beräknas vid övergången ha tillhört denna löneklass under $(104 - 84 =) 20$ månader. Efter ytterligare 16 månader har han sålunda intjänat den tid, som erfordras för uppflyttning till 11 löneklassen, d. v. s. sådan uppflyttning skall under i övrigt stadgade förutsättningar ske den 1 januari 1942 (kvartalet närmast efter uppnående av den bestämda tjänstetiden).

En korporal, som anställdes den 1 december 1938 men fått tillgodoräkna värnplikts tid med 3 månader och alltså kan räkna 22 tjänstgöringsmånader, inplaceras i löneklass 4 men skall, då hans tjänstetid ej motsvarar vad som vid »normal» beföringsgång erfordras för inplacering i denna löneklass inom lönegraden, anses ha tillhört löneklassen först fr. o. m. reglementets ikraftträdande.

En musikkorporal, som anställdes den 1 november 1932 och alltså räknar 92 månader, beföras samtidigt med reglementets ikraftträdande den 1 juli 1940 till furir. Han inplaceras såsom korporal i 8 löneklassen (slutlöneklass). Därefter beräknas lönetur efter beföringen enligt sneddningsbestämmelserna; enligt huvudregeln för beräkning av tidpunkt för löneklassplaceringen vid övergången skulle han anses ha tillhört löneklass 8 under $(92 - 72 =) 20$ månader, men enligt den nyss förordade begränsningsregeln får han ej taga med sig mer än ett år. Han placeras alltså efter beföringen i löneklass 10 med beräkning av lönetur i denna löneklass från och med beföringstillfället.

Jämlikt 3 § 7 mom. gällande manskapsavlöningsreglemente gäller för menig vid marinen såsom villkor för tillträdande av tredje löneförhöjningen i nuvarande löneplan Mm, att vederbörande skall hava erhållit godkänd vare sig fullständig eller avkortad korporalsutbildning. Motsvarande lönespärre återfinnes icke i lönekommitténs reglementsförslag. Då en tillämpning utan modifikation av förenämnda regler för löneklassplacering å den, som på grund av omförmälda föreskrift ej tillträtt en tredje löneförhöjning, skulle kunna medföra en väl stor omedelbar löneökning, synes beträffande sådan beställningshavare böra föreskrivas, att han vid övergången till det nya reglementet icke må placeras högre än i 3 löneklassen och icke erhålla uppflyttning till 4 löneklassen förr än tidigast ett år efter det nya reglementets ikraftträdande.

Efter inplacering i lönegrader och löneklasser i enlighet med ovan angivna riktlinjer kunna i ett fåtal fall för beställningshavare, tillhörande löneplan Ma i det nya reglementet — vid jämförelse mellan å ena sidan omedelbart före övergången åtnjuten lön jämte i förekommande fall hyresbidrag, dyrtidstillägg och provisorisk avlöningsförstärkning samt å andra sidan lön enligt löneplan Ma med inräknande i förekommande fall av hyres- och ortstillägg ävensom rörligt tillägg — tänkas uppkomma vissa löne-minskningar. I vilken omfattning detta blir fallet och huru stora minskningarna bli, blir delvis beroende på det indexläge, vid vilket övergången kommer att äga rum. Ehuru varken dyrtidstillägg eller provisorisk avlöningsförstärkning utgör en avlöningsförmån, som garanterats beställningshavarna, synas med hänsyn till den jämförelsevis blygsamma kontantlönen för här ifrågakvarande anställningshavare billighetsskäl tala för att vederbörande beredes kompensation för löne-minskningen, dock endast i den mån densamma, beräknad på nyss angivet sätt, med ett ej alltför obetydligt belopp överstiger den variation, som kan uppkomma i dyrtidstillägg eller i rörligt tillägg vid passerande av två varandra intilliggande intervallgränser.

Förslagsvis synes böra bestämmas, att kompensation beredes för löneminskning, som efter förhållandena vid övergångstillfället beräknas utgöra minst 60 kronor för år räknat. Kompensationen — vilken med nyssnämnda begränsning lärers ifrågakomma allenast för ett mindre antal gifta meniga och vicekorpraler med en tjänstetid understigande 48 månader eller den föreslagna minimitiden för erhållande av hyres- och ortstillägg — synes böra utgå i form av personligt lönetillägg. Av praktiska skäl bör detta tillägg vid övergången fixeras till visst bestämt belopp för år räknat, förslagsvis det i helt kronotal med 12 jämnt delbara tal, som närmast överstiger löneminskningens beloppet. Tillägget bör få bibehållas endast så länge vederbörande kvarstår i den löneklass, vari han vid övergången placerats. I allmänhet blir det sålunda fråga om ett tillägg för en tid av fyra månader.

Förutom i lönehänseende erfordras övergångsbestämmelser även i vissa andra avseenden. Sålunda påkalla det nya reglementets föreskrifter i fråga om semester och vissa andra ledigheter särskilda bestämmelser om beräkning av dylik ledighet under kalenderåret 1940 för dem, som övergå från gällande reglementet till det nya manskapsavlöningsreglementet. Kommittén vill förordna, att dessa bestämmelser utformas på sådant sätt, att de nya föreskrifterna under år 1940 erhålla tillämpning såsom om de varit gällande hela året. Detta skulle t. ex. i fråga om semester innebära att den, som under första halvåret bekommit tjänstledighet med oavkortad lön enligt 5 § 1 mom. sista satsen gällande manskapsavlöningsreglemente under kortare tid än det antal dagar, som i det nya reglementet upptagits såsom semester för honom, under senare halvåret äger åtnjuta semester under felande antal dagar; den åter, som under förra halvåret erhållit tjänstledighet av angivet slag under nämnda antal dagar eller mera, äger under senare halvåret icke utbekomma någon semester. Hänsyn bör icke tagas till huruvida vederbörande under löpande anställningsår men före ingången av kalenderåret 1940 åtnjutit här åsyftad tjänstledighet.

Den för beställningshavare tillhörande löneplan Mb i reglementsförslaget införda rätten till årligt ekiperingsbidrag förutsätter, att för sådan beställningshavare upplagt beklädnadskonto vid ikraftträdandet av de nya bestämmelserna avslutas på sätt hittills plägat ske vid befordran från flaggkorpral till underofficer. Härvid bliva särskilda övergångsanordningar erforderliga dels med hänsyn till beställningshavare, som på grund av nyligen skedd befordran till graden med därav föranledd beklädnadstilldelning har avsevärd skuld på beklädnadskontot, och dels för att icke försätta de flaggkorpraler i en alltför ogynnsam ställning, vilka stå nära underofficersbefordran och vid sådan befordran enligt kommitténs förslag skulle äga uppbära ekiperingshjälp med allenast 200 kronor i stället för såsom för närvarande 500 kronor. Efter övervägande av olika tänkbara alternativ i detta avseende vill kommittén förordna, att envar innehavare av flaggkorprals- eller högbåtsmansbeställning vid övergången tillerkännes ett engångsbelopp av 300 kronor, å vilket belopp emellertid i förekommande fall avräknas vad som erfordras för täckande av skuld på beklädnadskontot. I den mån beloppet ej förslår för skuldens reglerande, får resterande skuldbelopp av beställningshavaren gäldas genom inbetalning eller löneavdrag, varvid fördelning på skälig tidrymd bör medgivas. Vid bifall till vad sålunda föreslagits bör någon särskild övergångsanordning i anledning av ekiperingshjälpens nedsättande till 200 kronor efter underofficersbefordran ej vidtagas. I anslutning till vad i specialmotiveringen under 21 § anförts angående karenstid för tillträdande av årligt ekiperingsbidrag bör dylikt bidrag ej komma högbåtsmän till del förrän vid det utbetalningstillfälle,

som infaller närmast efter det ett år förflutit från reglementets ikraftträdande.

I fråga om rätt till avskedspremie har lönekommittén föreslagit, att sådan förmån skall utgå vid alla truppförband och inom samtliga försvarsgrenar med samma belopp, nämligen 600 kronor till den, som kan räkna 6 men ej 9 års anställning, och 800 kronor till den, som kan räkna minst 9 års anställning. Förslaget innebär alltså en sänkning av avskedspremiebeloppen dels vid vissa armén tillhörande truppförband i Norrland, för vilka förband beloppen enligt nu gällande bestämmelser uppgå till 700 respektive 1,100 kronor, dels ock vid ett antal truppförband vid armén samt vid marinen, där premien efter en anställningstid av minst 9 år för närvarande utgår med 1,000 kronor. I fråga om övergången till dessa nya grunder föreslår kommittén följande. För den, som vid övergången till det nya reglementet har en tjänstetid av över 6 år, få nuvarande regler beträffande premiens storlek vid uppnående av en tjänstetid av 9 år alltså gälla, vare sig de medföra högre eller lägre premie än enligt förslaget. Med avseende å 6-årspremien böra nuvarande regler tillämpas beträffande den, som vid det nya reglementets ikraftträdande innehar en tjänstetid av 4 men ej över 6 år. I övriga fall böra de nya bestämmelserna angående premiebeloppet tillämpas. Sättet för tjänstetidens beräkning synes för tiden intill ikraftträdandet av det nya reglementet böra bestämmas enligt nu gällande föreskrifter men för tiden därefter enligt de nya bestämmelserna.

För rätt till överstatsanställning (anställning å civilanställningsstat) gäller för närvarande och skulle även enligt kommitténs förslag gälla såsom villkor, att vederbörande genomgått furirsutbildning eller motsvarande utbildning. Såsom sådan »motsvarande» utbildning räknas för närvarande korpralsutbildning vid kustartilleriet. För framtiden skulle däremot enligt förslaget för furirskompetens krävas övergången s. k. lägre underofficersskola. Övergångsvis torde böra stadgas, att beställningshavare, som före reglementets ikraftträdande genomgått korpralskola vid kustartilleriet, i avseende å rätt till anställning å civilanställningsstat likställas med furirsutbildat manskap.

Beträffande avvecklingen av nuvarande barntillägg förutsättes samma anordning, som beslutats för nyreglerade befattningshavare i allmänhet.

Måhända bliva övergångsbestämmelser erforderliga även beträffande en del övriga förhållanden. Dessa synas dock i allmänhet ej beröra frågor av den vikt, att ståndpunkt i detta sammanhang behöver tagas till desamma. Avgörande härutinnan torde böra träffas av Kungl. Maj:t, som i dessa avseenden bör äga en vidsträckt befogenhet att förfara efter omständigheterna.

Avgivna yttranden. Kommitténs förslag till övergångsanordningar har i huvudsak lämnats utan erinran av de hörda myndigheterna. *Marinförvaltningen* och *försvarsväsendets lönenämnd* hava dock förordat en gynnsammare anordning i fråga om övergången till de nya grunderna för avskedspremies åtnjutande än enligt kommitténs förslag. Marinförvaltningen har sålunda ansett rättvisa och billighet kräva, att beställningshavare vid marinen, som vunnit anställning före den 1 juli 1940, fortfarande finge uppbära den högre avskedspremien å 1,000 kronor. Lönenämnden anser, att sådant manskap, som tecknat anställningskontrakt före det nya reglementets ikraftträdande och som enligt de nuvarande reglerna skulle kommit i åtnjutande av premie med högre belopp än enligt det nya reglementet, rättvisligen borde bibehållas vid rätt till premie enligt de äldre, förmånligare reglerna.

De huvudgrunder för övergång till manskapsavlöningsreglementet, som kommittén angivit, synas mig i allt väsentligt lämpliga, vadan jag vill förordna, att de i tillämpliga delar läggas till grund för de bestämmelser i ämnet, som böra av Kungl. Maj:t utfärdas. Tillräckliga skäl för avvikelse från kommitténs förslag i fråga om övergången till de nya grunderna för avskedspremies åtnjutande synas mig ej föreligga. Såsom kommittén förutsett, torde Kungl. Maj:t böra äga en vidsträckt befogenhet att vid utfärdandet av erforderliga övergångsbestämmelser förfara efter omständigheterna. Det bemyndigande, varom jag i det följande gör hemställan, torde därför böra givas en tämligen vidsträckt innebörd.

*Departementets-
chefen.*

III. Förslag till vissa ändringar i militära avlöningsreglementet.

I samband med antagande av det föreliggande förslaget till manskapsavlöningsreglemente bliva vissa ändringar i militära avlöningsreglementet erforderliga.

Sålunda påkallas till en början viss jämkning av lönebeloppen i den under 5 § militära avlöningsreglementet intagna löneplanen för underofficerare (löneplan UO). För den närmare innebörden av kommitténs förslag i denna del har i samband med den föregående framställningen å sid. 45 lämnats en redogörelse, till vilken jag tillåter mig hänvisa.

Jämväl i vissa andra hänseenden föreslår lönekommittén av manskapsavlöningsreglementet betingade ändringar i militära avlöningsreglementet. Dessa ändringsförslag beröra *dels* lönetursberäkningen vid befordran från beställning tillhörande löneplan Mb till underofficersbeställning (12 § militära avlöningsreglementet), *dels* de i 17 § militära avlöningsreglementet upptagna tjänstledighetsavdragen för löneklasserna UO 1 och 2, *dels* ock beloppet av utgående ekiperingshjälp vid befordran från beställning tillhörande löneplan Mb till i militära avlöningsreglementet avsedd beställning (50 § nämnda reglemente). Beträffande lönekommitténs motivering för dessa ändringsförslag tillåter jag mig hänvisa till sid. 124—126 i betänkandet.

Departements-
chefen.

Mot lönekommitténs förslag i fråga om vissa ändringar i militära avlöningsreglementet är från min sida intet att erinra.

Några myndigheter hava under hänvisning till den föreslagna jämkningen av lönebeloppen i underofficerslöneplanen påyrkat viss höjning av lönebeloppen jämväl i fänriksgraden. Jag anser mig ej kunna biträda detta förslag.

I detta sammanhang må framhållas, att antagandet av nytt manskapsavlöningsreglemente nödvändiggör vissa ändringar jämväl i gällande reservbefälsförordningar för armén, flottan och kustartilleriet. Uppdrag att inkomma med förslag till dylika ändringar har den 23 februari 1940 lämnats åt försvarsväsendets lönenämnd. Kungl. Maj:t torde böra erhålla bemyndigande att vidtaga de ändringar i nämnda förordningar, vilka påkallas av utfärdandet av nytt manskapsavlöningsreglemente.

Jag ber här vidare få erinra, hurusom i samband med antagandet av militära avlöningsreglementet förutsatts, att utredning rörande rationalisering av det militära arvodesväsendet skulle verkställas inom sådan tid, att förslag om en arvodesreglering skulle kunna föreläggas 1940 års riksdag, samt att i anslutning härtill under nu löpande budgetår skulle övergångsvis utgå vissa förmåner av arvodeskaraktär. Härav föranledda stadganden hava intagits i avd. I punkterna 8 och 10 av övergångsbestämmelserna till militära avlöningsreglementet (kungörelse nr 277/1939). Då revisionen av arvodesväsendet, på sätt i årets riksdagsberättelse (sid. 109) omnämnts, förklarats vilande, torde den provisoriska anordningen böra tillämpas även under nästkommande budgetår. Det lär få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda erforderliga bestämmelser härutinnan.

IV. Kostnadsberäkningar.

I fråga om kostnaderna för genomförande av en lönereglering för det fast anställda manskapet vid försvarsväsendet i enlighet med de av kommittén framlagda förslagen hava i fråga om löner samt hyres- och ortstillägg, på grundval av införskaffade uppgifter beträffande beställningshavarna, utförts vissa beräkningar, för vilka redogjorts i kommitténs betänkande. Beträffande grunderna för dessa beräkningar samt resultaten av desamma torde jag få meddela följande.

Enligt nu gällande grunder för dyrtidstilläggs utgående stiga och falla kostnaderna för det militära manskapets avlöning med stigande, respektive sjunkande levnadskostnadsindex, och så skulle bliva fallet även vid tillämpning av det utav lönekommittén föreslagna systemet med rörligt tillägg. Reglerna för detta rörliga tillägg förete emellertid i sin konstruktion vissa avvikelser från de nu gällande grunderna för dyrtidstillägget — för manskapet hava för övrigt i detta avseende föreslagits något större ändringar än de för civila tjänstemän samt för officerare och underofficerare m. fl. beslutade — och på grund härav ger en jämförelse mellan lönekostnaderna enligt nu gällande bestämmelser och kostnaderna enligt kommittéförslaget olika resultat vid skilda indexlägen. De beräkningar, som utförts till belysande av kostnaderna för en lönereglering i enlighet med kommitténs förslag, avse därför tre olika indexlägen å den nu tillämpade indexskalan, nämligen indexlägena 156/157 (med 4 procents dyrtidstillägg enligt nuvarande bestämmelser men intet rörligt tillägg enligt de föreslagna reglerna), 168/169 (med 10 procents dyrtidstillägg, respektive 6 procents rörligt tillägg) och 174/175 (13 procents dyrtidstillägg och 9 procents rörligt tillägg). För vart och ett av de nämnda indexlägena har beträffande beställningshavare i olika lönegrader och med olika tjänstetid beräknats skillnaden mellan å ena sidan föreslagen lön jämte därå belöpande rörligt tillägg och å andra sidan nuvarande lön samt förekommande dyrtidstillägg.

På grundval av de erhållna löneskillnaderna hava därefter kostnadssiffror framräknats med ledning av förefintliga uppgifter om beställningshavarnas fördelning på lönegrader och efter tjänstetid m. m. I beräkningarna har medtagits jämväl kostnaden för de föreslagna hyres- och ortstilläggen, beträffande vilka antagits att samtliga därtill berättigade beställningshavare begagna sig av möjligheten att erhålla sådant tillägg i stället för fri inkvartering; å andra sidan hava borträknats kostnaden för nuvarande hyresbidrag samt, såvitt angår beställningshavare tillhörande löneplan Mb, uppskattat värde av bortfallande naturaförmåner. I beräkningarna har hänsyn ej tagits till de enligt nuvarande bestämmelser om dyrtidstillägg utgående men till avveckling föreslagna särskilda tilläggen för barn under 16 år liksom ej heller till de övergångsanordningar, som av kommittén föreslås med av-

seende å vissa meniga vid marinen eller som förutsättas komma att vidtagas beträffande vissa korpraler vid kustartilleriet; dessa övergångsförhållanden beröras emellertid ytterligare i det följande.

De på angivet sätt verkställda beräkningarna utvisa vid de nämnda indexlägena de kostnadsökningar, som redovisas i efterföljande sammanställning. Inom parenteser och med kursiv stil upptagas i sammanställningen jämväl de kostnadssiffror, som framkomma, därest utgifterna för den såsom förskott å löneregleringen beviljade provisoriska avlöningsförstärkningen från dragas. I sammanställningen har — till åskådliggörande av den utav kommittén eftersträfvade effekten av relativt större löneförbättringar för i tjänsten äldre beställningshavare — en uppdelning skett på *dels* beställningshavare, vilka skulle komma att tillhöra löneklasserna 1—4 i Ma-planen och som alltså i regel ännu icke fullgjort de tre första tjänståren, *dels* beställningshavare, hänförliga till Ma-planens övriga löneklasser, och *dels slutligen* beställningshavare, som skulle tillhöra löneplanen Mb (högbåtsmän och flaggkorpraler).

Beräknad kostnadsökning.

	Vid index 156/157 kronor	Vid index 168/169 kronor	Vid index 174/175 kronor
I. Beställningshavare å löneplan Ma:			
a) Löneklasserna Ma 1—4:			
Löneplanekostnader.....	832,000 (804,000)	987,000 (959,000)	1,088,000 (1,060,000)
b) Löneklasserna Ma 5—12:			
Löneplanekostnader.....	694,000 (77,000)	809,000 (192,000)	872,000 (255,000)
Kostnader för hyres- och ortstillägg.....	650,000	688,000	708,000
Avgår: Kostnader för nuvarande hyresbidrag.....	— 256,000	— 271,000	— 278,000
Nettokostnadsökning för löneklasserna Ma 5—12.....	1,088,000 (471,000)	1,226,000 (609,000)	1,302,000 (685,000)
c) Summa nettokostnadsökning för löneplan Ma.....	1,920,000 (1,275,000)	2,213,000 (1,568,000)	2,390,000 (1,745,000)
II. Beställningshavare å löneplan Mb:			
Löneplanekostnader.....	655,000 (553,000)	715,000 (615,000)	745,000 (645,000)
Avgår: Kostnader för nuvarande hyresbidrag.....	— 161,000	— 170,000	— 174,000
Värdet av naturaförmåner.....	— 204,000	— 218,000	— 225,000
Nettokostnadsökning för löneplan Mb.....	290,000 (190,000)	327,000 (227,000)	346,000 (246,000)
III. Samtliga beställningshavare:			
Löneplanekostnader.....	2,181,000 (1,436,000)	2,511,000 (1,766,000)	2,705,000 (1,960,000)
Kostnader för hyres- och ortstillägg.....	650,000	688,000	708,000
Avgår: Kostnader för nuvarande hyresbidrag.....	— 417,000	— 441,000	— 452,000
Värdet av naturaförmåner.....	— 204,000	— 218,000	— 225,000
Total nettokostnadsökning.....	2,210,000 (1,465,000)	2,540,000 (1,795,000)	2,736,000 (1,991,000)

Till ytterligare belysning av huru löneförbättringarna fördelats på yngre och äldre beställningshavare må anföras följande siffror, utvisande de på grundval av ovan angivna nettokostnadsökningar beräknade genomsnittliga löneförbättringarna för de i sammanställningen upptagna olika grupperna av beställningshavare (siffrorna inom parentes avse även här de belopp, som framkomma, om den provisoriska avlöningsförstärkningen borträknas):

Genomsnittlig löneförbättring för år.

	Vid index 156/157 kronor	Vid index 168/169 kronor	Vid index 174/175 kronor
I. Beställningshavare å löneplan Ma:			
a) Löneklasserna Ma 1—4 (6,731 beställningshavare) ..	124 (119)	147 (142)	162 (157)
b) Löneklasserna Ma 5—12 (3,760 beställningshavare) ..	289 (125)	326 (162)	346 (182)
c) Löneklasserna Ma 1—12 (10,491 beställningshavare)	183 (122)	211 (149)	228 (166)
II. Beställningshavare å löneplan Mb (480 st.)	604 (396)	681 (473)	721 (513)
III. Samtliga beställningshavare (10,971 st.)	201 (134)	232 (164)	249 (181)

För ett närmare bedömande av löneregleringskostnadernas storleksordning har lönekommittén ansett det vara av intresse att sammanställa dessa kostnader med de nuvarande lönekostnaderna, beträffande vilka därför utförts en beräkning, vars resultat återgives här nedan. I lönebeloppen hava inräknats jämväl hyresbidragen men i övrigt ej några belopp, avseende naturaförmåner; inom parentes hava upptagits de kostnadssiffror, som erhållas vid medräknande av den provisoriska avlöningsförstärkningen:

Lönekostnader enligt nuvarande bestämmelser.

	Vid index 156/157 kronor	Vid index 168/169 kronor	Vid index 174/175 kronor
I. Beställningshavare, hänförliga till den föreslagna löneplanen Ma:			
a) Löneklasserna Ma 1—4	4,885,000 (4,913,000)	4,947,000 (4,975,000)	4,957,000 (4,983,000)
b) , Ma 5—12	5,972,000 (6,589,000)	6,188,000 (6,803,000)	6,291,000 (6,908,000)
c) , Ma 1—12	10,857,000 (11,502,000)	11,135,000 (11,780,000)	11,248,000 (11,893,000)
II. Beställningshavare, hänförliga till den föreslagna löneplanen Mb	1,233,000 (1,333,000)	1,286,000 (1,386,000)	1,311,000 (1,411,000)
III. Samtliga beställningshavare	12,090,000 (12,835,000)	12,421,000 (13,166,000)	12,559,000 (13,304,000)

Med utgångspunkt från dessa siffror samt de i det föregående angivna kostnaderna för lönereglering i enlighet med kommitténs förslag hava för den av löneregleringen föranledda genomsnittliga procentuella löneökningen

beräknats följande värden (siffrorna inom parentes angiva de procenttal, som erhållas, om den provisoriska avlöningsförstärkningen ej medräknas i löneökningen):

Genomsnittlig kontant löneökning i procent.

	Vid index 156/157	Vid index 168/169	Vid index 174/175
I. <i>Beställningshavare å löneplan Ma:</i>			
a) Löneklasserna Ma 1—4	17.0 (16.4)	20.0 (19.3)	21.9 (21.3)
b) " Ma 5—12.....	18.2 (7.1)	19.8 (8.9)	20.7 (9.9)
c) " Ma 1—12.....	17.7 (11.4)	19.9 (13.5)	21.2 (14.7)
II. <i>Beställningshavare å löneplan Mb</i>	23.5 (14.3)	25.4 (16.4)	26.4 (17.4)
III. <i>Samtliga beställningshavare</i>	18.3 (11.4)	20.4 (13.6)	21.8 (15.0)

Beträffande de sålunda beräknade procentuella löneökningarna är att märka, att de ej äro direkt jämförbara med motsvarande procenttal i lönekommitténs betänkanden rörande lönereglering för civila befattningshavare samt för officerare och underofficerare. För att för manskapet erhålla siffror, som bättre korrespondera med de i nämnda betänkanden anförda, bör man beräkna löneökningarna i procent av nuvarande lönekostnader, ökade med naturaförmånernas värde, och ej, såsom här förut skett, i procent av allenast de kontanta löneförmånerna. En beräkning av de procentuella löneökningarna i förhållande till nuvarande lönekostnader med inräknande av naturaförmånernas värde är givetvis vanskelig med hänsyn till svårigheten att precisera nämnda värde. Genomföres en sådan beräkning på grundval av en relativt låg uppskattning av detta värde, exempelvis 600 kronor, erhållas för de i tabellen angivna beställningshavargrupperna följande procenttal, hänförande sig till indexläget 168/169 (även här avse siffrorna inom parentes de procenttal, som erhållas om den provisoriska avlöningsförstärkningen ej medräknas i löneökningen): för löneklasserna Ma 1—4 11.0 (10.6) för löneklasserna Ma 5—12 14.5 (6.7), för löneklasserna Ma 1—12 12.7 (8.7), för löneplan Mb 20.8 (13.6) och för samtliga beställningshavare 13.4 (9.1). Med utgångspunkt från ett jämförelsevis högt beräknat värde å naturaförmånerna, 900 kronor, bliva respektive procenttal följande: 9.0 (8.7), 12.8 (6.0), 10.8 (7.4), 19.0 (12.5) och 11.4 (7.8).

I nyss refererade kostnadsberäkningar har hänsyn tagits till de av lönekommittén föreslagna omläggningarna i fråga om löneplanernas konstruktion, men då det torde vara av intresse att känna storleksordningen av den inverkan, som vissa av dessa omläggningar var för sig hava på kostnaderna, må här anföras följande detaljsiffror, hänförande sig till indexläget 168/169. Även vissa övergångskostnader beröras härvid.

Det enligt nuvarande bestämmelser för meniga vid marinen uppställda villkoret om godkänd korpralsutbildning, fullständig eller avkortad, för rätt till erhållande av löneplanens tredje löneförhöjning har i kommitténs förslag slopats. Den på grund härav uppkommande kostnadsökningen har beräknats till 18,000 kronor, vilken ökning dock, till följd av föreslagen övergångsbestämmelse, icke kommer fullt till synes förrän efter två år.

Borttagandet av det för vissa furirer för närvarande gällande kravet på avlagd underofficersexamen för erhållande av de särskilda löneförhöjningarna vid uppnådda 10 och 15 tjänstår samt tillskapandet av två nya löneklasser för marinens hittillsvarande korpraler torde föranleda en kostnadsökning å ungefär 15,000 kronor för år.

Den föreslagna uppflyttningen av nuvarande 1. klass sjömän och 1. klass kustartillerister till den nya korpralsgraden (lönegrad 2) har med utgångspunkt från nuvarande antal beställningshavare i nämnda tjänstbarhetsklasser beräknats medföra en kostnadsökning av 12,000 kronor.

Kommittén har föreslagit, att såsom villkor för erhållande av befordran till den nya furirsgraden vid kustartilleriet skall uppställas genomgången lägre underofficersskola. Det har dock ifrågasatts, att denna utbildning framdeles skulle komma att i regel förläggas till det tredje tjänståret i stället för, såsom nu är fallet, till det fjärde året. Kostnadsberäkningarna hava verkställts under antagande att sådan omläggning vidlages, och den kostnadsminskning, som uppkommer genom att därvid tillträdet till den nya furirsgraden (motsvarande den nuvarande korpralsgraden) fördröjes ett år, har på grundval av nuvarande personalbestånd uppskattats till omkring 30,000 kronor. Om den lägre underofficersskolan även i fortsättningen skulle förläggas till fjärde året, fördröjes befordran ytterligare ett år, och kostnadsminskningen uppskattas då i stället till omkring 35,000 kronor. Här har bortsetts från de övergångsanordningar, som avses komma att vidtagas. Emellertid är att märka, att den ifrågasatta omläggningen torde förutsätta viss ökning av antalet beställningar, vilken ökning — liksom därav föranledd kostnad — kommittén dock ej funnit sig i frågans nuvarande läge kunna beräkna.

Såsom av den föregående redogörelsen framgår, har kostnaden för de föreslagna hyres- och ortstilläggen, under antagande att samtliga därtill berättigade beställningshavare utbyta fri inkvartering mot nämnda tillägg, beräknats till 688,000 kronor, under det att nuvarande hyresbidrag — vilka utgå allenast till gifta beställningshavare — beräknats kosta 271,000 kronor för manskap tillhörande löneplan Ma. Omläggningen medför alltså för beställningshavare å löneplan Ma en kostnadsökning å 417,000 kronor, varav 64,000 kronor härröra från införandet av hyres- och ortstillägg för ogifta beställningshavare. Egentligen borde från kostnaden för hyres- och ortstillägg för ogifta dragas det beräknade värdet av den för dem bortfallande rätten till fri inkvartering; det har emellertid befunnits vanskligt att angiva en lämplig värderingsgrund härför, varför något belopp ej beräknats.

Vid de här förut framlagda kostnadskalkylerna har, såsom nämnts, hänsyn ej tagits till de i beställningshavarnas dyrtidstillägg för närvarande ingående särskilda tilläggen för barn under 16 års ålder och således ej heller till den kostnadsminskning, som kommer att inträda vid föreslagen successiv avveckling av dessa tillägg enligt samma plan som den för civila befattningshavare samt officerare och underofficerare m. fl. beslutade. Kostnaden för barnstillägg åt manskapet uppskattas för närvarande till omkring 165,000 kronor, vilket belopp alltså motsvarar den kostnadsminskning, som vid avvecklingsperiodens utgång — efter 16 år — beräknas hava uppkommit.

Kostnadsberäkningarna hava verkställts på grundval av det personalbestånd, som förefanns den 1 juni 1939. Vid nämnda tidpunkt voro ungefär 5 procent av det enligt staterna befintliga antalet beställningar vakanta eller besatta endast med s. k. korttidsanställd personal. Om man anser sig böra räkna med att under följande år dessa vakanser komma att i det väsentliga vara fyllda — åtminstone en del av dem besättas ju nu med korttidsanställda — så torde de i det föregående anförda kostnadssiffrorna böra ökas med omkring 5 procent. Vidare bör givetvis hänsyn tagas till den kaderökning, som vid löneregleringens genomförande må hava beslutats.

Vid beräkningen av kostnaderna för en lönereglering för manskapet har man att taga hänsyn ej blott till vad som i det föregående berörts utan även till åtskilliga andra förmåner.

Bland dessa må, såsom helt nya, först nämnas kallortstilläggen, vilka beräknas draga en årlig kostnad av inemot 10,000 kronor, samt den för nyutnämnda högbåtsmän och flaggkorpraler föreslagna ekiperingshjälpen, som vad de förstnämnda angår beräknas kosta i genomsnitt ett par tusen kronor per år (för flaggkorpraler avräknas det erhållna beloppet från den vid sedermera inträffande befordran till underofficer utgående ekiperingshjälpen och torde därför ej för statsverket medföra någon egentlig kostnadsökning). Vad ekiperingshjälpen angår må dessutom framhållas, att den för högbåtsmän föreslagna övergångsanordningen beräknas medföra en engångskostnad å ungefär 26,000 kronor, utgörande den nettokostnad, som uppstår genom att dessa beställningshavare vid övergången å ena sidan erhålla ett engångsbelopp av 300 kronor men å andra sidan under första året få avstå från det årliga ekiperingsbidraget å 120 kronor.

För sjötillägg förutses, enligt en approximativ beräkning baserad på övningarnas omfattning under 1937/38 och 1938/39 års kommenderingar, en årlig kostnadsökning å 75,000 kronor. Denna siffra innefattar icke den ökning, som föreslagits beträffande den till gifta beställningshavare utgående förhöjningen av sjötillägget; sistnämnda ökning kan emellertid på grundval av 1939 års statsutskotts beräkning uppskattas till omkring 25,000 kronor.

Även det framlagda förslaget om vissa förbättringar med avseende å kommenderingstillägg torde föranleda en icke oväsentlig merkostnad, vars storlek dock blir beroende av de närmare bestämmelser, vilka komma att utfärdas beträffande villkoren för åtnjutande av dylikt tillägg. Därest kommenderingstillägg vid genomgående av skolor och kurser för egen utbildning begränsas på sätt kommittén i betänkandet närmare utvecklat, torde merkostnaden för arméns vidkommande kunna beräknas stanna vid ett årligt belopp av approximativt 50,000 kronor för år.

Ändrade grunder för utbetalande av avskedspremier torde medföra en kostnadsökning av i runt tal 5,000 kronor; till föreslagna övergångsbestämmelser har härvid icke tagits hänsyn.

Även vissa andra ändringsförslag inverka på kostnaderna, exempelvis de, som avse tjänstledighetsavdrag, förmåner under flygtjänstgöring, begravn-

ningshjälp m. m. Beträffande dessa poster har kommittén ej varit i tillfälle att framlägga några beräkningar rörande kostnaderna, och det torde för övrigt här icke vara fråga om några mera betydande belopp.

Hemställan.

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna det av departementschefen förordade förslaget till manskapsavlöningsreglemente;

dels godkänna det av departementschefen förordade förslaget till kungörelse om ändring i vissa delar av militära avlöningsreglementet;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att med iakttagande av de huvudgrunder, som av departementschefen förordats, utfärda erforderliga bestämmelser om övergången till manskapsavlöningsreglementet;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i gällande förordningar angående arméns, flottans och kustartilleriets reserver, vilka påkallas av antagandet av nytt manskapsavlöningsreglemente;

dels ock besluta, att barntillägg skola övergångsvis utgå till vissa i manskapsavlöningsreglementet avsedda befattningshavare enligt av departementschefen förordade grunder.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

P. J. Arrhenius.

Innehållsförteckning.

	Sid.
Propositionen	1
Författningsförslag.	
Förslag till avlöningsreglemente för fast anställt manskap vid försvarsväsendet (manskapsavlöningsreglementet)	2
Förslag till kungörelse om ändring i vissa delar av militära avlöningsreglementet	20
Statsrådsprotokollet	23
I. Inledning	23
II. Förslaget till manskapsavlöningsreglemente	25
1. Allmänna synpunkter	25
2. Lönesystem och löneplaner	27
Brutto- eller blandlönesystem	27
Dyrortsgradering av lönerna	29
Hyres- och ortstillägg	29
Rörligt tillägg	32
Enhetlig löneplan för manskap i allmänhet m. m.	35
Löneplanernas tekniska byggnad m. m.	41
Lönebeloppens avvägning	43
3. Vissa förmåner i syfte att underlätta avskedad manskaps övergång till civilanställning	48
4. Specialmotivering till manskapsavlöningsreglementet	53
5. Övergångsanordningar	57
III. Förslag till vissa ändringar i militära avlöningsreglementet	64
IV. Kostnadsberäkningar	65
Hemställan	71